

POLITI HØGSKOLEN

Oppgavens Tittel:

«Keiserens nye klær?»

Et institusjonsteoretisk perspektiv på den forebyggende hovedstrategien i praksis på patrulje.

Foto: Fredrik Pedersen (Porsgrunn, for varden.no)

Erik Reikrås

Master i Politivitenskap

Kull 2017

SAMMENDRAG

I den nye og reformerte politiorganisasjonen er forebyggende politiarbeid satt i førerretet. Den forebyggende hovedstrategien er en virksomhetsstrategi for politiet frem mot 2025 for å levere på de *utfordringer og muligheter som vil prege politiets arbeid fremover*. I denne avhandlingen blir den forebyggende hovedstrategien undersøkt gjennom praksis på patrulje, fra avsnittslederes ståsted. Metodevalget er induktiv analyse av kvalitative intervjuer. Ved å ta utgangspunkt i institusjonell teori, gir denne avhandlingen en beskrivelse av praksisen i overgangen mellom strategi og utøvelse. Målet med avhandlingen er, gjennom det institusjonelle logikkperspektivet, å identifisere institusjonelle logikker som både veileder og begrenser avsnittslederne i beslutningstaking. Videre vurderer avhandlingen hvorvidt den forebyggende hovedstrategien kan føre til at det oppstår institusjonell kompleksitet i overgangen mellom strategi og utøvelse, og hvordan det da eventuelt fører til en institusjonell endring i praksis.

Problemstillingen er; *Hvordan utøves den forebyggende hovedstrategien i praksis på patrulje, fra et institusjonsteoretisk perspektiv?*

Gjennom avhandlingens analyse identifiseres det fire forskjellige institusjonelle logikker i praksis på patrulje, i utøvelsen av den forebyggende hovedstrategien. Disse har jeg samlet sett valgt å kalle «den politipragmatiske logikk». I avhandlingen diskuteres den politipragmatiske logikken opp mot den forebyggende hovedstrategiens styringsintensjon, det jeg operasjonaliserer som den styringsinstrumentelle logikken. Funnene i avhandlingen viser at det oppstår institusjonell kompleksitet i spennet mellom disse – til tider – motstridende logikkene, som følge av praksisens fortolkninger som styrer prioriteringer og ønskelige utfall. Deretter tar jeg i bruk det institusjonelle arbeidsperspektivet for å diskutere i hvilken grad institusjonen endres som følge av den forebyggende hovedstrategien.

I avhandlingen finner jeg at forebyggingspraksisen på patrulje er institusjonalisert i en risikovurderende og beredskapsmessig retning hvor tvetydigheten i selve forebyggingsbegrepet legger til rette for at forebygging av kriminalitet blir intensjonelle handlinger innenfor et kortsiktig, kriminalitetshåndterende og dynamisk perspektiv. Det vanskeliggjør dermed det langsiktige perspektivet i forebyggingsarbeidet og gir en institusjonell endring i retning av en mer rendyrket kriminalitetsbekjempelse.

ABSTRACT

In the new and reformed police organization, preventive policing is a top priority. The preventive main strategy is a business strategy of policing towards 2025, to deliver on the *challenges and opportunities that will set the stage for future policing*. In this thesis, the preventive main strategy is examined within the uniformed police patrol section, through the eyes of sectional leaders. Drawing on institutional theory, I aim to give a description of the practice in the transition between strategy and practical application. The aim is, through the institutional logics perspective, to identify the institutional logics in action that both guides and limits the sectional leaders in their decision making through an inductive analysis of qualitative interviews. Furthermore, this thesis seeks to view whether the preventive main strategy may lead to institutional complexity in the transition between strategy and practical policing, and how it possibly leads to an institutional change drawing on the institutional work perspective.

The research question is as follows; *How is the preventive main strategy exercised in practical policing on patrol, through an institutional perspective?*

By analysing the empirical data, I identify four separate institutional logics in action on patrol, in the practical application of the preventive main strategy. Collectively, I have chosen to name these «the pragmatic police logic». I then discuss the pragmatic police logic up against the preventive main strategy's intentional governance, by which I operationalize as «the instrumental governance logic». In the discussion, the findings show that institutional complexity occurs in the span between these – at times – conflicting logics as a result of the practical interpretations that guides priorities and desired outcomes. I then draw on the institutional work perspective to discuss how the institution changes as a result of the preventive main strategy.

Throughout the dissertation, I find that the preventive practice on patrol is institutionalized in a risk assessing, emergency preparing manner, where the ambiguity of the definition of prevention itself facilitates prevention as intentional acts within a short term, crime controlling and dynamic perspective. It thus complicates the long-term perspective in the prevention work and provides an institutional change in the direction of a pure «fighting and controlling crime» manner.

FORORD

Til Sondre, Emil og Jørgen – denne avhandlingen dediserer jeg til dere.

Da var endelig siste punktum satt for fire år med studier ved siden av jobb og familie. Det har vært fire innholdsrike, men også svært hektiske år. I løpet av perioden har jeg fått to barn (i tillegg til eldstemann), flyttet inn i nytt hus og håndtert familien AS sammen med min utrolig flotte samboer Eva. Hun fortjener all honnør for å ha holdt ut med meg i denne perioden, og for å ha vært en bauta for barna i perioder hvor pappa har lest til eksamen, gjennomført skriftlige prøver og innleveringer, og til sist skrevet avhandlingen. Uten deg ville dette prosjektet ha vært umulig! I tillegg har vi fått hjelp av flinke bestemor (og Svein) som har stått på i dette kaoset, samtidig som de har kommet med heiarop til meg underveis. Tusen takk for all hjelp dere har gitt oss.

Gjennomgående i masterløpet er det flere som fortjener en takk for alle gode diskusjoner opp gjennom, og for å sette meg på sporet av det institusjonelle perspektivet på politiet.

Først og fremst vil jeg trekke frem respondentene som har gitt meg verdifull innsikt i deres arbeidshverdag. Videre vil jeg få takke forskningsgruppen «Politi, rett og samfunn» på PHS som har tatt seg tid til gode diskusjoner underveis i prosessen, og som har lyttet til mine tanker. Jeg vil spesielt trekke frem min gode venn, og kollega Trond Kyrre Simensen, som har lest gjennom avhandlingen og hjulpet meg med sine gode innspill og betraktninger på innholdet.

Jeg vil også få takke min veileder, Siv Rebekka Runhovde, for sin tålmodighet i påvente av skriftlige produkter, som til tider var vanskelig å få til. I tillegg har hun hjulpet meg, med sitt kritiske blikk, til å produsere en avhandling jeg kan være stolt over!

Og til sist min søster, Hilde, som har måttet tåle mang en diskusjon om politiets forebyggende praksis, «kanskje» til det kjedsommelige. Men i diskusjonene har hun likevel kommet med gode innspill, og satt meg på tanker som har båret frukter.

Å skrive en master kan være en tøff affære, og til tider ensomt. Men gjennom hardt arbeid, og uendelige mange timer på hjemmekontoret, har det «umulige» blitt mulig.

Innholdsfortegnelse

Kapittel 1 – Innledning	1
1.1 Bakgrunn for valg av tema og problemstilling	1
1.2 Teoretisk bakteppe	2
1.3 Forebygging som hovedstrategi.....	3
1.4 Avhandlingens problemstilling	4
1.5 Avgrensning og formål med avhandlingen	5
1.6 Politiet som institusjon.....	6
1.7 Avhandlingens struktur og oppbygging.....	7
Kapittel 2 - Denne forskningens posisjon i det etablerte forskningsfeltet	9
2.1 Norsk forskning på politiet som institusjon.....	9
2.2 Internasjonal forskning på politiet som institusjon	10
2.3 Et nytt bidrag	11
Kapittel 3 – Teori	13
3.1 Institusjonell og ny-institusjonell teori.....	13
3.2 Den ny-institusjonelle retningen.....	13
3.2.1 Isomorfi.....	14
3.2.2 Dekoblingsteorien	14
3.3 Det institusjonelle logikkperspektivet.....	15
3.3.1 Definisjon på det institusjonelle logikkperspektivet	17
3.3.2 Det analytiske nivået i det institusjonelle logikkperspektivet.....	17
3.3.3 Kjernen i det institusjonelle logikkperspektivet, på mikro -og mesonivå.....	18
3.4 Institusjonell kompleksitet	19
3.4.1 Respons på motstridende institusjonelle logikker	20
3.4.2 Påvirkningsgraden av institusjonelle logikker som former praksis	20
3.4.3 «Ny», «kjent» eller «identifisert» relasjon til institusjonelle logikker.....	21
3.4.4 Organisatoriske filtre for å håndtere institusjonell kompleksitet	22
3.5 «Embedded agency» og mikrofundamentet i det institusjonelle logikkperspektivet	24
3.6 «Institutional work perspective»	25
3.6.1 Hvem interagerer i det institusjonelle arbeidsperspektivet?	26
3.6.2 Hvordan påvirker aktører institusjoner?	26
3.6.3 Det symbolske aspektet i institusjonelt arbeid	27
3.6.4 Det materielle aspektet i institusjonelt arbeid	27
3.7 Sammenhengen mellom det institusjonelle logikkperspektivet og det institusjonelle arbeidsperspektivet	28

Kapittel 4 – Metode	29
4.1 Innledning.....	29
4.1.2 Casedesign	30
4.1.3 Vitenskapelig fremgangsmåte.....	31
4.1.4 Valg av forskningsområde.....	31
4.1.5 Nærhet og distanse til valg av forskningstema	32
4.2 Min posisjonaltet som forsker på politiet.....	33
4.2.1 Nøytralitet og objektivitet i forskningen.....	33
4.2.2 «Innside-innside» forsker?.....	34
4.3 Rekruttering av respondenter	36
4.3.1 Hvorfor avsnittsledere på patrulje?.....	37
4.3.2 Rekruttering til intervju	38
4.3.3 Rekrutteringsprosessen	38
4.3.4 Utvalg og utvalgsstørrelse.....	39
4.3.5 Kjønnsmessig fordeling av utvalget	40
4.4 Metode for innsamling av data – kvalitative intervjuer	40
4.4.1 Gjennomføring av intervjuer.....	41
4.4.2 Lagring av intervjudata	42
4.5 Analyseprosessen og bearbeiding av intervjuene – en induktiv fremgangsmåte	42
4.5.1 Transkripsjon av intervjuene.....	43
4.5.2 Åpen koding	44
4.5.3 Empirinære koder og bruk av databehandlingssystemet Nvivo	44
4.6 Etske refleksjoner	46
4.6.1 Konfidensialitet	47
4.7 Oppsummering metode	48
Kapittel 5 – Analyse	49
5.1 Innledning av analysekapittelet	49
5.2 Kriminalitetshåndteringslogikken	50
5.2.1 Forvaltning av kunnskap i kriminalitetshåndteringslogikken.....	50
5.2.2 Kunnskap som erfaringsverktøy.....	50
5.2.3 En yrkesmessig profesjonalisme?.....	52
5.2.4 Institusjonalisert konstruksjon av kunnskap i et risikoperspektiv?.....	53
5.3 Etterretningslogikken	55
5.3.1 Etterretning som styringsmodell.....	55
5.3.2 Etterretning som praktisk verktøy i den daglige kriminalitetshåndteringen	56
5.3.3 DIKI-kontinuumet og etterretningens kommunikative dimensjon	57

5.3.4 Den dynamiske og pragmatiske dimensjonen i etterretning	58
5.3.5 En beredskapsdreining i etterretningsarbeidet	60
5.3.6 Etterretning og det institusjonaliserte risikoperspektivet – en faktor for kortsiktighet?.....	60
5.3.7 Etterretning som «harpun» i en markedsorientert effektivitetstankegang	61
5.3.8 Etterretning – et tvetydig begrep?	63
5.3.9 Det paradoksale i etterretningslogikken.....	64
5.4 Forebyggingslogikken	64
5.4.1 Utvikling av forebyggingsbegrepets institusjonelle betydning	65
5.4.2 Forebyggingsens konkretiseringsdiskurs.....	66
5.4.3 En nytolkning av forebyggingsbegrepet mot kriminalitetsbekjempelse?	68
5.4.4 Forebygging som intensjonelle handlinger	69
5.5 Generalistlederlogikken.....	70
5.5.1 Patrulje som en «sekkepost» for all virksomhet som drives i politiet.....	71
5.5.3 Organisert anarki i beslutningstaking – et «her-og-nå» perspektiv	72
5.5.4 Beslutninger på bakgrunn av det institusjonaliserte risikoperspektivet?	73
5.6 Oppsummering av analysekapittelet	74
Kapittel 6 – Diskusjon	77
6.1 Den politipragmatiske logikken	77
6.2 Den styringsinstrumentelle logikken.....	78
6.3 To motstridende dimensjoner som gir institusjonell kompleksitet?	78
6.4 Institusjonell kompleksitet i praksis.....	79
6.4.1 Hvordan håndteres den institusjonelle kompleksiteten?	80
6.4.2 En «identifisert» tilknytning til den politipragmatiske logikken	81
6.4.3 En «kjent» tilknytning til den styringsinstrumentelle logikken.....	81
6.4.4 Den fortolkende delen av institusjonell kompleksitet i praksis	81
6.4.5 Identitet som et organisatorisk filter for å håndtere kompleksitet?.....	82
6.5 Det institusjonelle arbeidsperspektivet og endring av institusjonen.....	83
6.5.1 Begrensninger i det institusjonelle endringsperspektivet	83
6.5.2 Det symbolske aspektet i institusjonell endring	84
6.5.3 Det materialistiske aspektet i institusjonell endring	85
6.6 Oppsummering av diskusjonskapitlet – en kontekstuell modell	85
Kapittel 7 – Konklusjon	89
7.1 Forslag til hvordan den forebyggende hovedstrategien kan videreutvikles	90
7.2 Forslag til videre forskning på politiet som institusjon	91
Kapittel 8 – Litteraturliste	92
Kapittel 9 – Vedlegg	99

Vedlegg 1 – Meldeskjema til NSD.....	99
Vedlegg 2 – Informasjonsskriv til respondentene	104
Vedlegg 3 – Intervjuguide	108

Kapittel 1 – Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema og problemstilling

I litteraturen beskrives det hvordan politiet, spesielt etter 22 juli, har endret seg i retning av en markedslogikk hvor stat og marked er vevd sammen. Videre beskriver den hvordan New Public Management begrepet, med økt offentlig virksomhetsstyring, har blitt en fremtredende styringsmodell for å oppnå effektivitet, legitimitet, tillit og trygghet i samfunnet (se f.eks. Sørli & Larsson, 2018; Vabo & Røiseland, 2008; Wathne, 2015, 2020).

Videre er det spesielt tre bekymringer som gjentas i litteraturen rundt det nye styringsregimet i politiet, nemlig manglende nærhet til publikum i tråd med de ti grunnprinsippene for politiet (NOU, 1981:35; Sørli & Larsson, 2018), den økende militariseringen og standardiseringen av politiet i jakten på sine kjerneverdier (Finstad, 2018; H. I. Gundhus, 2018), og det økende fokuset på politiet som en beredskapsetat (Christensen, Lægreid & Rykkja, 2018). Likevel er også styringsmodellen tuftet på samarbeid med interne, eksterne, og gjerne private, aktører i en samhandlingsstrukturell retning (Vabo & Røiseland, 2008), hvor økende pluralisme i de polisiære oppgavene både gir muligheter, men også utfordringer (Larsson, Gundhus & Granér, 2014).

Den forebyggende hovedstrategien (Politidirektoratet, 2020), som er en virksomhetsstrategi for politiet frem mot 2025 (Politidirektoratet, 2017), er en del av denne offentlige styringsmodellen for å levere på de *«utfordringer og muligheter som vil prege politiets arbeid fremover»* (ibid, s. 5). Strategien tar utgangspunkt i *«behovet for kunnskap om forhold som skaper eller kan skape kriminalitet eller uønskede hendelser, for å kunne gjøre de riktige prioriteringene og sette inn effektive tiltak»*. Herunder utgjør etterretning som modell en sentral del av dette kunnskapsgrunnlaget (Politidirektoratet, 2020, s. 12).

Men selv om den øverste ledelsen *«implementerer en bestemt organisasjonsmodell, er det derimot ingen garanti for at troen på en bestemt modell er nok for å sikre ønsket organisasjonsatferd med intenderte resultater og effekter»* (S. O. Johannessen & Glomseth, 2015, s. 60). «Governance»-begrepet i offentlig styring kan derfor, ifølge Vabo & Røiseland (2008), være institusjonelt når det fremstår som et moteord som passer inn i samtidens styringsretorikk.

Det offentlige, organisatoriske og instrumentelle styrings -og standardiseringsparadigmet kan også, til en viss grad, gå i motstridende retning av den kunnskapsintensive, profesjonsbyråkratiske organisasjonen som politiet forsøker å være (Bjørkelo & Gundhus, 2015; Hestehave, 2018; Jacobsen & Thorsvik, 2013; S. O. Johannessen & Glomseth, 2015). Dette kjennetegnes blant annet av det vitenskapelige, forebyggende paradigmet hvor langsiktig planlegging og strategi er viktige bestanddeler. Men det har vist seg, ifølge Ørn (2012), å være noe utfordrende for politiet å følge.

Videre viser nærpolitireformen (Justisdepartementet, 2015, Prop. 61 LS) til de strukturelle endringene som må til for at politiet skal levere på sitt samfunnsoppdrag¹. Felles for alle reformer og innovasjoner i politiet er at de er legitimert i et ønske om effektivisering, spesialisering og modernisering, eller oppfatningen om dette (Sanders, Weston & Schott, 2015, s. 713). Slike former for legitimering er grunnverdier som det i liten grad stilles spørsmål ved (Sørli & Larsson, 2018, s. 18).

I søken etter kunnskap for hvordan de strukturelle endringene påvirker praksisen i politiets synlige og uniformerte del av organisasjonen, ønsker jeg å utforske hvordan den forebyggende praksisen blir utøvd i overgangen mellom strategi og praksis, fra et institusjonsteoretisk perspektiv. Ved å ta utgangspunkt i meningsdannelsen hos avsnittsledere på patrulje, vil avhandlingen kunne gi et innblikk i hvordan strategiføringer, fra intensjon til utøvelse, berører ledere som skal omsette strategi til praksis, og hvilke utfordringer dette kan medføre.

1.2 Teoretisk bakteppe

Å omsette strategi til praksis kan i mange tilfeller gi utfordringer (Jacobsen & Thorsvik, 2013). Det kan gi en kompleksitet i selve utførelsen hvor politiet er gjenstand for ulike krav og verdier som kan stå i strid med hverandre, og som ikke enkelt kan balanseres (Sand, 2015). Å forske på utøvelsen av den forebyggende hovedstrategien i praksis, gjennom et institusjonsteoretisk perspektiv, gjør det mulig å se på hvordan meninger og fortolkninger påvirker praksis i overgangen mellom strategi, med dens formål og visjoner, og utøvelse. Gjennom forskning på institusjonelle logikker – definert som de sosialt konstruerte, historiske mønstre av kulturelle symboler og materielle praksiser som gir *mening* for individer og organisasjoner i deres daglige aktiviteter, som organiserer tid og sted og reproducerer deres erfaringer (Thornton, Ocasio &

---

¹ Politiets samfunnsoppdrag står oppført i Politilovens § 1, 2.ledd (1995) og sier at «politiet skal gjennom forebyggende, håndhevende og hjelpende virksomhet være et ledd i samfunnets samlede innsats for å fremme og befeste borgernes rettsikkerhet, trygghet og alminnelige velferd for øvrig».

Lounsbury, 2012, s. 2) – blir denne studien en del av en bredere trend i studier av nettopp kompleksitet innenfor den institusjonsteoretiske retningen. Det bidrar til å kunne forstå hvordan organisatorisk handling er bundet sammen av noe mer enn kun økonomiske og rasjonelle, strategiske mål (Johansen & Waldorff, 2017). Perspektivet på institusjonelle logikker tar utgangspunkt i at individer og organisasjoner er innlemmet i fremtredende logikker som styrer deres identitet, verdier og oppfatninger om praksis. Institusjonelle logikker kan virke side-om-side, men kan også til tider være motstridende på den måten at de tilhører ulike institusjonelle ordener i et interinstitusjonelt system (Thornton et al., 2012). Dermed kan forskjellige institusjonelle logikker enten være med på å binde organisasjonen sammen, eller potensielt virke motstridende på hverandre, slik at det dermed oppstår institusjonell kompleksitet i utøvelsen av strategi i praksis. I teorikapittelet vil dette bli utdypet nærmere.

1.3 Forebygging som hovedstrategi

«Forebygging av kriminalitet er et vidt og vagt begrep som enhver kan legge sine utvalgte oppfatninger i ... Det er som politiske avtaler: Alle kan være enige om en litt uklar tekst, fordi alle kan legge sine intensjoner inn i den» (Giertsen, 1994).

Helt siden Robert Peels reformering av det «nye politiet» i 1829 har forebygging av kriminalitet vært politiets prioriterte oppgave (Emsley, 2012, s. 74). «Å forebygge vil si å være i forkant og forhindre at noe negativt skjer» skriver Lie (2015), og formulerer hvordan det forebyggende begrepet kan forstås. Forebyggingsordets opprinnelse peker på det å «bygge før», å sette opp en barriere eller hindring mot noe som er forventet negativt.

Å forebygge kan derimot være et relativt uspesifisert ord, og begrepet noe elastisk (H. O. I. Gundhus, 2014, s. 179). Forebygging som praksis bør derfor konkretiseres nærmere for å kunne si *hva* og *hvordan* man eventuelt forebygger.

Politiets *synlige* og *uniformerte* tjeneste har tradisjonelt, og historisk sett, vært assosiert med dens endimensjonale og pragmatiske rolle i både bekjempelse og forebygging av kriminalitet og uorden i samfunnet (Hestehave, 2016). At det uniformerte politiet spiller en sentral rolle i opprettholdelse av orden i samfunnet, er sjelden stilt spørsmål ved (Newburn, 2012). I det moderne samfunnet har det oppstått en slags ideologisk antydning om at politiet som organisasjon er en funksjonell forutsetning for sosial orden, og uten politiets funksjon vil det oppstå kaos (Reiner, 2010). Forebygging av kriminalitet, uorden og utøvelse av sosial kontroll,

samt tjenesteyting til lokalsamfunnet har derfor, både historisk og konvensjonelt sett, vært assosiert til politiets primære oppgaver (Heyer, 2021; Kelling & Moore, 2005).

I den nye politiorganisasjonen har forebygging av kriminalitet derimot fått en enda større plass og betydning, i form av å være en hovedstrategi for alle virksomhetsledd i politiet. Strategien tar for seg både politiets samfunnsmessige ansvar for å være i forkant av kriminaliteten, gjennom egen organisasjon, men også gjennom en samhandlingsstrukturell modell med både interne og eksterne samarbeidsaktører for å øke befolkningens trygghet mot 2025.

«Forebygging er i kjernen av politiets samfunnsoppdrag. Forebygging omfatter arbeidet politiet utfører, alene eller i samarbeid med andre, for å redusere forekomsten av kriminelle handlinger og uønskede hendelser, redusere skadevirkningene og hindre gjentakelse» (Politidirektoratet, 2020).

I strategidokumentet identifiseres det fire områder som vurderes som særskilt viktige for å etablere en forebyggende tilnærming på tvers av fagområder og funksjoner i politiet, nemlig kunnskap og kompetanse, styring og ledelse, dialog og tillitsbygging, samt samarbeid og samhandling (Politidirektoratet, 2020, s. 12, se figur 2). I denne avhandling vil jeg se nærmere på delen som omhandler styring og ledelse, hvor det fremkommer at;

«Ledere har et særskilt ansvar for å bidra til at det etableres en felles forståelse for hva forebygging som hovedstrategi betyr for det enkelte fagområde, nivå i organisasjonen og for politiet som helhet. Forebygging som hovedstrategi må være et element i ledelsesutviklingen fremover for å sikre en enhetlig forståelse i organisasjonen» (Politidirektoratet, 2020, s. 14).

1.4 Avhandlingens problemstilling

Derfor ønsker jeg, i denne avhandlingen, å se nærmere på hvordan avsnittsledere på patrulje forstår og utøver den forebyggende hovedstrategien i praksis. For å gjøre dette kreves det derfor, ifølge Johannessen et.al. (2018, s. 24-25), et forskningsspørsmål man ikke allerede vet svaret på, og som det er mulig å besvare. I tillegg bør forskningsspørsmålet være av interesse, ikke bare for egen del, men også for andres, for å kunne utvikle kunnskap på feltet. For å undersøke den forebyggende hovedstrategien i praksis på patrulje, fra avsnittslederes synspunkt, har jeg derfor valgt å se praksisen fra et institusjonelt perspektiv, ettersom institusjoner omfatter regulative, normative og kulturelt-kognitive elementer som, i sammenheng med aktiviteter og ressurser, gir stabilitet og sosial mening (Scott, 2014, s. 56). Og mening er ikke noe fenomener

har, men noe vi *tilskriver* dem (L. Johannessen et al., 2018, s. 41, kursiv skrift i originaltekst). Derfor er avhandlingens problemstilling følgende;

Hvordan utøves den forebyggende hovedstrategien i praksis på patrulje, fra et institusjonsteoretisk perspektiv?

Problemstillingen sees videre i lys av det institusjonelle logikkperspektivet, ettersom det representerer referanserammer for aktørers meningsskaping i praksis (Thornton et al., 2012, s. 2). Å se nærmere på den forebyggende hovedstrategien i praksis gjennom det institusjonelle logikkperspektivet gir muligheter for (1) å undersøke hvordan forebygging av kriminalitet skaper mening, og (2) hvorvidt det dermed kan skape institusjonell kompleksitet i overgangen mellom strategi og utøvelse, fra avsnittsledernes ståsted. Det gir også en mulighet til å undersøke (3) i hvilken grad strategien endrer det institusjonelle preget på patrulje, gjennom det institusjonelle arbeidsperspektivet (Hampel, Lawrence & Tracey, 2017), uavhengig av strategiens interne og eksterne samhandlingsstrukturelle kunnskapsproduksjon i det forebyggende arbeidet (se Politidirektoratet, 2020, s. 6). For, ifølge Thornton et. al. (2012, s. 100), vil institusjonelle logikker og deres konstituerende identiteter, mål og skjema, uavhengig av om endringer i institusjoner kommer innenifra (endogene endringer), eller utenifra (eksogene endringer), gi en mulighet for å undersøke de rådende logikker som definerer praksis.

1.5 Avgrensning og formål med avhandlingen

Avhandlingen får dermed også en naturlig avgrensning, i så måte at det ikke er selve forebyggingsbegrepet som plasseres under lupen, eller hvordan forebygging kan måles i effekt, eller resultatmål. Det er heller ikke avhandlingens formål å definere en forebyggende typologi, eller beskrive dens prosesser (se bl.a. Bland, Calder & Fyfe, in press; Sahlin, 2000, s. 36; og Stave, 2015, s. 352), ei heller når det kommer til den samhandlings -og samarbeidsstrukturelle delen av den forebyggende praksisen. Formålet med avhandlingen er å gi en indikasjon på hvordan referanserammer og meningsskaping i praksis, innenfor det forebyggende perspektivet, former utøvelsen av den forebyggende hovedstrategien i praksis på patruljefeltet, fra avsnittslederes synspunkt.

Som en offentlig, menneskebehandlernde organisasjon, hvor legitimitet er avgjørende for samfunnets tillit til politiet, vil jeg videre gi en beskrivelse av politiet som en institusjon i samfunnet.

1.6 Politiet som institusjon

«Institusjoner er organisasjoner som henter sin livsbegrunnelse i verdioppfatninger som er fundamentale for det videre samfunn», skriver Sand (2007, i S. O. Johannessen & Glomseth, 2015, s. 45). Ved siden av at politiet skal sørge for trygghet, lov og orden, skal politiet også sikre demokratiske verdier og rettssikkerhet i det norske samfunnet, i ytterste konsekvens gjennom legitim bruk av makt. Tillit og legitimitet fra de institusjonelle omgivelsene i tjenesteutførelsen er viktige bestanddeler for å ivareta dette aspektet. Derfor er politiet en institusjon², ifølge Glomseth (2015, s. 45).

Legitimitet er det verdimeslige fundamentet i enhver organisasjonsinstitusjonaliseringsprosess. Legitimitet påvirker organisasjonsatferden og har en påviselig effekt på både utførelse og overlevelse av organisasjoner. I søken etter legitimitet, er symbolsk styring ofte en av midlene for å oppnå dette (Ashforth & Gibbs, 1990; Deephouse, Bundy, Tost & Suchman, 2017). Spesifikt for politiet vil de institusjonelle omgivelsenes forestilling om en velfungerende politiorganisasjon være viktigere som en trygghetsskapende faktor, enn om politiorganisasjonen er velfungerende i virkeligheten (Ekman 1999 i Granér & Kronkvist, 2014, s. 70). Dette underbygger derfor den symbolske styringsantagelsen til Ashforth & Gibbs (1990).

I de seneste årene har politiet gjennomgått en stor organisatorisk endring gjennom nærpolitireformen, med økt styring av politiet i retning av økt effektivitet, tillit og legitimitet som instrumentelle faktorer i utviklingen av politiet. I sin samsvarsanalyse av 22.juli kommisjonens rapport, viste derimot Høyer et. al (2018, se figur 6.3) at politiets bøting på den institusjonelle tilnærmingen (kultur, ledelse og holdning, referert i 22.juli kommisjonens rapport), med mer instrumentell styring, kunne ha kontraproduktive effekter, og gi uintenderte konsekvenser.

På aktørnivå i politiet vil man derfor – i kraft av å være en menneskebehandlende organisasjon, som blant annet kjennetegnes av at de ikke nødvendigvis har et entydig og klart definert mål (Bjørkelo & Gundhus, 2015, s. 36) – stå mellom organisasjonen på den ene siden, og klienten på den andre og være i et avhengighetsforhold til begge. Det handler om å stå mellom organisasjonens krav til enhetlig standardisering, effektivisering og smart ressursutnyttelse på

---

² Ifølge «Store Norske Leksikon» er begrepet institusjon en betegnelse på konkrete, og gjerne synlige innretninger som sykehus, skoler eller andre offentlige organisasjoner som ivaretar samfunnsoppgaver regulert gjennom lover, reguleringer og statlig eller kommunal finansiering og styring. Slike organisasjoner er å betrakte som *formelle institusjoner*. I samfunnsvitenskapen er institusjoner å betrakte som stabile praksiser eller normer innenfor et samfunn.

den ene siden, og det trygghets -og tillitsskapende, kriminalitetsforebyggende -og bekjempende praksisaspektet på den andre. På den måten oppstår det også et handlingsrom for grasrotbyråkraten (Lipsky 2010 i Granér & Kronkvist, 2014). Det er i dette handlingsrommet hvor politiets institusjonelle preg oppstår. Videre beskriver Granér & Kronkvist (2014, s. 70) at den institusjonsteoretiske vinklingen på politiet bygger på sosiale fenomen basert på sosiale normer og regler. En slik vinkling vil derfor være et nyttig verktøy for å utforske patruljens forebyggende praksis, gjennom avsnittslederes posisjon i organisasjonen, som en del av den politiske styringen av politiets legitimitet i omgivelsene.

1.7 Avhandlingens struktur og oppbygging

I kapittel 2 søker jeg å plassere denne forskningsavhandlingen i det etablerte forskningsfeltet innenfor institusjonsteori, spesifikt opp mot politiet som institusjon. Det institusjonelle perspektivet er relativt lite benyttet innenfor forskning på politiet, noe denne forskningen søker å endre på.

I kapittel 3 gir jeg leseren en orientering om teori og forskning innenfor den ny-institusjonelle retningen, og gir en definisjon på de perspektivene som har betydning for analysekapittelet.

I kapittel 4 skriver jeg om forskningsprosessen, den metodiske fremgangsmåten, og hvordan forskningsprosessen har gjennomgått etiske vurderinger i alle ledd av forskningen. Her vil jeg også beskrive både min posisjon som forsker innenfor politiet, men også den forforståelsen jeg bringer med meg inn i forskningen.

I kapittel 5 tar jeg med meg leseren gjennom analysen av det empiriske datamaterialet. Her søker jeg å identifisere institusjonelle logikker som referanserammer for respondentenes meningsskaping i praksis ved å beskrive både den interinstitusjonelle orden logikkene tilhører, men også hvordan logikkene fremstår fra respondentenes ståsted.

I kapittel 6 diskuterer jeg funnene fra analysekapittelet opp mot institusjonell kompleksitet og det institusjonelle arbeidsperspektivet, og drøfter videre hvordan dette har betydning for utøvelsen av den forebyggende hovedstrategien i praksis på patrulje. Avslutningsvis søker jeg å lage en modell for å vise leseren hvordan strategi og praksis eventuelt differensieres, som en oppsummering av kapittel 6.

I kapittel 7 avslutter jeg avhandlingen ved å returnere til den overordnede problemstillingen, og gir også leseren perspektiver og forslag på hvordan, blant annet, det institusjonelle logikkperspektivet kan brukes i fremtidig forskning.

Kapittel 2 - Denne forskningens posisjon i det etablerte forskningsfeltet

Forebyggende arbeid har blitt undersøkt på mange forskjellige måter (se Runhovde & Skjevraak, 2018, for en kunnskapsoversikt på feltet), men den forebyggende hovedstrategien er en del av det nye, reformerte og standardiserte politiarbeidet som skal gi retning for fremtiden i politiorganisasjonen. Min avhandling kan derfor posisjoneres innenfor det organisatoriske perspektivet på praksis.

2.1 Norsk forskning på politiet som institusjon

Nærpolitireformens hovedanliggende har blitt kritisert for sitt retoriske navnevalg, og spørsmålet har vært hvilket politi vi vil få i etterkant av reformen (Larsson, 2017; se også Sørli & Larsson, 2018). I sammendraget av Vestby (2012) sin masteroppgave kan vi lese at *«konsekvensene av geografisk sentralisering for politiets rolle kan karakteriseres som et valg mellom et politi som baserer seg på integrasjon i, eller utrykning til, lokalsamfunnet»*. Dette gjenspeiler spørsmålet som reises i Christensen, Lægreid & Rykkja (2018) sin artikkel om hvordan endring i legitimitet, verdier og kapasitet i starten var myntet på en ide om et slagkraftig og «robust» utrykningspoliti, men som etter hvert ble mer opptatt av det retoriske aspektet av å beholde nærpolitiet. De diskuterer blant annet politirollen i lys av både strukturell teori og fra et institusjonelt perspektiv. De skriver videre at oppfatninger av problemer og gode løsninger er sortert og informert etter en konsekvenslogikk, samt en hensiktsmessighetslogikk, og spiller en viktig rolle i politiets hverdag (Christensen et al., 2018, s. 27).

Videre har forskningen pekt på hvorvidt politimedarbeidere er underlagt en instrumentell eller institusjonell reform ved å se på, blant annet, reformer som *tilpasninger* og *symboler*, altså fra et institusjonelt/kulturelt perspektiv og fra et myteperspektiv. I Kåsin sin masteroppgave (2017), hvor den metodiske fremgangsmåten er en kvalitativ dokumentanalyse av offentlige dokumenter vedrørende nærpolitireformen, skriver hun at medarbeiderne ikke kun er organisasjonens verktøy, men at de også er med på å utvikle normer, verdier og identiteter i organisasjonen. De er, med andre ord, med på å gi organisasjonen institusjonelle trekk (ibid, s. 72).

Et annet bidrag til forskningen av patruljer i tiltaks -og målfokuseringen av nærpolitireformen er Nesteng's masteroppgave om politibetjenters opplevelser og erfaringer post-reform

(Nesteng, 2019). Hun viser blant annet til hvordan politibetjenter opplever det forebyggende arbeidet som en skinnprosess i relasjonen mellom struktur (det som står på «papiret») i motsetning til praksis (det som er realiteten) (Nesteng, 2019, s. 87-92). Hennes avhandling tar utgangspunkt i politibetjentes opplevelser og erfaringer på grunnivået. Men den kan sees i sammenheng med denne studien, ettersom avsnittsledere på patrulje har den overordnede funksjonen i å sette ut patruljer til den proaktive tjenesten. Avsnittslederes tanker, meninger og holdninger i forbindelse med den operative delen av tjenesten, kan, på mange måter, være en påvirkende faktor mot grunnivåets tanker, holdninger og meninger – og dermed også være en del av den samme sosiale gruppen. Det anerkjennes likevel en viss differensiering mellom ledernivået og grunnivået på patrulje.

Fra et organisasjonsperspektiv har Wathne (2020), gjennom bruk av det institusjonelle logikkperspektivet, undersøkt endringer i politiet med et historisk bakteppe i politiorganisasjonen. Hun har sett nærmere på hvordan institusjonelle logikker har endret seg i tråd med reformer knyttet til NPM (New Public Management) tankegangen. I sin artikkel skiller hun mellom den humanistiske politiprofesjonslogikken, hvor kunnskapsbasen er orientert rundt det erfaringsbaserte og profesjonsautonome, til den instrumentelle NPM logikken, hvor kunnskapsbasen består av målbare faktorer og det evidensbaserte. Hun finner at den humanistiske politiprofesjonslogikken består i den nye organisasjonen, men at den instrumentelle NPM logikken har fått større fotfeste innenfor det Wathne omtaler som god, normativ praksis, spesielt hos ledere i politiorganisasjonen.

2.2 Internasjonal forskning på politiet som institusjon

Fra internasjonal forskning er det spesielt to artikler som omhandler politireform som institusjonell endring i Nederland, samt hvordan nærpolitibetjenter opplever en pågående konflikt mellom ulike institusjonelle logikker i tjenesteutførelsen (Terpstra, 2020; Terpstra & Salet, 2019).

Politireform forstås, i Terpstra sin artikkel (2020), som en institusjonell endringsprosess, i motsetning til en instrumentell og rasjonell prosess. I sin undersøkelse av den nederlandske politireformen, ser Terpstra blant annet på det symbolske aspektet i politireformen og hvordan dette aspektet både resulterer i endring, men også kontinuitet i politiet. Terpstra viser til hvordan reformen har gjort politiet i Nederland til et mer uniformt og standardisert politi, og trekker veksler mot reformene i Norge, Sverige og Danmark. Videre skriver han om det symbolske

aspektet som en legitimitetsfunksjon og hvordan politiet i Nederland har gått fra å være en desentralisert organisasjon, til å bli sentralisert, som et «robust» politi (ibid s. 5-6), mye i likhet med den norske reformen, hvor ordet «robust» er omhandlet 32 ganger i stortingsproposisjonen (ordsøk "robust" i dokumentet, Justisdepartementet, 2015). Terpstra trekker vekslers mellom det sentraliserte politiet, og dens «kompensasjon», nemlig nærpolitiet og hvordan dette skaper institusjonelle dilemmaer og kompleksitet, både i det utøvende leddet, og i det administrative leddet.

Begrepet nærpoliti, som Terpstra & Salet (2019) kaller «community policing», utføres av nærpolitibetjenter. Det er egne avdelinger som jobber med personlige relasjoner i lokalmiljøene, tillitsbygging og involvering, på lik linje med det utepatruljerende mannskaper til daglig jobber med i det norske politiet, og som er en del av politiets fremtid (se Justis- & beredskapsdepartementet, 2020, s. 9, om formålet med politimeldingen, i kursiv skrift). Ved å foreta en komparativ studie av nærpolitibetjenter i Nederland, med 10 års mellomrom, viser de, ved bruk av det institusjonelle logikkperspektivet, hvordan det har oppstått motstridende institusjonelle logikker for den «bestridte nærpolitibetjenter». I tillegg til personlige relasjoner, tillitsbygging, taus kunnskap, involvering, bruk av skjønn og erfaring som en institusjonell logikk, eller som Evetts (2009) kaller «yrkesmessig profesjonalitet», er det i tillegg to andre institusjonelle logikker som nærpolitibetjenter blir konfrontert med, nemlig logikken om kriminalitetsbekjempelse og den «managerialistiske» kontroll logikken.

Min forskning kan derfor posisjoneres innenfor de ovenfornevnte undersøkelsene, hvor det institusjonelle perspektivet tas i bruk for å undersøke hvordan den forebyggende hovedstrategien utøves i praksis. Strategien kan også sees i lys av Christensen, Lægreid & Rykkja's (2018) funn om endring i det retoriske aspektet om nærpolitiet, sett opp imot Terpstra & Salet's (2019), samt Wathnes (2020) undersøkelse av endringer i de institusjonelle logikkene i det nye, reformerte politiet.

2.3 Et nytt bidrag

I norsk sammenheng, innenfor politiforskning, er det institusjonelle logikkperspektivet svært lite anvendt i undersøkelser av politiets organisasjon, med unntak av Wathnes nylige artikkel. Denne avhandling kan derfor være et nytt bidrag i det institusjonsteoretiske segmentet for å dekke dette forskningsshullet. Derfor søker denne avhandlingen å identifisere, empirisk, de ulike institusjonelle logikkene som driver avsnittsledernes forebyggende perspektiv. I tillegg, og som

en videreføring av tidligere forskning, søker denne avhandlingen å se nærmere på selve praksisen og dens endringsevne gjennom det institusjonelle arbeidsperspektivet, som en videreføring av hvordan de ulike institusjonelle logikkene fører til endring eller kontinuitet i politiets utøvelse av den forebyggende hovedstrategien. I arbeidet med dette, vil det i tillegg bli dratt veksel på aktuell litteratur som beskriver dette arbeidet.

Kapittel 3 – Teori

3.1 Institusjonell og ny-institusjonell teori

Institusjonell teori sentrerer seg rundt aktører i institusjonen, i motsetning til organisatorisk struktur (Carter, 2016). Scott (2014, s. 56) definerer en institusjon som bestående av tre grunnpilarer, eller elementer, nemlig det kulturelt-kognitive elementet, det normative elementet, samt det regulative elementet. Dette gir strukturer og aktiviteter som sørger for stabilitet og mening for sosial atferd³. Det er slik sett strukturer, kulturer og sett av rutiner eller praksiser som kan forklare og gi innsikt om institusjoner. Disse tre elementene kan derfor forstås som bærere av institusjonen (S. O. Johannessen & Glomseth, 2015, s. 45). Noe forenklet kan man si at organisasjonen er spillerne, mens institusjonen er selve spillet, altså det man gjør.

Den ny-institusjonelle teorien, som tar utgangspunkt i organisatoriske studier med basis i, blant annet, de sosiologiske aspektene i organisasjoner, baserer seg i stor grad på de kulturelt-kognitive elementene, på de like oppfatninger som utgjør den sosiale virkeligheten og som skaper rammer for meningsdannelse (Scott, 2014). Det kulturelt-kognitive aspektet bygger på Berger & Luckmanns (1966 i Busch & Ramstad, 2006) sosial-konstruktivistiske retning, hvor den sosiale virkelighet hevdes å være en menneskelig konstruksjon som er skapt gjennom sosial interaksjon. Dette er en av de to paradigmatisk skillelinjene i samfunnsvitenskapene generelt, og organisasjonsteorien spesielt (Røvik, 2007). Det forankrer de kognitive oppfatninger som styrer atferd i organisasjoner. «*Social knowledge, once institutionalized, exists as a fact, as part of objective reality, and can be transmitted directly on that basis*» (Zucker, 1977 i Scott, 2014).

3.2 Den ny-institusjonelle retningen

Den ny-institusjonelle teoretiske forankringen var lenge basert på et samfunnsnivå i studier av organisasjoner. Meyer & Rowan (1977) argumenterte for at formelle organisatoriske strukturer oppstod som følge av rasjonaliserte og institusjonelle regler, noe som kom av modernitetssamfunnets krav om kontinuerlig fremskritt, fornyelse og rasjonalitet (Røvik, 2007). Meyer og Rowan (1977) kalte ideer fra modernitetssamfunnet for «*institutional elements*», eller institusjonelle elementer i omgivelsene. Slike institusjonelle elementer viser til

---

³ Se også figur 3.1 på s. 60 for nærmere beskrivelse av de tre grunnpilarene i boken «*Institutions and Organizations*» (Scott, 2014)

verdier, normer og forventninger i samfunnet som er av betydning for hvordan organisasjonen oppfattes (Jacobsen & Thorsvik, 2013, s. 202). De institusjonelle reglene, eller foretrukne formelle strukturer, som svarte på disse elementene, ble derfor «tatt-for-gitt» og inkorporert i organisasjoner, og fungerte dermed som rasjonaliserte myter for å oppnå legitimitet, ressurser, stabilitet og som en overlevelsesstrategi (Meyer & Rowan, 1977), uavhengig av hvordan organisasjonene materialiserte arbeidet i praksis. Dette grunnpremisset i den ny-institusjonelle teorien førte dermed til en utvikling av to teoretiske retninger for å forklare prosessen med å oppnå legitimitet i de institusjonelle omgivelsene, nemlig teorien om isomorfi og dekoblingsteorien.

3.2.1 Isomorfi

DiMaggio & Powell (1983) viste til hvordan organisasjoner homogeniseres for å mimikere hverandre, også omtalt som isomorfisme, og på den måten følger opp på de institusjonelle kravene om, for eksempel, økt effektivitet og legitimitet (Ocasio, Thornton & Lounsbury, 2017). Røvik (2007) kaller det for inkorporering av populære formelementer. Denne formen for homogenisering, i form av isomorfi, har tidligere blitt undersøkt i forbindelse med implementering av etterretningsstyrt politiarbeid i USA, og viser til hvordan de forskjellige politienhetene i USA opplevde samme form for institusjonelt, sentrisk press uavhengig av lokale forhold, spesielt etter hendelsene 11 september 2001. Dette førte til at politiorganisasjoner ble mer like hverandre (Carter, 2016).

3.2.2 Dekoblingsteorien

Meyer og Rowan (1977), samt DiMaggio og Powell (1983) dro veksler til den Weberianske ideen om at legitimitet er kilden til de formelle organisatoriske strukturene, men som ikke nødvendigvis korrelerte med hvordan selve arbeidet ble koordinert og utført (se også S. O. Johannessen & Glomseth, 2015, om skillet mellom "den juridisk-byråkratiske" praksisen og "den militær-operative" praksisen). Dette medførte derfor en form for «decoupling», eller frakobling – nærmere definert som prosessen hvor organisasjoners foreskrevne struktur, definert ut fra de institusjonelle omgivelsenes påvirkning, separeres fra de operasjonelle strukturene, det som faktisk gjøres i praksis (Bromley & Powell, 2012; Pache & Santos, 2013a). De institusjonelle formelementene blir derfor symboler for å tilfredsstille omgivelsene, men uegnet som verktøy for å styre interne aktiviteter (Røvik, 2007), en teoretisk retning som, blant

annet, har blitt brukt i forskning på polisiær virksomhet innenfor ulovlig handel med plante -og dyreliv (Runhovde, 2020).

3.3 Det institusjonelle logikkperspektivet

I 1991 skrev Friedland & Alford et kapittel i boken *The New Institutionalism of Organizational Analysis* (Friedland & Alford, 1991; Thornton et al., 2012) som introduserte det institusjonelle logikkperspektivet ved å kritisere det organisatoriske makro, eller samfunnsperspektivet i den ny-institusjonelle teorien på organisatoriske felt (DiMaggio & Powell, 1983). De skrev blant annet at;

«Individual action can only be explained in a societal context, but that context can only be understood through individual consciousness and behavior» (Friedland & Alford, 1991, s. 242).

Å se på institusjoner som *«supraorganizational patterns of organizing social life rooted in shared norms»* (ibid s. 242) mente de hadde et for stort fokus på den ytre normative rekkefølgen i organisasjoner, i kontrast til den indre kognitive rekkefølgen hos individer i organisasjonene. De mente derfor at forestillingen om institusjoner krevde en rekonstruksjon og nytekning på forholdet mellom symboler, eller rasjonaliserte myter (Meyer & Rowan, 1977) på den ene siden, og praksiser i organisasjonen på den andre, også på et individuelt plan. De argumenterte for at institusjoner skulle rekapituleres som *«supraorganizational patterns of human activity by which individuals and organizations produce and reproduce their material subsistence and organize time and space»* (Friedland & Alford, 1991, s. 243).

Videre argumenterte de for at individer i samfunnet er et produkt av de institusjonelle ordenene de er en del av, og ikke nødvendigvis bare som egne, rasjonelle aktører i den samlede organisasjonen. Datidens organisatoriske teorier isolerte organisasjoner og individer fra deres institusjonelle og samfunnsmessige kontekst. De argumenterte derfor for en Durkhemisk⁴ variant for å *«progressivt bringe individene inn i deres moralske eksistens»* (ibid, s. 239). For å forklare institusjonalisering, måtte man revurdere meningen av institusjoner. De mente derfor at institusjoner og organisasjoner på et samfunnsmessig nivå var styrt gjennom det Thornton et.al. (2012) kaller for et interinstitusjonelt system, bestående av flere elementer, eller institusjonelle ordener, som styrer både organisatorisk og individuell handling;

---

⁴ Etter inspirasjon fra Émile Durkheim (1858-1917).

«Each of the most important institutional orders of contemporary Western societies has a central logic – a set of material practices and symbolic constructions – which constitutes its organizing principles and which is available to organizations and individuals to elaborate» (Friedland & Alford, 1991, s. 248).

Hver institusjonelle orden har altså sin egen, dominante logikk som styrer både organisasjoner og aktørene i organisasjonene, i et interinstitusjonelt system. De viktigste i kapittelet til Friedland & Alford var kapitalismen, eller markedet (med vektlegging på menneskelig aktivitet i form av handel, inntjening og effektivitet), familien (med vektlegging på ubetinget lojalitet), demokratiet, eller den byråkratiske stat (med dets vektlegging på likhet og likestilling, samt deltakelse i samfunnet), samt religion (med vektlegging på epistemologi, eskatologi, i form av eksistensielle og sjelelige aspekter, og etiske vurderinger) (Scott, 2014, s. 90). I stedet for å se samfunnet som monolittisk, argumenterte Friedland & Alford (1991) for at disse institusjonelle ordenene hadde betydning for de ulike logikkstyrte handlingene som individer og organisasjoner opererte ut fra.

«These institutional logics are symbolically grounded, organizationally structured, political defended, and technically and materially constrained, and hence have specific historical limits» (Friedland & Alford, 1991, s. 249).

Det institusjonelle logikkperspektivet ble videreutviklet av Thornton et.al. (2012), hvor det interinstitusjonelle systemet av idealtyper ble utvidet i form av å inkludere underliggende kategorier til de ulike institusjonelle ordenene, som for eksempel dens grunnleggende metafor, kilde til legitimitet, autoritet og identitet m.m. (ibid 2012, s. 73). I tillegg ble de institusjonelle ordenene revidert, og fikk inkludert den samfunnsinstitusjonelle ordenen, samt profesjonsordenen.

Hver av disse institusjonelle ordenene bærer med seg institusjonelle logikker med prinsipper, praksiser og symboler som på forskjellig vis former hvordan mening uttrykkes og hvordan rasjonalitet oppfattes og erfares i praksis. De institusjonelle logikkene utgjør de institusjonelle ordenene, og motsatt, og er gjensidig avhengig av hverandre, men kan også potensielt være motstridende (Johansen & Waldorff, 2017; Ocasio et al., 2017; Thornton et al., 2012; Thornton, Ocasio & Lounsbury, 2015, s. 6).

3.3.1 Definisjon på det institusjonelle logikkperspektivet

Det institusjonelle logikkperspektivet er et metateoretisk rammeverk for å analysere de innbyrdes forholdene mellom institusjoner i samfunnet, samt mellom individer og organisasjoner som en del av sosiale systemer (Thornton et al., 2012, s. 2). Som beskrevet kort i innledningskapittelet, defineres derfor det institusjonelle logikkperspektivet som;

«The socially constructed, historical patterns of cultural symbols and material practices, including assumptions, values and beliefs, by which individuals and organizations provide meaning to their daily activity, organize time and space, and reproduce their lives and experiences» (ibid, 2012, s. 2).

Videre skriver de at institusjonelle logikker representerer referanserammer for aktørers valg for meningsskapning, vokabularet aktørene bruker til å motivere handling, samt deres følelse av identitet i yrkesrollen (ibid, s. 2). På den måten politiorganisasjonens medarbeidere skriver og snakker om politiet, viser det også hvordan de tenker og forstår organisasjonen, hva som er dens kjerne og viktigste prosesser i samfunnet (S. O. Johannessen & Glomseth, 2015, s. 45). Institusjonelle logikker handler derfor om de formelle og uformelle handlingsnormer, samhandling og yrkesmessige fortolkning som både veileder og begrenser aktører i beslutningstaking (Thornton & Ocasio (1999) i Villani & Phillips, 2013).

Som et metateoretisk rammeverk, kan derfor det institusjonelle logikkperspektivet fungere som et verktøy til å undersøke hvordan det forebyggende begrepet gir mening, hvordan det utføres og ledes i patrulje, og hvilke teoretiske mekanismer som spiller inn i den forebyggende hovedstrategien i praksis.

3.3.2 Det analytiske nivået i det institusjonelle logikkperspektivet

Ved å utvikle det kulturelt-kognitive konseptet i ny-institusjonalismen, basert på Berger & Luckmanns sosiale konstruksjon av «virkeligheten» (Scott, 2014), bygger det institusjonelle logikkperspektivet videre på den kulturelle differensieringen og pluralismen (Kraatz & Block, 2017), i motsetning til isomorfisme og homogenisering av organisasjoner (DiMaggio & Powell, 1983; Ocasio et al., 2017). Det er med på å gjøre perspektivet heterogent, i betydningen av at organisasjoner kan representeres av forskjellige, og til tider motstridende institusjonelle logikker.

Analyser innenfor det institusjonelle logikkperspektivet foretas på flere forskjellige nivåer, deriblant på det organisatoriske og individuelle nivået (organisasjoner og aktører i ulike organisatoriske avdelinger, på meso -og mikronivå), det interorganisatoriske nivået (ulike organisasjoner eller yrkesgrupper i samhandling) og det samfunnsmessige nivået (politisk, eller økonomisk) (Thornton et al., 2012). I forskning på institusjonelle logikker vises det, for eksempel i bankverdenen, til hvordan endringer i logikker fra den markedsinstitusjonelle ordenen til den samfunnsinstitusjonelle ordenen kan endre bankers institusjonelle perspektiv og legitimitet i de institusjonelle omgivelsene (Almandoz, 2012 i Ocasio et al., 2017). Eller, i en samfunnsorientert frivillighetsorganisasjon, hvordan individer med en tilhørende «frivillig amatørlogikk», blir utfordret av en markedsorientert, «profesjonell forretningslogikk» (Guttormsen, 2015). Videre har forskning vist hvordan forskjellige institusjonelle logikker, både en profesjonslogikk, en byråkratisk stat-logikk og en markedsledelseslogikk i helsevesenet (bestående av ulike yrkesgrupper og ledelsesnivåer) både kan virke motstridene, men også side-om-side hvor ingen av logikkene dominerer over de andre (Scott, 2000 i Thornton et al., 2015).

Den forebyggende hovedstrategien kan, i denne sammenheng, plasseres innenfor en markedsledelseslogikk hvor dens prinsipper bygger på effektivisering og standardisering av tjenesten for alle virksomhetsledd i politiet. Den får, med andre ord, hva Christensen et.al (2018) kaller en strukturell/instrumentell innretning. Den forebyggende hovedstrategien kan derfor operasjonaliseres (se L. Johannessen et al., 2018, s. 31) som en **styringsinstrumentell logikk**, fundamentert i en markedsinstitusjonell orden.

3.3.3 Kjernen i det institusjonelle logikkperspektivet, på mikro -og mesonivå

Som en videreutvikling av Friedland & Alford's utgangspunkt på det samfunnsanalytiske makronivå som strukturerer organisasjoner, skriver Thornton et.al. (2012, s. 6);

«A core premise of the institutional logics perspective is that the interests, identities, values and assumptions of individuals and organizations are embedded within institutional logics. This idea distinguishes an institutional logics perspective from macro structural approaches, which emphasize the primacy of structure over action».

Ved å plassere det institusjonelle logikkperspektivet på et mikro -og mesonivå, kan analyser utforskes i tråd med hvordan institusjonelle logikker både aktiverer og begrenser aktører i organisasjoner, og dermed hvordan den forebyggende hovedstrategien utføres i praksis på patroljenivået. Det gjør det mulig å studere hvordan de institusjonelle logikkene styrer de

symbolske og materialistiske handlingene i praksis, gjennom verdier, kulturelle rammer og felles, sosiale oppfatninger som er innlemmet (*embedded*) i, og av, de institusjonelle logikkene, og som setter sitt preg på praksis. Det er også en av nøkkelprinsippene for teorien om det institusjonelle logikkperspektivet, nemlig teorien om «*embedded agency*» (Ocasio et al., 2017, s. 510), som jeg vil beskrive senere i dette kapittelet.

Men det institusjonelle logikkperspektivets vektlegging på heterogenitet og pluralisme medfører også at det kan oppstå en form for institusjonell kompleksitet, hvor organisatorisk praksis blir påvirket av de potensielle motstridende interaksjonene mellom de ulike logikkene (Greenwood et al., 2011).

3.4 Institusjonell kompleksitet

Institusjonell kompleksitet oppstår når to eller flere logikker kan fremstå som inkompatible med hverandre, hvor institusjonelle logikker gir retningslinjer for hvordan forstå, fortolke og fungere i sosiale sammenhenger (Greenwood et al., 2011). Institusjonell kompleksitet oppstår ofte i hybride organisasjoner, eller i intraorganisatoriske sammensetninger hvor flere yrkesgrupper er samlet. Interorganisatorisk oppstår institusjonell kompleksitet hvor aktører møter på forskjellige interne og eksterne institusjonelle krav eller press i de institusjonelle omgivelsene. Terpstra & Salet (2019) viser for eksempel til hvordan nærpolitibetjenter (community police officers) møter slike pågående konflikter mellom forskjellige institusjonelle logikker i reformeringen av det nederlandske politiet. Det gjenspeiler en økende anerkjennelse av at konflikter og overlappende press, som kommer fra flere ulike institusjonelle logikker, skaper en fortolkende og strategisk tvetydighet for ledere og aktører i organisasjoner (Lounsbury & Boxenbaum, 2013). Aktører i organisasjonen må derfor håndtere den institusjonelle kompleksiteten som oppstår når praksis utøves.

Institusjonell kompleksitet innenfor det institusjonelle logikkperspektivet må derimot ikke forveksles med begrepet om organisatorisk kompleksitet, hvor politiet skal fungere i en stadig mer kompleks verden (S. O. Johannessen & Glomseth, 2015, s. 48). Den institusjonelle kompleksiteten oppstår når aktørers praksis møter på forskjellige, og ofte motstridende institusjonelle logikker.

3.4.1 Respons på motstridende institusjonelle logikker

For å forstå hvordan aktører responderer på motstridende institusjonelle logikker, er det viktig å forstå hvordan aktørene blir utsatt for disse institusjonelle logikkene og hvordan aktører forholder seg til dem (Pache & Santos, 2013b, s. 5).

Først og fremst opplever aktører institusjonelle logikker gjennom utdanning og jobberfaring. Formell utdanning gir en virkningsfull påvirkning på hvordan profesjonelle normer produseres, legitimeres og spres (DiMaggio & Powell, 1983).

For det andre erfarer aktører institusjonelle logikker gjennom den organisatoriske konteksten, og det organisatoriske feltet de er en del av, slik som patruljefeltet i politiorganisasjonen. I et kollektivt organisatorisk felt deler man felles mål, verdier og praksiser i fellesskap. På det organisatoriske feltnivå, slik som på patruljefeltet, vil graden av de profesjonelle normene og de meningsfulle logikkstyrkende aktiviteter bli styrt av den institusjonelle påvirkningen som definerer normative regler i den profesjonelle atferden, som for eksempel politiets rolle som både samfunnets portvokter og portåpner til straffeapparatet (Finstad, 2018). Med institusjonelle påvirkninger menes her både de organisatoriske påvirkningene på praksis og de eksterne omgivelsene som påvirker praksisen. På et organisasjonsnivå fungerer derfor disse påvirkningene som et filter av institusjonelle logikker for aktørene. Avhengig av feltets posisjon, status og samhandlingsstruktur, kan det enten styrke påvirkningen av de eksisterende logikkene på aktører, eller fungere som separasjon fra feltets logikker, gjennom for eksempel et økende fokus på yrkesmessige profesjonelle normer (verdi -og erfaringsbaserte prosesser), heller enn organisatoriske normer (strukturelle prosesser).

Og til sist fungerer aktørene som medlemmer av samfunnet, både gjennom staten, det profesjonelle yrket og lokalsamfunnet (Thornton et al., 2012). Disse institusjonene gir aktørene kulturelle symboler og praksiser som styrer en vanlig anerkjent arena i samfunnslivet. På et bredere nivå blir aktørene inkorporert i de institusjonelle logikkene gjennom samspillet med deres sosiale nettverk, både gjennom yrket og i samfunnet for øvrig.

3.4.2 Påvirkningsgraden av institusjonelle logikker som former praksis

Ved å være innbundet i disse institusjonelle båndene, er det derfor en høyere sannsynlighet for å bli utsatt for flere, og muligens motstridende institusjonelle logikker. Det er likevel ikke slik at hver av disse logikkene får like stor oppmerksomhet. Ved å bygge på arbeidet til Thornton

et.al. (2012), argumenterer Pache og Santos (2013b) for at påvirkning av en bestemt logikk er avhengig av graden av adgang til, tilgjengelighet og aktivering av logikken. Med adgang mener Pache & Santos (2013b) kunnskap og informasjon om de bestemte logikkene. Med tilgjengelighet menes i hvilken grad denne kunnskapen og informasjonen kommer til syne hos aktøren. Med aktivering menes her hvordan denne kunnskapen og informasjonen brukes i sosiale interaksjoner. En kombinasjon av disse faktorene former hvordan aktører forholder seg til skiftende og motstridende logikker.

3.4.3 «Ny», «kjent» eller «identifisert» relasjon til institusjonelle logikker

Pache & Santos (2013b) argumenterer for, avhengig av graden av tilgjengelighet og aktivering av en gitt logikk, at aktører relaterer seg til disse på tre forskjellige måter, avhengig av overholdelse av logikken, nemlig *novice*, *familiar* og *identified*. I denne avhandlingen oversettes begrepene til ny, kjent og identifisert relasjon til logikker.

En aktør som er *novice*, eller ikke har relasjon til en gitt logikk, har dermed lite kunnskap og informasjon tilgjengelig omkring denne logikken. Det kan være som følge av at aktøren ikke har blitt eksponert for, eller har interagert med andre som har vært utsatt for denne gjeldende logikken. Det kan også være hvor overholdelsen av en bestemt logikk er såpass sterk at aktøren kan bli blind til andre logikker og alternative måter å se verden på. I mangelen på en relasjon til logikken, vil derfor aktivering av denne logikken være tilnærmet null.

En aktør som er *familiar*, eller kjent med en gjeldende logikk, beholder den tilgjengelige kunnskapen om den i direkte eller indirekte sosiale interaksjoner. Men den blir liggende der som et bakenforliggende teppe, og er ikke den kunnskapen som trekkes frem automatisk, nettopp fordi aktøren ikke har bygget noen sterke bånd til den gjeldende logikken. Logikken er kjent gjennom dens foreskrevne mål og mening, men er likevel ikke knyttet til den, verken følelsesmessig eller ideologisk. Aktøren forstår kravene til den gjeldende logikken, og er i stand til å innrette seg etter den for å heve legitimiteten, men er ikke en «tatt-for-gitt» logikk og heller ikke en del av aktørens identitet. Graden av overholdelse av logikken fungerer derfor som et mellomledd mellom forskjellige logikker. Det gir derfor aktøren mulighet til å holde en viss avstand til logikken og gir aktøren et handlingsrom for strategisk utførelse. Et slikt tilfelle kan oppstå når en aktør er eksponert for en gitt logikk, og hvor graden av innflytelse i forhold til logikken er lav som følge av at det ikke stammer fra en institusjonell orden som er spesifikk til aktørens identitet eller selvfølelse.

En logikk som er *identified*, eller en aktør som identifiserer seg til en logikk, er en som både overholder og tilgjengeliggjør logikken i de aller fleste situasjoner, og er derfor også den logikken som aktøren aktiverer oftest. Med andre ord, aktøren er kjent med logikken og dens organisatoriske prinsipper, og knyttes både emosjonelt og ideologisk til den gjeldende logikken. Den forteller aktøren ikke bare hva som bør gjøres, men også om hvem aktøren er, samt til hvordan aktøren relaterer seg til resten av samfunnet. Den emosjonelle og ideologiske tilknytningen til logikken styrker også «tatt-for-gittheten» i bruken av den, fordi det styrker enheten mellom selvet og logikken. En slik relasjon til logikken er ikke bare gjennom sosialiseringprosesser, men også gjennom å utvikle en tilknytning gjennom trening og individuell erfaring. Yrkestilslutning fungerer derfor som en sterk kanalisering til logikkidentitet.

I følge Pache & Santos (2013b) bør ikke disse tre kategoriseringene av logikkrelasjon fungere som diskrete steg, men heller som et kontinuum, hvor logikker både kan bli kjent, og etter hvert identifisert som en del av sin praksis. Men for aktører som opererer i omgivelser dominert av en enkelt logikk, vil deres knytninger til denne logikken bestemme deres handlinger.

3.4.4 Organisatoriske filtre for å håndtere institusjonell kompleksitet

Respons på motstridende institusjonelle logikker gir en retning for å forstå hvordan aktører forholder seg til dem, men sier lite om hvordan aktører i organisasjonen fortolker dem. Dette vil variere innad i forskjellige organisasjoner, gjennom organisasjonens strukturelle og organisatoriske trekk (f.eks. det byråkratiske hierarkiet) og arbeidet menneskene i organisasjonen utfører (det institusjonelle preget på praksis).

Greenwood et.al (2011, s. 339) skriver;

*«Pressures arising from institutional complexity do not affect all organizations equally. Institutional logics pass through organizational fields and are then filtered by various attributes of the organization itself – in particular, the organization's **position** within a field, its **structure, ownership and governance**, and its **identity**»* (uthevelse i original tekst).

Institusjonelle logikker filtreres gjennom organisasjonens posisjon i feltet, dens struktur og samhandling og aktørers identitet som følger av det sosiale medlemskapet til organisasjonen. Filtrene brukes for å fortolke og respondere på strategiske utfordringer og eksterne miljømessige endringer

Organisasjonens strukturelle *posisjon* i det organisatoriske feltet differensieres mellom perifere og sentrale organisasjoner innenfor det organisatoriske feltet, herunder kriminalitetsfeltet. Innenfor kriminalitetsbekjempelse og beredskap må politiet sies å ha en sentral posisjon. Politiet som organisasjon er fremtredende gjennom deres visualitet, status, størrelse og den stadige eksponeringen i offentlighetens lys. På den måten øker de institusjonelle kravene til politiet, noe som også øker den institusjonelle kompleksiteten.

Organisasjonens *struktur* har derfor betydning for den fortolkende delen av institusjonell kompleksitet. Beslutninger i organisasjonen, for eksempel på patruljenivå, bringer med seg deres fortolkning av prioriteringer og ønskelige utfall. På den måten er aktører «bærere» av, og derigjennom en representant som gir stemme til de institusjonelle logikkene (Greenwood et al., 2011, s. 342). Institusjonelt press er derfor ikke noe som bare «seiler» inn i en organisasjon, men heller noe som blir tolket, gitt mening og representert av aktører innenfor gitte strukturelle posisjoner. I en tid hvor kriminaliteten utvikles og hardnes, vil det institusjonelle presset medvirke til forskjellige fortolkninger av aktører som jobber direkte med den synlige kriminaliteten, for eksempel det kontrasterende bilde av nærpoltiet og politiet som kriminalitetsbekjempere (Bullock, 2013, s. 135).

Organisasjonens *ownership* og *governance* relaterer seg til den innflytelsen en gitt gruppe innenfor organisasjonen har på beslutninger i praksis. Filtre for flere institusjonelle logikker vil være refleksivt gjennom de mest influerende gruppene innad i organisasjonen. De med mest makt eller innflytelse har derfor større sannsynlighet for å fastsette organisatoriske responser på ulike institusjonelle logikker. På den måten reflekterer det også deres interesser. I tvetydighetsforhold vil derfor en logikk overgå andre logikker, noe som påvirker praksis.

Organisatorisk *identitet* på det institusjonelle nivået er mindre rettet mot organisatoriske trekk, men heller mer mot medlemskapet i en sosial gruppe, kategori eller kollektiv identitet innenfor det organisatoriske feltet (Greenwood et al., 2011, s. 347). Litt forenklet kan man si at det er de sosiale aspektene i det å være patruljerende politi som utgjør den institusjonelle identiteten. Og den institusjonelle identiteten har en betydning på den måten at den sosiale rollen som patruljerende politi i samfunnet former en organisasjons retning i møte med institusjonell kompleksitet. På det institusjonelle nivået påvirker identiteten hvordan forventninger og press blir prioritert og hvordan repertoarer av mulige handlinger vurderes og selekteres.

3.5 «Embedded agency» og mikrofundamentet i det institusjonelle logikkperspektivet

Det institusjonelle logikkperspektivet er en teori for handling, vel og merke hvordan handling er formet av, og former, sosiale og kulturelle strukturer (Ocasio et al., 2017). Begrepet «embedded agency» kan best oversettes som det å være innlemmet i, eller en del av, organisatorisk handling eller aktivitet, og bygger på antagelsen om at institusjonelle logikker både gir muligheter og begrenser aktørers handling, og at aktører utøver handling i dannelsen, reproduksjonen og transformasjonen av organisasjoner. Det endrer derfor dynamikken i bruken av institusjonelle logikker fra det å kun ha et ovenfra strukturelt perspektiv, til å både kunne ha et ovenfra og nedenfra perspektiv i forskningen (ibid, 2017). Institusjonelle logikker kan derfor fungere som verktøy, i likhet med kulturelle verktøy (McPherson & Sauder, 2013; Swidler, 1986).

Embedded agency konseptet utvikler menneskelig organisatorisk atferd fra den velkjente rasjonell aktør teorien, som også er brukt for å forklare kriminell atferd (se f.eks. Knutsson & Søvik, 2005; Lie, 2015), i en mer sosiologisk retning hvor aktører er innlemmet i en struktur av sosiale nettverk. Konseptet om embedded agency ser på handlinger som situasjonelt begrenset i forhold til det nettverket aktørene er en del av, og som dermed påvirker aktørers valg (Granovetter 1985 i Thornton et al., 2012). Interesser og preferanser er derfor ikke et resultat av et individfokusert fenomen, men heller som formet av institusjonaliserte logikker som aktører i sosiale nettverk har lært, erfart i praksis og som de identifiserer seg med (Ocasio et al., 2017). Gradene av innlemmelse varierer mellom det kognitive, kulturelle og politiske. For å forklare mikrofundamentene i det institusjonelle logikkperspektivet legges det vekt på den kulturelle innlemmelsen i sosiale grupper som aktører er en del av, og som gir aktørene symbolske strukturer for både å forstå og konstruere deres omgivelser (Thornton et al., 2012, s. 79).

Teorien om embedded agency er ment å forklare hvordan institusjonen endrer seg over tid, men det finnes et paradoks her. For hvordan kan aktører forme institusjoner hvis deres handlinger, intensjoner og rasjonalitet er et produkt av den samme institusjonen de ønsker å endre (Seo & Creed, 2002; Thornton et al., 2012)? Det har, over tid, vært en definert sannhet at endring skjer gjennom institusjonelle entreprenører, eller såkalte «hypermuskulære institusjonelle helter», hvor noen med mer gjennomslagskraft og makt enn andre har en egenhendig innvirkning på den institusjonelle endringen (Hampel et al., 2017, s. 568; Thornton et al., 2012). Men dette tar

bort den sosialkognitive dimensjonen av institusjonell endring (jfr. Berger & Luckmann gjengitt tidligere i teorikapittelet) og diskuterer ikke hvordan institusjonell endring skjer gjennom sosiale grupper. For å forstå den institusjonelle endringen i retning av det Ørn (2012) kaller det forebyggende paradigmet i reformeringen av politiet (se også Terpstra, 2020), vil jeg derfor se nærmere på det som kalles «institutional work perspective», hvordan institusjonelt arbeid kan endre praksis. Ved å bruke det institusjonelle logikkperspektivet som et overordnet perspektiv ser jeg nærmere på hvordan institusjoner kan endres gjennom institusjonelt arbeid på praksisnivået, for å besvare problemstillingen om hvordan den forebyggende hovedstrategien utøves i praksis på patrulje. Det som forener disse to perspektivene er deres interesse for forskning på praksis og hvordan institusjonelt arbeid og praksis er formet av tilgjengelige institusjonelle logikker (Thornton et al., 2012, s. 179-180).

3.6 «Institutional work perspective»

I denne delen av teorikapittelet vil jeg ta utgangspunkt i Hampel, Lawrence & Tracey (2017) sin gjennomgang av forskning som omhandler hvordan det institusjonelle arbeidsperspektivet har blitt utforsket i de seneste årene. De skriver;

«The questions at the heart of the institutional work perspective focus on understanding how, why and when actors work to shape sets of institutions, the factors that affect their ability to do so, and the experience of those efforts for those involved ... Rather than accepting institutions as innately enduring and their effects as immutable, research on institutional work explores the practices and processes associated with actors' endeavors to build up, tear down, elaborate and contain institutions, as well as amplify or suppress their effects» (ibid, 2017, s. 558).

Det institusjonelle arbeidsperspektivet setter søkelyset på aktørers rolle og deres innsats i det å interagere i, og påvirke, institusjoner. Lawrence & Suddaby (2006, i Hampel et al., 2017, s. 559) definerer det som;

«The purposive action of individuals and organizations aimed at creating, maintaining and disrupting institutions».

Det er to nøkkelkonsepter i forskningen på det institusjonelle arbeidsperspektivet, nemlig «embedded agency» og ideen om sosiologiske praksiser. Disse to nøkkelkonseptene er derfor i kjernen av det institusjonelle arbeidsperspektivet, og bygger direkte på forholdet mellom organisasjonen og institusjonen (Hampel et al., 2017). Det institusjonelle arbeidsperspektivet

hviler på konseptet om praksis som bro mellom aktørers reflekssive, viljestyrte handling og de institusjoner den retter seg mot.

«Concrete instances of institutional work are simultaneous practices – embodied, materially mediated arrays of human activity – that are organized around institutions and people’s intentions to shape those institutions. Thus, the institutional work perspective builds on the sociology of practice by focusing on particular sets of practices aimed at affecting the institutional arrangements within which they are situated» (ibid, 2017, s. 560).

3.6.1 Hvem interagerer i det institusjonelle arbeidsperspektivet?

Det institusjonelle arbeidsperspektivet har blitt benyttet i studier av aktører innenfor ulike yrkesgrupper som utfører institusjonelt arbeid. En av hovedelementene i forskningen har dreiet seg om homogene yrkesgrupper som, i endringstider, ofte har tilpasset sin rolle til den nye situasjonen (Currie et.al, 2012, Trank & Washington, 2009 i Hampel et al., 2017). Men mye av forskningen på homogene yrkesgrupper har derimot vist at deres status og makt på feltet har blitt befestet, som en måte å styrke deres posisjon til feltet i endring. Hampel et. al. (2017) viser til yrkesgrupper som sykepleiere og advokater hvor slike endringer har blitt forsket på. Å ta i bruk det institusjonelle arbeidsperspektiv for å drøfte de institusjonelle endringene i den forebyggende praksisen på patrulje er derfor hensiktsmessig for å undersøke hvordan aktører i en relativt homogen gruppe driver den institusjonelle endringen i utviklingen av politiinstitusjonen (Johansen & Waldorff, 2017).

3.6.2 Hvordan påvirker aktører institusjoner?

Institusjonelt arbeid har ofte blitt forsket på som et ledd i å se på utfallene av den institusjonelle endringen. Det resonnerer med definisjonen av det institusjonelle arbeidsperspektivet, hvordan institusjonelt arbeid styrker, opprettholder eller skaper uorden i institusjonen.

Men institusjonelt arbeid handler ikke bare om målet om institusjonell endring, men også om veien til endringen. For hvordan utføres det institusjonelle arbeidet i retning av å endre institusjoner? Hampel et.al. (2017) skiller mellom tre typer av institusjonelt arbeid.

Det første er symbolsk arbeid som bruker symboler, inkludert signaler, språk eller identitet, som en måte å påvirke institusjoner.

Den andre typen er av mer materiell verdi som drar veksler på de fysiske elementene i de institusjonelle omgivelsene, og mer spesifikt på den materielle siden av selve det institusjonelle arbeidet. Bruk av teknologi er en slik materiell side av det institusjonelle arbeidet.

Og den siste typen av institusjonelt arbeid er det relasjonelle aspektet med andre aktører i og utenfor institusjonen, som bygger interaksjon med hverandre for å gjøre fremskritt på de institusjonelle målene.

I avhandlingen vil de to første aspektene bli beskrevet nærmere.

3.6.3 Det symbolske aspektet i institusjonelt arbeid

Det symbolske aspektet bygger på den sosialkognitive interaksjonismen etter spesielt Berger & Luckmanns arbeider (Hampel et al., 2017), og bygger sin grunnmur på hvordan kategorier, identiteter, narrativer, retorikk, regler og skript har vært med på å forme praksis i det institusjonelle arbeidet. Slike narrativer om hendelser i en historieform er et velkjent fenomen i politiinstitusjonen (Brodeur & Dupont, 2006, s. 21) og kan være med på å forme institusjonen i retning av å forklare, rettferdiggjøre og forsvare forskjellige handlinger (Loftus, 2009, s. 196). I slike narrativer er også bruken av retorikk med på å forsterke det symbolske aspektet av det institusjonelle arbeidet (se f.eks. H. I. Gundhus, 2013; Larsson et al., 2014; Loftus, 2009; Reiner, 2010, m.fl.). Det kan fremstå som en iterativ dimensjon som legger til rette for å reproducere tradisjonelt «tatt-for-gitte» og etablerte praksiser i institusjonen, selv om slike «tatt-for-gitte» praksiser på langt nær er tankeløst og ubevisst. Det er en dimensjon av gjenkjennelse i spesifikke situasjoner og utvelgelse av «riktig» institusjonell atferd fra et stort repertoar av handlingsalternativer (Smets & Jarzabkowski, 2013).

Identitet er også en faktor i det symbolske aspektet ved institusjonelt arbeid, og er i et konstant samspill mellom individer og institusjoner. Det er et selv-refererende utsagn om «hvem er vi» eller «hvem er jeg» i institusjonen (Albert & Whetten, 1985 i Hampel et al., 2017).

3.6.4 Det materielle aspektet i institusjonelt arbeid

I følge Hampel et. al. (2017) er den konkrete siden av det institusjonelle livet en lite opptråkket sti i hvordan den materielle rollen former det institusjonelle arbeidet, slik som f.eks. teknologisk endring, selv om det i politisammenheng har blitt undersøkt hvordan det digitale skiftet påvirker politiblikket (Finstad, 2000; Nesteng, 2019), eller hvordan teknologiske løsninger blir brukt i tolkning av informasjonsarbeidet (Eidet, 2019). Aktører kan trekke veksler på å tolke de

materielle og teknologiske sidene av det institusjonelle arbeidet, hvor institusjonell informasjon er tilgjengelig, for å styre beslutninger. Det materielle aspektet kan også bidra til å utvide handlefriheten ved å bruke de materielle og teknologiske sidene til å utføre institusjonelt arbeid, noe som kjennetegnes ved yrker hvor autonomi i profesjonen står sterkt.

3.7 Sammenhengen mellom det institusjonelle logikkperspektivet og det institusjonelle arbeidsperspektivet

Det er foreløpig lite forskning som systematisk har forsøkt å kombinere de to retningene i den institusjonelle teorien, men oppfordringen er å bygge bro mellom de to retningene (Hampel et al., 2017; Lounsbury & Boxenbaum, 2013, s. 10). Det kan gi god innsikt i hvordan de institusjonelle logikkene påvirker det institusjonelle arbeidet som en del av hvordan institusjoner endres i møte med for eksempel reformarbeid (Kåsin, 2017; Terpstra, 2020), eller som en del av en strategi (Terpstra & Salet, 2019). Det er også et forsøk på å gi et bidrag til behovet om undersøkelser rundt «*the lived experience of organizational actors' acting and interacting ... accomplishing their everyday practical work*» (Smets & Jarzabkowski, 2013, s. 7) som en del av den forebyggende hovedstrategien i patruljetjenesten, sett fra avsnittsledernes ståsted.

Kapittel 4 – Metode

4.1 Innledning

Som en samfunnsvitenskapelig avhandling er målet mitt å samle informasjon om den sosiale virkeligheten gjennom empirisk forskning (A. Johannessen, Christoffersen & Tufte, 2016) for så å tolke denne empirien i lys av teori. For at denne prosessen skal være ærlig, åpen og transparent, er det avgjørende at jeg i metodekapittelet skriver frem forskningsprosessen, med både sine svakheter og styrker, samt etiske betraktninger. Dette gjøres for at både det ontologiske, hva vi betrakter som eksisterende i samfunnet og som man kan vite noe om, samt det epistemologiske, hvordan man kan utvikle kunnskap om fenomenet gjennom møte mellom forsker og forskningsdeltaker (Nilssen, 2012, s. 25; Tjora, 2017), er fremskaffet på en rettfærdig måte. Det er med på å gi selve avhandlingen pålitelighet (reliabilitet), gyldighet (validitet) og generaliserbarhet utover selve avhandlingens innhold. Dette følger også som indikatorer på forskningens kvalitet, ifølge Tjora (2017, s. 231).

Reliabilitet handler, ifølge Johannessen et. al. (2016, s. 36), om nøyaktigheten av forskningens data, hvilke data som benyttes, måten de samles inn på og hvordan de bearbeides. Ifølge Tjora (2017, s. 231) handler det om en intern logikk, eller sammenheng gjennom hele forskningsprosjektet. Reliabilitetsspørsmålet behandles ofte i sammenheng med hvorvidt forskningens resultat kan reproduseres på et senere tidspunkt av andre forskere (Kvale & Brinkmann, 2017, s. 276). Derfor er det også viktig for forskningens reliabilitet hvordan intervjuer er valgt ut, som et ledd i å styrke reliabiliteten. Men også hvordan ledende spørsmål i intervju sammenhengen uforvarende kan påvirke svarene (Kvale & Brinkmann, 2017, s. 276; Tjora, 2017, s. 237). Dette vil bli behandlet senere i kapittelet.

Validitet handler om forskningens gyldighet, om hvorvidt de spørsmålene som stilles i forskningen faktisk blir besvart (Tjora, 2017). Først og fremst handler det om hvorvidt forskningsprosessen reflekterer formålet med forskningen, også når det gjelder forskningens funn. Valg av metode og datainnsamling er derfor viktig å utdype i beskrivelsen av forskningsprosessen, for å vise sammenhengen mellom problemstillingen, valg av datagenerering og teoretisk grunnlag (ibid, 2017, s. 234). Metodisk tar denne forskningen utgangspunkt i dybdeintervjuer av nøkkelinformanter. Det kan derfor ha en innvirkning på validiteten av forskningens resultat, ved at prosjektet har utelatt andre former for metodisk innhenting av datamateriale, slik som f.eks. deltakende observasjon i tillegg til intervjuer

(Fangen, 2010; A. Johannessen et al., 2016, s. 232). Men ved å beskrive forskningsprosessens metodiske valg, og hvordan datamaterialet er behandlet, vil det kunne gi forskningen den nødvendige gyldigheten som kreves i det å beskrive fenomenet som undersøkes, som en representasjon av respondentenes virkelighet innenfor det undersøkte fenomenet. Det handler også om hvorvidt denne forskningens undersøkelse av den forebyggende hovedstrategien kan ha en overføringsverdi til andre politidistrikter.

Innenfor det meste av samfunnsforskningen er *generalisering* et eksplisitt eller implisitt mål i en eller annen form, ifølge Tjora (2017). I denne avhandlingen er det benyttet en induktiv analyse av datamaterialet, noe som søker å gi det Tjora (2017, s. 245) kaller en konseptuell generalisering – i betydningen av å fremstille funn i form av konsepter, eksempelvis gjennom en modell. Det er imidlertid et spørsmål om hvorvidt denne avhandlingen behandler spørsmål som går utover den spesifikke casen som undersøkes, nemlig forebygging som hovedstrategi i praksis. Men ved å benytte strategi som en basis for undersøkelsen, vil jeg hevde at det også gir en relevans for hvordan den forebyggende praksisen, sett gjennom et institusjonsteoretisk perspektiv, har betydning for den daglige, «normale» tjenesten på patrulje, gjennom avsnittsledernes ståsted i organisasjonen. Gjennom å konseptualisere en modell for denne praksisen, kan det gi en generalisering som har betydning for avsnittsledere andre steder i organisasjonen, eller på patrulje i andre politidistrikter.

For å treffe på disse indikatorene, er det derfor avgjørende at forskningen min er transparent i alle ledd. Dette gjelder både forberedelsene, gjennomføringen og resultatet i forskningen. Et slikt krav er også avgjørende for hvordan mine holdninger kan påvirke arbeidet som presenteres (Rachlew, 2010, s. 128). Metodekapittelet har til hensikt å vise til at forskningen har fulgt alle de vitenskapelige kravene i kvalitativ forskning. Jeg vil derfor, i dette kapittelet, redegjøre for de stegene jeg har foretatt i forskningen og hvilke tanker og valg jeg har foretatt underveis i prosessen.

4.1.2 Casedesign

For å studere den forebyggende hovedstrategien i praksis var det hensiktsmessig å ha en enkeltcasestudie av dette fenomenet, ettersom jeg ønsket å studere denne praksisen fra avsnittsledernes ståsted. En casestudie er en studie av et samfunnsfenomen i sin virkelige kontekst (Bukve, 2016; Yin, 2018, s. 15). Formålet med avhandlingen var å se nærmere på hvordan avsnittsledere på patrulje utøvde den forebyggende hovedstrategien i praksis, og

dermed i sin virkelige kontekst. For å gjennomføre en slik studie var det derfor hensiktsmessig⁵ å gjennomføre kvalitative intervjuer av nøkkelinformanter som kunne si noe om hvordan den forebyggende hovedstrategien fremstod for informantene, nettopp for å forstå verden slik den fremstår fra intervjupersonenes side (Kvale & Brinkmann, 2017). En casestudie egner seg derfor som metode der undersøkelsen gjøres i en enhet som har en naturlig avgrensning, i dette tilfellet patruljeavsnitt (Tjora, 2017).

4.1.3 Vitenskapelig fremgangsmåte

I denne kvalitative studien er det benyttet individuelle dybdeintervjuer av hver enkelt respondent for å studere deres meninger, holdninger og erfaringer (Tjora, 2017) innenfor en tverrgående hovedstrategi for hele politietaten. Som et utgangspunkt for forskningen var jeg derfor interessert i alle aspektene respondentene kunne ha av erfaringer med det å jobbe basert på denne hovedstrategien. For å studere intervjumaterialet, har jeg derfor foretatt en hermeneutisk fremgangsmåte. Med andre ord har jeg hatt et aktivt forhold til min egen forståelse av teksten, dens innhold og mening (Olsvik, 2013). Nærmere beskrivelse av forforståelse vil bli behandlet senere i kapitlet.

4.1.4 Valg av forskningsområde

Valget om å skrive om forebygging som hovedstrategi innenfor patruljetjenesten har vært en tanke som har modnet seg over lengre tid. Kriminalitetsforebyggende politiarbeid har vært en stor del av min arbeidshverdag siden den dagen jeg tok steget ut av Politihøgskolen og inn i rollen som uteksaminert politibetjent. Det er et fagfelt som har fulgt meg i alt jeg har gjort i politisammenheng, og mitt genuine ønske var alltid å forhindre at personer utøvde kriminalitet. Derfor var det også naturlig for meg, etter at forebygging skulle være politiets hovedstrategi i alle virksomhetsområder (Politidirektoratet, 2020; Runhovde & Skjevraak, 2018, s. 10), å undersøke hvordan spesielt avsnittsledere på patrulje aktivt forholder seg til, forstår og utøver forebyggende politiarbeid nærmere i et kvalitativt forskningsprosjekt.

En mulig svakhet i forskningsprosessen er at den kriminalitetsforebyggende primærstrategien, skrevet av POD (2018), endret noe karakter i det nye strategidokumentet som kom i desember

---

⁵ Deltagende observasjon som metode kan også være velegnet for å få innsikt i hvordan den forebyggende hovedstrategien fremstår for respondentene, ved å tilegne meg kunnskap gjennom førstehåndserfaringer, noe som ifølge Fangen (2010) er en av fordelene med deltakende observasjon som metode. Men tid tilgjengelig for innsamling av data, samt Corona-situasjonen, gjorde at intervju ville være en like velegnet og hensiktsmessig metode

2020 (Politidirektoratet, 2020, "i forkant av kriminaliteten"), fra å omformulere «kriminalitetsforebygging som primærstrategi» til «forebygging som hovedstrategi». Denne endringen i ordvalg, fra kriminalitetsforebygging til forebygging, er begrunnet med det brede samfunnsoppdraget til politiet, som i tillegg til kriminalitetsforebygging som hoveddel i den overordnede strategien, også omfatter samfunnssikkerhet og beredskap, trafikksikkerhet, samt trygghetsskapende og tillitsbyggende polititjeneste (Politidirektoratet, 2020, s. 6).

Intervjuprosessen ble gjennomført i forkant av det nye strategidokumentet og det ble derfor brukt «kriminalitetsforebygging som primærstrategi» gjennomgående i intervjuene. Endringen av ordvalg var derimot ikke avgjørende for hvordan forskningsprosessen ville se ut, ettersom kriminalitetsforebygging fortsatt skulle være en hoveddel i politiets samlede forebyggende innsats (ibid, s. 6). I tillegg ville det heller ikke være avgjørende for funnene i empirien, ettersom data ble samlet fra respondenter som må sies å være en del av den samlede innsatsen innenfor samfunnssikkerhet og beredskap. Derfor ville det, forskningsmessig sett, være interessant å få kunnskap om hvordan avsnittsledere på patrulje, i et beredskapsmiljø, ville være «i forkant av kriminaliteten», som er en ambisjon for politiet frem mot 2025 (ibid, s. 6).

4.1.5 Nærhet og distanse til valg av forskningstema

Å skrive om et tema som engasjerer kan være viktig av flere grunner (Fekjær, 2013). Den viktigste, og kanskje den mest personlige grunnen, er motivasjonen for å utvikle kunnskap på et område man har jobbet med over lengre tid. Men, man skal også være oppmerksom på om temaet er av en slik art at det personlige engasjementet overskygger eller tåkelegger det foreliggende i forskningen. Det er dette som er dilemmaene med nærhet og distanse. Nærhet til feltet det skal forskes på, men også en nødvendig distanse til selve datamaterialet i forskningsprosjektet.

Det er ikke slik at man starter forskningen på et bart underlag, uten noen form for antakelser eller oppfatninger av det som skal undersøkes, eller hva man kan forvente av resultat (A. Johannessen et al., 2016, s. 35). Forforståelse er derfor den oppfatning du bringer med deg til det materialet du skal tolke (Olsvik, 2013, s. 111).

Mine antakelser innenfor fagfeltet om kriminalitetsforebygging er basert på mine erfaringer innenfor fagfeltet, hvordan det har blitt prioritert og hvordan fagfeltet forstås innad i politiorganisasjonen. Men den er også «teoriimpregnert» (A. Johannessen et al., 2016, s. 35) gjennom forskningslitteratur og videreutdanning innen kriminalitetsforebyggende politiarbeid.

Med denne bakgrunnen har jeg den antakelsen at kriminalitetsforebygging er et noe vagt fenomen, et tvetydig, elastisk og diffust begrep som ofte brukes i de sammenhenger hvor det er vanskelig å definere handlemåtene som noe annet enn gode gjerninger, et bidrag til samfunnsoppdraget og opprettholdelsen av lov og orden, og som i mange tilfeller er noe ideologisk rettet. Jeg er heller ikke alene om å ha dette faglige utgangspunktet (H. O. I. Gundhus, 2014; Lie, 2015, s. 21; Sahlin, 2000, s. 11).

Derfor er formålet med denne avhandlingen å øke forståelsen for hvordan kriminalitetsforebygging forstås og utøves i praksis. Som jeg vil drøfte senere i kapittelet, om forskningsmetode og fremgangsmåte, opplevde jeg det som utfordrende hvordan jeg ville angripe datamaterialet etter innsamlingen. Etter hvert i analyseprosessen, og senere i sammenstillingen mellom empiri og teori, oppdaget jeg at det var klare tanker og meninger hos respondentene om hva kriminalitetsforebygging handlet om og hvilke effekter dette kunne ha, og hvordan etterretning og informasjon var avgjørende for den effekten. Dette førte til at det institusjonelle perspektivet fikk vokse seg frem i tankene. Med denne fremtoningen kunne den forebyggende hovedstrategien i praksis, og den generelle kriminalitetsforebyggingen i et beredskapsmiljø, forstås fra et nytt, og foreløpig utrådt terreng i et kriminalitetsforebyggende perspektiv.

4.2 Min posisjonalitet som forsker på politiet

I enhver forskning er idealet innenfor den positivistiske tradisjonen at forskningen skal være nøytral og objektiv. Men i den fortolkende tradisjonen som kvalitativ forskning er basert på, vil et slikt ideal være uoppnåelig (Tjora, 2017, s. 235). Det er derfor nødvendig for meg som forsker å kunne redegjøre godt for min egen posisjon som både forsker, polititjenesteperson og fagperson innenfor det forebyggende feltet.

4.2.1 Nøytralitet og objektivitet i forskningen

I den kvalitative forskningstradisjonen er det en kvalitativ sensibilitet, som Braun og Clarke (2013, s. 9) omtaler det, som er retningsførende for hvordan orienteringen mot forskningen passer inn i det kvalitative paradigmet. En av de kvalitative paradigmene er forskerens kritiske refleksjoner på selve forskningsprosessen og ens egen rolle som forsker, også kalt forskningens refleksivitet (Ibid, s. 10). Det er en erkjennelse av at all kvalitativ forskning er verdiladet og påvirket av forskerens subjektivitet (Nilssen, 2012, s. 139). Og ifølge Nilssen (2012, s. 140) er

det heller ikke nok å kunne si at man har rapportert subjektiviteten som et uunngåelig fenomen, men at man også har utforsket, identifisert, beskrevet og rapportert den.

Det betyr for meg at alle ledd i forskningsprosjektet må gjennomgå en nøye vurdering av min subjektivitet, både når det gjelder forberedelser, utvalg av respondenter, intervju og rapportering.

4.2.2 «Innside-innside» forsker?

Tradisjonelt sett har den metodologiske refleksjonen i forskningen dreiet seg om forskerens posisjonalitet i forskningsfeltet (H. O. Gundhus, 2018, s. 176). Posisjonaliteten i forskningsfeltet handler om hvor man som forsker står i forhold til både tilgang til feltet, epistemologisk ståsted og hvor man har sitt utgangspunkt fra. Den referer til hvordan jeg selv påvirker datainnhenting og dilemmaer som kan oppstå gjennom hele forskningsprosessen (Cankaya, 2017, s. 121).

Min posisjonalitet i feltet er både som polititjenesteperson og som forsker. Jeg må derfor, i tråd med Rachlews diskusjon (2010), se nærmere på min posisjonalitet som en innsideforsker i egen organisasjon og som skal forske på sine egne. For diskusjonen blir ikke nødvendigvis hvor tett jeg er til selve feltet, men heller hvordan jeg skal etablere den nødvendige distansen for å kunne tre ut og skaffe meg et fugleperspektiv på området. Det er en nødvendighet, slik at man ikke står i fare for å få et stempel fra kollegaer som en omvendt akademiker som har fjernet seg helt fra feltet og blitt for teoretisk (Ibid, s. 130-131).

Det kan være en styrke å starte forskningen innenfor et fagfelt jeg kjenner godt. Og det er heller ikke uvanlig å undersøke noe man har jobbet mye med, nettopp fordi man har et genuint ønske om å utvikle kunnskap på feltet som kan gi nye perspektiver inn i fremtiden. Men svakheten kan være at man er for tett involvert i kulturen man forsker på, og dermed stå i fare for å miste forskersynet. Dette kan utfordre den kvalitative forskningens troverdighet (Nilssen, 2012, s. 138). Det har derfor vært nødvendig å ha en refleksiv holdning til forskningsprosessen i sin helhet, beskrevet av Nilssen (2012, s. 139) som en erkjennelse av at all kvalitativ forskning er verdiladet og påvirket av forskerens subjektive, individuelle teorier. Subjektivitet er derfor ikke noe som kan, skal eller bør elimineres, men håndteres. Mitt faglige og personlige ståsted innen kriminalitetsforebygging i politiet kan derfor ha påvirkning på min tolkning av intervjuene. Samtidig har jeg vært veldig åpen for hvordan kriminalitetsforebygging tolkes og forstås i ulike deler av politiet, og forsøkt å ta utgangspunkt i dette ved tolkning av empirien. Refleksivitet for

meg har derfor handlet om å anerkjenne respondentenes posisjon i organisasjonen, og deres erfaringer og kunnskap på patrulje som en del av deres meningsskaping i praksis, et område hvor de har mer kunnskap enn meg. Det er en del av organisasjonen som ikke har vært en del av min hverdagspraksis. Samtidig har jeg forsøkt å se på de aspektene ved tjenesten som respondentene ikke nødvendigvis ser selv, ved å ta i bruk institusjonell teori for å tolke empirien, på linje med Gundhus (2018) sine betraktninger om refleksivitet.

Brown (1996) diskuterer posisjonaliteten til forskere innenfor politiforskning med betegnelse «innside» og «outside» forskere. Hennes betegnelser viser til forskere som både er politi og driver forskning, såkalte «innside/innsidere», forskere som tidligere har vært politi, men som har gått ut av politiet, såkalte «outside/innsidere», forskere som er sivilt ansatt i politiorganisasjonen, såkalte «innside/utsidere» og, til sist, akademikere som står på utsiden og studerer politiet uten tilknytning til politiet eller politiorganisasjonen, såkalt «outside/utsidere».

I denne formen for betegnelse vil jeg plassere meg selv i en innside innside-rolle som polititjenesteperson som utøver forskning på politiet (Rachlew, 2010; Reiner & Newburn, 2008). Posisjonaliteten min gir meg som forsker en unik tilgang til å samle intervjumateriale blant egne kollegaer. Den gir meg tilgang til feltet på en helt annen måte enn for andre forskere som tilhører utside betegnelse.

Men det er også noen aspekter ved dette som kan være utfordrende, spesielt i de tilfeller hvor forskeren har en høyere stilling i organisasjon (Reiner & Newburn, 2008, s. 355), eller at forskeren har, i respondentenes øyne, mer inngående kjennskap til det fagområdet det forskes på, basert på kjennskap til både organisasjonen og personen som utfører forskningen. Det kan være utfordrende nok å være respondent i en intervjusituasjon, men kanskje spesielt med en forsker av enten høyere rang eller i en posisjon som arbeider innenfor det fagområdet det forskes på. Det kan da være utfordrende å få fullstendige beskrivelser, eller ærlige meninger fra respondenter. På den andre siden opplevde jeg samtale med respondentene som åpen, ærlig og meningsbærende for slik jeg kjenner feltet fra før, blant annet gjennom interaksjon med patruljemannskaper i det daglige arbeidet. Det betyr derimot ikke at jeg ikke reflekterte over dette punktet i intervjuprosessen. Fra forskerloggen (Nilssen, 2012, kapittel 2) etter ett av intervjuene skriver jeg;

Det ble noe rart å gjennomføre intervju med noen som hadde kjennskap til hvor jeg jobbet. Intervjuet følte som om det bar preg av dette på noen områder, deriblant at jeg ble mer sett på som en kollega enn som forsker. I tillegg bar det noe preg av at intervjuet

ble tatt innimellom andre gjøremål, som så ofte ellers i en kollegial samtale. Kan dette ha med å gjøre at jeg er for tett som kollega? Holder respondenten tilbake som følge av at vedkommende vet hvor jeg jobber? Overveier vedkommende svarene sine, eller treffer det for helheten i datamaterialet? (Forskerlogg, november 2020).

I refleksjonene i etterkant av at alle intervjuene ble gjennomført, og etter transkribering, opplevde jeg derimot at innholdet i datamaterialet var overraskende likt, om enn i noen større eller mindre grad. Noen av respondentene hadde jeg aldri møtt før, og deres meninger, forståelse og holdninger kunne sammenstilles med de andre respondentene jeg tidligere hadde møtt. Derfor opplevde jeg at min innside-innside rolle ikke bød på de store utfordringene i selve intervjuprosessen, selv om det var helt nødvendig å reflektere over dette.

4.3 Rekruttering av respondenter

I forberedelsene til forskningen ønsket jeg å rekruttere respondenter som jobbet direkte innen den forebyggende hovedstrategien. Med utgangspunkt i de seks prioriterte funksjonene i den nye politiorganisasjonen (Justis- & beredskapsdepartementet, 2020) var derfor politipatruljen en seksjon jeg ønsket å undersøke grundigere. Grunnen til dette var politipatruljens sentrale posisjon i «tannhjulsmetaforen» i Politidirektoratets presentasjon av de seks prioriterte funksjonene i den nye politiorganisasjon. Posisjoner i organisasjonen som hver for seg har en egen funksjon, men som har best effekt sammen (Justis- & beredskapsdepartementet, 2020; se også POD, 2018, for illustrasjon av de nye arbeidsmetodene i politiet). Og fordi «strategiutfordringer vil berøre samtlige ledere i etaten» (Wegner, 2007, s. 18) var derfor valget om å rekruttere avsnittsledere på patrulje interessant, nettopp fordi avsnittsledere i politiet er på det nederste nivået av ledelse i politiet, og nærmest praksis -og grunnivået hvor strategi utøves i praksis (se Filstad, 2020, for nærmere beskrivelse av hennes utvalg).

Jeg utarbeidet derfor en prosjektbeskrivelse, og en intervjuguide (se vedlegg 3) med spørsmål jeg ønsket å stille. Dette ble sendt som søknad til NSD (Norsk Senter for Forskningsdata) for godkjenning av prosjektet. Prosjektet ble godkjent i løpet av september 2020 (se vedlegg 1).

4.3.1 Hvorfor avsnittsledere på patrulje?

Avsnittsledere står i en mellomposisjon mellom det å være en del av den utepatruljerende innsatsen på «gata», i tillegg til å være ledere som lojalt følger opp strategier fra øverste ledelseshold. De står i et krysspess i forhold til det som skjer på grunnivået, og det som prioriteres fra toppen. I en kulturell sammenheng står de mellom det Reuss Ianni (1993) kaller street-level cop culture og management cop culture, eller som «street-level bureaucrats» (Lipsky, 2010 i Granér & Kronkvist, 2014; se også Wathne, 2020). I forhold til det institusjonelle logikkperspektivet står de mellom en effektivitetslogikk og profesjonalitetslogikk som kan fremstå noe inkompatibelt med hverandre. Dette blir grundig drøftet i kapittel 6. Avsnittsledere kan derfor påvirkes av de institusjonelle logikkene, med deres struktur, konstruksjon av mening og erfaring, og forme deres atferd og individuelle beslutninger (Wathne, 2020). Og når vi vet at oppfattelsen av kunnskap differensieres mellom kunnskap om fenomen hos ledere, og kunnskap om metode hos patruljerende mannskaper (Handegård & Berg, 2020) er det derfor interessant å undersøke hvordan den forebyggende hovedstrategien utøves i praksis sett fra avsnittslederes posisjon i organisasjonen.

I politiet er generalisten en høyt verdsatt posisjon (NOU, 1981), også etter nærpolitireformen hvor de ti grunnprinsippene for politiet videreføres (Justis- & beredskapsdepartementet, 2020, s. 38). Som avsnittsleder på patrulje er de en del av denne videreføringen av politigeneralisten, noe jeg vil komme tilbake til i analysekapittelet. Men det foreligger et ekstra element for avsnittsledere. For i motsetning til Wathnes (2020, s. 8) identifisering av ledere med personalansvar, som en del av Reuss Iannis management cop culture, finner jeg at avsnittsledere på patrulje, som også har personalansvar, i tillegg fungerer til det Wathne (ibid) beskriver som ledere uten personalansvar, og som kun har et profesjonelt ansvar for tjenestehandlinger ute. Avsnittsledere på patrulje har derfor dype innslag av begge deler i sin daglige jobbutførelse.

Og som ledere, som har til hensikt å skape resultat ved hjelp av andre, gjennom påvirkning av tenkning, holdning og atferd (Arnulf, 2012; Jacobsen & Thorsvik, 2013, s. 416), hviler det et ansvar for hvordan hovedstrategien utfoldes i praksis, selv om det å skape resultater gjennom andre er mer en stillingsbeskrivelse enn en definisjon på ledelse (Arnulf, 2012, s. 15). Derfor har jeg, i denne avhandlingen, tatt utgangspunkt i det institusjonelle perspektivet på det utøvende ledelsesaspektet i patruljen. Ledelsesaspektet i organisasjoner tar utgangspunkt i å skape et felles verdigrunnlag. Når det oppstår institusjonelt press, både et indre og ytre press,

vil man dermed, på mange måter forsvare det etablerte verdigrunnlaget (Jacobsen & Thorsvik, 2013).

4.3.2 Rekruttering til intervju

Rekruttering er en systematisk prosess (A. Johannessen et al., 2016), og i prosessen med å rekruttere respondenter til intervju, ønsket jeg å ta utgangspunkt i et politidistrikt hvor variasjon av kriminalitetsutfordringer var stor, men hvor det også var en viss differensiering mellom utfordringene i hver geografiske driftsenhet. Valget ble derfor Oslo Politidistrikt bestående av de geografiske driftsenhetene øst, sentrum og vest. Denne antagelsen om spredning av demografi og utfordringer ble også bekreftet av respondentene i selve intervjuet, illustrert av følgende utsagn (R=Respondent, I=intervjuer);

R - Og det var jo litt suksessfaktoren, også til gammel struktur, gamle (enhet), hvor vi opererte som et mer eller mindre stort lensmannskontor.

Og følgende sitat;

R - Og de eier folkene, men her er de innom i kort tid.

I - Ja. Så det er nesten litt som en flyplass, hvis man kan kalle det det?

R - Ja

I - Ja

R - Jaja, helt klart. Ja

I - riktig.

Høsten 2020 sendte jeg derfor en søknad til HR avdelingen i Oslo PD om tillatelse til å gjennomføre intervjuer av ansatte i politidistriktet. Innvilgelse på søknaden ble mottatt i oktober 2020.

4.3.3 Rekrutteringsprosessen

På bakgrunn av søknadsinnvilgelsen tok jeg derfor kontakt med seksjonsledere på patrulje på hver enhet og undersøkte mulighetene for å gjennomføre intervjuer med to avsnittsledere pr. geografiske driftsenhet. Jeg sendte informasjonsskrivet om forskningsprosjektet (se vedlegg 2)

til seksjonslederne, samt intervjuguiden (vedlegg 3) for å vise hvilke spørsmål som ville bli stilt i intervjuene.

Jeg møtte stor velvilje for selve prosjektet og dens aktualitet. Jeg fikk presentert aktuelle kandidater fra seksjonslederne som de mente var gode representanter til å svare på spørsmålene i intervjuguiden, og prosessen med å sende forespørsler var derfor i gang.

Det kan være en svakhet ved forskningen at seksjonsledere «plukker» ut respondenter for intervju med tanke på at kandidatene tidligere kan ha ytret sine meninger, eller vært udelt positiv mot den pågående strategien, og derved miste kandidater som også kan ha kritiske tanker. Det vil muligens kunne føre til at intervjumaterialet kan bli noe ensidig. På den andre side var jeg komfortabel med rekrutteringsprosessen hvor seksjonsledere foreslo kandidater, og ble også forsikret om at frivillig deltakelse ble understreket som et kriterium. Dette ble kontekstualisert i form av mailkopi til meg som forsker fra seksjonsledere til kandidatene.

Det ble sendt epost til de aktuelle kandidatene, med informasjonsskriv om forskningens tema og formål (se vedlegg 2), og det ble gjort avtaler med respondentene for intervju i løpet av høsten 2020. En av respondentene måtte rekrutteres direkte, i form av snøballmetoden (A. Johannessen et al., 2016) gjennom en av de andre respondentene, ettersom den opprinnelige kandidatene hadde trukket seg som følge av tidspress. Jeg avtalte derfor et intervju med den nye kandidaten gjennom direkte kontakt på enheten, der jeg informerte muntlig om prosjektet. I tillegg sendte jeg all informasjon til kandidaten som jeg hadde sendt de andre kandidatene, slik at vedkommende kunne lese seg opp i forkant av intervjuet.

4.3.4 Utvalg og utvalgsstørrelse

En tommelfingerregel er at utvalget av respondenter skal være stort nok til at man kan besvare problemstillingen (A. Johannessen et al., 2016). Kvale & Brinkmann (2017, s. 148) opererer med et antall på 15 (+/- 10) respondenter. Det avhenger av forskningens størrelse og tiden som er tilgjengelig.

I denne forskningen var det ikke nødvendigvis et mål om å nå en metning av informasjon, eller å bruke forskjellige metodiske innfallsvinkler for å besvare problemstillingen (A. Johannessen et al., 2016; Skilbrei, 2019; Tjora, 2017). Utgangspunktet var å kunne ha et fornuftig utvalg av respondenter fra hver av enhetene til å kunne si noe om den forebyggende hovedstrategien. Derfor valgte jeg å intervju to respondenter fra hver enhet, som til sammen ble seks

respondenter⁶. På den måten kunne jeg også bruke god tid på å forberede og analysere intervjuene, noe som også kan være en fordel i motsetning til en defensiv overreaksjon hvor målet er å intervju flest mulig for at det skal bli mest mulig vitenskapelig (Kvale & Brinkmann, 2017, s. 148).

Ved å intervju seks respondenter fikk jeg god tid til hvert intervju, med tid til å stille gode oppfølgings spørsmål underveis. I tillegg fikk jeg også god tid til å gjennomføre analysen av intervjuene, slik at jeg ikke «druket» i antall sider med intervjumateriale. Det vil også kunne påvirke forskningens validitet dersom materialet er for stort, og viktige nyanser kunne ha en risiko for å forsvinne i materialet.

4.3.5 Kjønnsmessig fordeling av utvalget

Kjønnsmessig fordelt bestod utvalget av en kvinne og fem menn. Det var i utgangspunktet forsøkt rekruttert likt antall menn og kvinner, men lot seg ikke gjøre i den tidshorisonen som var avgitt til å gjennomføre intervjuene.

Å ha likt antall menn og kvinner som respondenter vil ha sin styrke i at det kan fremkomme nyanser og forskjeller i svar på spørsmålene, og kan derfor være en variabel i selve analysen av intervjuene. Men man vil ikke ha kontroll på hva personer, som ikke deltok i undersøkelsen, ville ha sagt i et intervju, om de ville ha hatt andre meninger eller erfaringer. Og spørsmålet man må stille seg er derfor om det ville ha utgjort en forskjell i selve forskningsundersøkelsen (Tjora, 2017, s. 132). I utformingen av intervjuguiden (se vedlegg 3) var spørsmålene skrevet på en slik måte at en kjønnsmessig variabel ikke nødvendigvis ville ha innvirkning på selve forskningsresultatet. Derfor anser jeg heller ikke det kjønnsmessige utvalget på respondentene som problematisk i forhold til forskningens resultater.

4.4 Metode for innsamling av data – kvalitative intervjuer

Forskningsmetode er ingen mekanisk-intuitiv fremgangsmåte for å samle inn og analysere data (Kvale & Brinkmann, 2017). Å samle inn data ved bruk av intervju som metode er en sosial prosess som krever mye av både den som intervjuer (forskeren) og den som blir intervjuet (respondenten). Intervju som metode for datainnsamling er en kunnskapsproduksjonsprosess i

---

⁶ Jeg har forespurt nøyaktig tallmateriale for hvor mange avsnittsledere det er på patrulje i Oslo PD totalt. Dette for å vise til generaliserbarheten av utvalgsstørrelsen i kontekst til antallet avsnittsledere på patrulje i distriktet. Jeg har ikke fått svar på min henvendelse til Oslo PD.

relasjon mellom forsker og respondent, og produseres i samrelasjon, deriblant at intervjusituasjonen er kontekstuell, språklig, narrativ og pragmatisk (Kvale & Brinkmann, 2017, s. 36). Derfor var utgangspunktet for intervjuene å skape en atmosfære hvor meningsfull fortolkning mellom intervjuer og respondent førte til ny kunnskap om temaet på en måte hvor respondentens erfaringer ble trukket frem, i form av en involverende intervjueteknikk, eller som Holstein & Gubrium (2003) kaller «active interviewing», forstått som «*a form of interpretive practice involving respondent and interviewer as they articulate ongoing interpretive structures, resources, and orientations with ... «practical reasoning»*» (Ibid s. 74).

4.4.1 Gjennomføring av intervjuer

Intervjuene ble gjennomført på respondentenes arbeidssted. Dette ble valgt av effektivitetshensyn, og som et naturlig sted for å gjennomføre intervju med respondenter om deres arbeidshverdag innenfor en forebyggende hovedstrategi. Slik sett kan respondentene oppleve en form for trygghet i intervjusituasjonen og oppleve intervjusettingen som naturlig, sett i forhold til intervjuets innhold og formål (Tjora, 2017).

Selve intervjuet kan anses som et semistrukturert dybdeintervju hvor intervjuguiden sirkler inn bestemte temaer som inneholder forslag til spørsmål for å studere respondentenes meninger, holdninger og erfaringer (A. Johannessen et al., 2016, s. 148; Kvale & Brinkmann, 2017, s. 46; Tjora, 2017, s. 114).

I gjennomføringen av intervjuene, som hadde en gjennomsnittlig varighet på ca. 1,5 time, brukte jeg spørsmålene fra intervjuguiden som nettopp det, en guide for å styre samtalen innenfor de oppgitte temaene.

Innledningsvis startet jeg intervjuene med det Tjora (2017, s. 145) kaller oppvarmingsspørsmål, som for eksempel respondentenes bakgrunn og erfaring gjennom sin polititjeneste, noe jeg opplevde som en god trådstarter for resten av intervjuet. Jeg brukte også god tid på å komme med oppfølgingsspørsmål i form av å være aktivt lyttende. Som følge av min kunnskap om temaet hadde jeg også mulighet til å kunne stille de oppfølgingsspørsmålene som kunne lede til å besvare avhandlingens problemstilling, uten at jeg følte det gikk på bekostning av den sosiale relasjonen mellom meg som forsker og intervjuer, og respondenten. (Kvale & Brinkmann, 2017, s. 170). I tillegg brukte jeg oppfølgingsspørsmål for å få respondentene til å utdype eller konkretisere sine svar, både om temaer som respondentene tok opp underveis i intervjuet, og om temaer som allerede forelå i intervjuguiden (Tjora, 2017).

Oppfølgingsspørsmål og konkretiseringer av temaene kan også ha sine svakheter. På bakgrunn av min forforståelse og mine forkunnskaper om emnet kan oppfølgingsspørsmål være ledende og antagende, noe som vil kunne ha innvirkning på respondentenes svar. Ett eksempel er sitatet under kapittel 4.3.2 hvor spørsmålet jeg stiller kan fremstå ledende, i form av en antagelse fra min side. I sitatet blir antagelsen bekreftet, men gjennomgående i et intervju på 1,5 time kan slike antagelser gjenta seg, noe som kan gi forskningen ledende svar i forskningsprosessen, og på den måten skape utfordringer for forskningens reliabilitet. Og i samtaler, hvor dialogen er gjensidig, kan min forforståelse og forkunnskaper farge intervjusituasjonen. Derfor var jeg gjennomgående, i intervjuene, opptatt av å stille åpne spørsmål for å få frem respondentenes refleksjoner. Flere steder i samtalene, i transkripsjonsutskriftene, ser jeg at jeg ofte bruker «*ja, beskriv*» for å få respondentene til å utdype, resonnerer og reflektere over temaene. Flere steder opplevde jeg også at respondentene, i svarene sine, oppdaget nye perspektiver som de ikke hadde tenkt på tidligere. Generalistleder-begrepet (som blir beskrevet nærmere i analysekapittelet) er ett eksempel på dette.

4.4.2 Lagring av intervjudata

Intervjuene ble tatt opp på lydbåndopptaker med respondentenes godkjenning, og lydfilene ble lastet opp og lagret på Politihøgskolens One - Drive system (se Tjora, 2017, s. 166-167 om bruk og håndtering av lydopptak).

I innledningen av intervjuet var jeg nøye med å informere om selve temaet, om kravene til konfidensialitet i behandlingen av intervjuopptakene og brukte tid på å gi respondentene god informasjon om deres frivillige deltakelse og deres rett til å trekke seg ut av undersøkelsen både før, under og etter intervjuet. Jeg forklarte også inngående min rolle som forsker i både selve forskningsprosessen og i intervjusituasjonen (Kvale & Brinkmann, 2017, s. 102-110). Dette vil for øvrig bli behandlet nærmere i de etiske vurderingene av avhandlingen senere i dette kapittelet.

4.5 Analyseprosessen og bearbeiding av intervjuene – en induktiv fremgangsmåte

I denne delen av kapittelet vil jeg beskrive prosessen i behandlingen av intervjumaterialet, og hvordan jeg omformet materiale til data gjennom analyse (Nilssen, 2012, s. 26).

Utgangspunktet for denne avhandlingen var å undersøke hvordan avsnittslederne på patrulje utøvde den forebyggende hovedstrategien i praksis. For å finne ut av dette, valgte jeg derfor en induktiv fremgangsmåte der jeg jobbet meg frem fra data til teori (Tjora, 2017). En slik måte å behandle intervjumaterialet på er hentet fra Glaser & Strauss sin betegnelse om «*Grounded Theory*», eller som Nilssen (2012, s. 120) kaller «forankret teori», en måte å bringe til veie en grundig beskrivelse av et bestemt fenomen (A. Johannessen et al., 2016, s. 182). Det er en fremgangsmåte til kvalitativ forskning, men ikke nødvendigvis en analytisk metode (Braun & Clarke, 2013, s. 184). I denne fremgangsmåten forsøker forskeren å utvikle nye teorier med utgangspunkt i data, men i denne avhandlingen er fremgangsmåten brukt for å få en dypere forståelse av fenomenet som studeres, og ikke nødvendigvis å utvikle nye teorier. Med et induktivt mønster undersøker og kategoriserer jeg tekstsegmenter for å synliggjøre mønstre basert på underliggende mening (Reay & Jones, 2016). For å gjøre dette, gjennomførte jeg derfor en åpen koding av intervjumaterialet (Nilssen, 2012, s. 79). Men først vil jeg beskrive hvordan jeg omformet det muntlige intervjuet til tekst.

4.5.1 Transkripsjon av intervjuene.

Jeg gjennomførte en ortografisk transkribering (Braun & Clarke, 2013, s. 161-162) av intervjuene, det vil si at jeg skrev ned både det som ble sagt og hvordan det ble sagt, i form av å skrive inn pauser (...) hvor respondentene både tenkte seg om før de svarte, eller avbrøt en setning for å begynne på en ny, eller hvor respondent og intervjuer snakket «oppå hverandre». Dette var for å få frem hvordan temaet engasjerte, og hvordan respondentene reagerte på de temaene vi snakket om.

Men videre valgte jeg derimot å normalisere transkripsjonene (Tjora, 2017, s. 174) ved å skrive dem ut på bokmål. Dette var for å gjøre det skriftlige produktet mest mulig forståelig, både for å forenkle analyseprosessen, men også for å anonymisere respondentene ytterligere. I transkripsjonsarbeidet støtte jeg ikke på vanskelige ord og uttrykk som dialekter ofte kan inneholde, men noen steder ble dialekten noe utydelige. Derfor valgte jeg å skrive inn en parentes (utydelig) (Nilssen, 2012, s. 50) på de stedene hvor det var vanskelig å tyde det spesifikke ordet respondentene brukte, selv ved å spille av lydopptaket på halvert hastighet.

Det åpenbare i datainnsamling gjennom intervjuer er at det muntlige språket ikke er det samme som det skriftlige språket (Tjora, 2017, s. 174). Det snakkes ikke i avsnitt, med punktum og kommaer. Derfor valgte jeg en ortografisk fremgangsmåte for å transkribere intervjuene, og det hjalp meg å sette meg inn i intervjusituasjonen i etterkant av intervjuene, for å forsøke å beskrive

det Tjora (2017, s. 175) kaller for visuelle ledetråder, om hvordan respondentenes kroppsspråk var en del av fortellingen som respondentene fortalte. Ett eksempel er hvor respondentene eller intervjuer bruker latter, ved å skrive inn latteren, eller hvordan situasjoner endrer seg når respondentene forteller, illustrert ved følgende sitat;

R – Og skulle ha en demo nede i (sted) her sånn da. Men, i det vi setter oss til bordet og skal begynne, så ...Brann.

I – Hehehe.

R – hehe, så hele gjengen ut

I avhandlingens analysekapittel presenterer jeg derfor sitater slik de fremkom i intervjusituasjonen.

4.5.2 Åpen koding

Etter at transkribering av intervjuene var fullført, leste jeg gjennom intervjuene for å få en helhetlig oversikt over respondentenes svar. Jeg skrev notater i utskriftsmargen for å skrive ned umiddelbare tanker jeg hadde til de temaene vi hadde snakket om. Jeg leste altså intervjuene på en aktiv, analytisk og kritisk måte for å forstå hva dataene betydde (Braun & Clarke, 2013, s. 205).

Problemstillingen jeg opererte med, i gjennomgangen av de nedskrevne intervjuene, var ikke en lukket og altfor konkret problemstilling, men heller en åpen problemstilling for å finne ut av hva som ble sagt (A. Johannessen et al., 2016, s. 181) om de forskjellige temaene. Selv om en analyse er en spørsmålsdrevet prosess (L. Johannessen et al., 2018) tok jeg kun utgangspunkt i problemstillingen om «hvordan utøves den forebyggende hovedstrategien i praksis» for å finne nyanser og oppdagelser i empirien som kunne veilede meg videre i forskningsprosessen. Jeg valgte derfor innledningsvis å ikke bruke teori ved første gjennomgang av empirien for å ikke risikere å forme terrenget etter kartet, men heller å forme kartet etter terrenget (A. Johannessen et al., 2016, s. 181).

4.5.3 Empirinære koder og bruk av databehandlingsystemet Nvivo

Deretter førte jeg intervjuene inn i databehandlingsprogrammet Nvivo for videre systematisering og behandling av datamaterialet. En slik programvare er godt egnet for induktiv metode (Nilssen, 2012, s. 120). Utfordringen med å bruke Nvivo som programvareverktøy i

forskningsprosessen med å behandle empirien var at jeg måtte lære meg å bruke programvaren på egen hånd. I starten brukte jeg derfor tid på å studere videoer om praktisk bruk av Nvivo, og hvordan programvareverktøyet kunne hjelpe forskningsprosessen med å systematisere intervjumaterialet på en slik måte at jeg kunne ekstrahere essensen i det empiriske materialet, redusere materialets volum og legge til rette for idégenerering på basis av detaljer i empirien (Tjora, 2017, s. 197).

Jeg startet kodingen av empirien ved å ligge så tett opp til empirien som mulig, såkalte «*empirinære koder*» (Tjora, 2017, s. 198, kursiv i originaltekst). Dette var for å fange essensen av hva respondentene sa, i motsetning til kun hva de snakket om (ibid 2017, s. 201). Etter endt koding satt jeg igjen med 202 koder systematisert etter hva respondentene sa. Kodene var i all hovedsak navngitt etter respondentenes utsagn. Antallet koder var mer enn jeg hadde forventet, og jeg stilte spørsmålsteget ved om jeg hadde vært for grundig i kodingen. Men ifølge Tjora (2017, s. 198) kan antall koder være tallrike når man benytter empirinær koding, og jeg jobbet meg derfor videre mot å gruppere kodene.

De neste stegene, fra å gruppere kodene og tematisere kodene inn i temaer (Braun & Clarke, 2013; L. Johannessen et al., 2018; Tjora, 2017), bød på noen utfordringer. Grunnen til dette var at den tallrike empirinære kodingen gjorde det noe vanskelig å ha full oversikt. Jeg brukte derfor tid, slik Tjora (2017, s. 199) anbefaler, for å finne mening i «haugen» med datamaterialet (Nilssen, 2012). Det var en stadig interaksjon mellom teori og empiri for å få større innsikt på feltet, og datamaterialet var av en slik art at det fantes mange ulike muligheter å bevege seg videre på (ibid 2012, s. 103). Det var også grunnen til at jeg holdt et innlegg for forskningsgruppen jeg er medlem av, for å spinne videre på de ideene som hadde dukket opp underveis. Etter dette innlegget fikk jeg også flere ideer om hvordan jeg kunne gå frem i forhold til de foreløpige funnene jeg hadde gjort gjennom kodingsprosessen.

I arbeidet med kodingen, kodegrupperingen, og til sist, tematiseringen av innholdet i empirien, brukte jeg tid på å søke etter litteratur som kunne gi meg en retning til å forklare de nyansene som kom frem i empirien. Teori kan brukes for å bli gode oppdagere, ifølge Johannessen et.al.(2018). Men jeg var også nøye på å ikke bruke teori i en bias retning for å underbygge egen forforståelse (som drøftet tidligere i dette kapittelet). Underveis i analyseprosessen oppdaget jeg at flere av respondentene snakket om det å håndtere den hverdagslige og oppdukkende kriminaliteten, og hvordan dette kunne være med på å gi en forebyggende effekt gjennom forskjellige tiltak. Videre så jeg konturene av hvordan de, som ledere, opplevde og erfarte forebygging som en del av det å jobbe på patrulje, på lik linje som en generalist (NOU,

1981) i den forebyggende hovedstrategien, og som å være en del av en institusjon. Institusjonell teori ble derfor aktuelt for å kunne presentere funnene.

I utvalg av sitater for presentasjon i analysekapittelet er det viktig, for forskningens reliabilitet, at det reflekteres over de sitater som ikke er valgt ut (Tjora, 2017, s. 237). Som jeg har beskrevet tidligere i dette kapittelet, brukte jeg god tid på å gjennomgå transkripsjonene av intervjuene. Det gjorde at jeg skaffet meg en god oversikt over helheten av hvert enkelt intervju og hva respondentenes svar handlet om. For å styrke forskningens reliabilitet valgte jeg derfor å gi respondentene stor plass i analysekapittelet. På den måten kan også leseren, i større grad, få et innblikk i respondentenes refleksjoner. Og leseren vil kunne delta på analysen av respondentenes refleksjoner i større grad enn kun forskerens tolkning.

4.6 Etske refleksjoner

I denne delen av kapittelet vil jeg beskrive noen av de etiske vurderingene som kreves i en forskningsprosess i kvalitativ forskning der intervju er metoden for datagenerering (Tjora, 2017). Tidligere i dette kapittelet har jeg beskrevet noen av disse vurderingene i en kontinuerlig prosess gjennom hele forskningen. I dette kapittelet vil jeg oppsummere disse vurderingene.

Forskningsetikken viser til et mangfold av verdier, normer og institusjonelle ordninger som bidrar til å konstituere og regulere vitenskapelig virksomhet. Det er en sammenfatning av praktisk vitenskapsmoral og har sitt grunnlag i samfunnets allmennmoral (NESH, 2016). Den etiske refleksjonen er ikke noe som gjøres avslutningsvis i enhver forskning, men som forskeren har med seg refleksivt gjennom hele forskningsprosessen (Kvale & Brinkmann, 2017, s. 97). Det handler om å reflektere over allmenne prinsipper og egne praksiser (Skilbrei, 2019). Dette gjelder i forberedelsene til selve forskningsprosessen, gjennomføringen av den kvalitative forskningen og i presentasjonen av forskningsresultatet.

Ved å gjennomføre intervju som datagenerering i forskningen, er det flere etiske hensyn å ta. I all forskning hvor intervju er den primære kilden til datamateriale, vil gjennomføringen av selve intervjuet bero seg på at respondenten har gitt sitt samtykke til å delta. Dette samtykket skal være informert, det vil si at respondentene er så grundig informert som mulig om forskningens hensikt, og at forskeren sikrer seg at respondenten har forstått sine rettigheter, informasjon om muligheter for å trekke sitt samtykke når som helst, hvordan intervjuet blir gjennomført, og ikke minst hvordan bearbeiding av intervjumaterialet blir gjennomført (Nilssen, 2012, s. 145; Skilbrei, 2019, s. 153).

I tillegg skal samtykke være fritt, det vil si at det er avgitt uten ytre press eller begrensninger i personlig handlefrihet (NESH, 2016, s. 14). Som jeg diskuterte tidligere i dette kapittelet, ble respondentene rekruttert gjennom sine respektive seksjonsledere på patruljeseksjonene. Forskningsetisk kan man derfor stille spørsmål om hvorvidt samtykket til å delta var uten et ytre press. Jeg tok derfor grep i form av å ringe seksjonslederne i den aktive rekrutteringsprosessen for å informere muntlig om forskningsprosjektet, i tillegg til det skriftlige jeg sendte på epost. I samtalene opplyste jeg også om viktigheten av at de fremtidige respondentene ikke skulle føle at de ble «plukket», men at det ble understreket at deltakelsen var frivillig, og at ytterligere informasjon ville bli gitt av meg som forsker i intervjuavtaler. På den måten kunne jeg, langt på vei, sikre at respondentene ikke deltok som følge av «pliktfølelse», men av frivillighet.

I forkant av intervjuene fikk respondentene, som skrevet tidligere i dette kapittelet, tilsendt informasjonsskriv om forskningen, dets formål og hvem som var ansvarlig. I tillegg inneholdt informasjonsskrivet en samtykkeerklæring (se vedlegg 2). Respondentene ble bedt om å lese gjennom informasjonsskrivet, samt skrive under på samtykkeerklæringen. Dette ble innhentet av meg ved gjennomføringen av intervjuene, og oppbevart i en låsbar skuff på hjemmekontoret. Samtykkeskjemaene vil bli makulert ved endt forskningsprosjekt.

Videre ble respondentene gjort kjent med at lydopptakene fra intervjuene ville bli slettet etter forskningsprosjektets slutt. For å ivareta personvernet ble også lydopptakene lastet opp til Politihøgskolens one-drive system, og respondentene ble informert om at det var kun meg som forsker som hadde tilgang til lydopptakene gjennom passordbeskyttelse.

4.6.1 Konfidensialitet

Det fremkommer flere steder i intervjutranskripsjonene hvor respondentene jobber, informasjon om hendelser og steder, kriminalitetsutfordringer som er spesifikk for hver enkelt driftsenhet, samt attribusjoner ved respondentene som kan være med på å identifisere dem. Det er derfor avgjørende å behandle disse opplysningene med årvåkenhet, og anonymisere alle aspekter i intervjuene som kan være identifiserende. Derfor er det en hovedregel at alle slike aspekter skal behandles konfidensielt og fortrolig (NESH, 2016).

Det er derimot ikke opplysninger i intervjutranskripsjonene som innebærer taushetsbelagt informasjon, om eksempelvis beskrivelser av taushetsbelagte metoder som kan skade politiets effektivitet (Bjørgero & Myhrer, 2015, se pkt. 4.2). Tidligere i kapittelet beskrev jeg også hvordan

transkripsjonen ble normalisert i sin helhet ved å skrive det ut på bokmål, selv om respondentene snakket dialektisk. Dette er med på å anonymisere respondentene ytterligere.

For å opprettholde konfidensialiteten blir derfor alle steder og navn benevnt med parentes (sted) eller (navn). Hendelser, narrativer eller spesifikke kriminalitetsutfordringer som kan være med på å identifisere enten respondenten, eller respondentens arbeidssted blir også omskrevet slik at det ikke er fare for identifikasjon.

Ved bruk av sitater i denne avhandlingen benevnes respondentene som **respondent (R) 1-6**. Tallene er ikke i tilfeldig rekkefølge, men ved å bruke tall vil ikke respondentene knyttes til sin driftsenhet, og informasjon som benevner driftsenheten blir omtalt med enhet (...). Intervjuer benevnes med **I**.

4.7 Oppsummering metode

I dette kapittelet har jeg tilkjennegjort for leseren om forskningsprosessen og hvilke metodiske vurderinger som er blitt gjort underveis. Jeg har drøftet fremgangsmåten og diskutert utfordringene om nærhet og distanse til forskningstemaet, samt nøytralitet og objektivitet i forskningen. Videre har jeg drøftet min forforståelse og posisjon som forsker og polititjenesteperson som utfører forskning på «mine egne», samt hvordan jeg har gått frem i rekruttering av respondenter til forskningsarbeidet og de vurderingene som er blitt gjort suksessivt. I analysedelen har jeg vist til hvordan jeg har behandlet empiri og hvordan jeg har gått frem i koding og bearbeiding av datamaterialet. Og til sist har jeg diskutert hvordan jeg har foretatt etiske vurderinger gjennom hele forskningsprosessen. På den måten styrkes forskningens pålitelighet (reliabilitet), gyldighet (validitet) og generaliserbarhet som indikatorer på forskningens kvalitet.

I det følgende kapittelet vil jeg identifisere de ulike institusjonelle logikkene som fremkommer i praksis, gjennomgående i det empiriske materialet, for på den måten å vise til hvilke institusjonelle logikker som driver respondentenes utøvelse av den forebyggende hovedstrategien. Deretter vil jeg forsøke å sammenfatte de institusjonelle logikkene og bruke dette som et grunnlag for å drøfte i hvilken grad det oppstår institusjonell kompleksitet i spennet mellom den overordnede strategien og dens utførelse i praksis. Deretter vil jeg diskutere hvordan institusjonen eventuelt endres gjennom det institusjonelle arbeidsperspektivet. Dette vil så danne grunnlag for å besvare problemstillingen om hvordan den forebyggende hovedstrategien utøves i praksis, fra et institusjonsteoretisk perspektiv.

Kapittel 5 – Analyse

5.1 Innledning av analysekapittelet

I det følgende kapittelet vil jeg presentere funn fra den induktive analysen av det empiriske materialet. Måten jeg vil presentere funnene på er gjennom identifiserte institusjonelle logikker som respondentene handler ut fra, i det forebyggende aspektet i patruljetjenesten. Analysen kan være med på å gi en forståelse av hvordan respondentene utfører den forebyggende hovedstrategien i praksis på patrulje, hvor institusjonelle logikker representerer referanserammer for aktørers valg for meningsskaping, og derfor er de formelle og uformelle handlingsnormer, samhandling og yrkesmessige fortolkninger som både veileder og begrenser aktører i beslutningstaking (Thornton et al., 2012; Thornton & Ocasio, 1999 i Villani & Phillips, 2013).

I dette kapittelet vil jeg derfor bruke teori fra, blant annet, polisiær forskning for å identifisere de institusjonelle logikkene som kan være med på å forme handlinger i praksis. Gjennomgående i analysekapittelet vil jeg forsøke å plassere de institusjonelle logikkene i det interinstitusjonelle systemet, ettersom prinsipper, praksis og symboler innenfor hver av de institusjonelle ordenene differensielt påvirker hvordan meningsskaping oppstår eller videreutvikles, og hvordan rasjonalitet blir oppfattet og erfart (Friedland & Alford, 1991; Thornton et al., 2012).

De fire institusjonelle logikkene identifisert i empirien er kriminalitetshåndteringslogikken, etterretningslogikken, forebyggingslogikken og generalistlederlogikken. Hver av de institusjonelle logikkene kan gi svar til hvilke institusjonelle ordener det tilhører, og hvordan de påvirker meningsskaping for respondentene i utøvelsen av den forebyggende hovedstrategien i praksis. Til sammen kan de fire institusjonelle logikkene gi en indikasjon på at den forebyggende praksis i patrulje er en spissing av kjerneoppgavene mot kontroll av kriminalitet (H. I. Gundhus, 2018, s. 148).

Videre, i kapittel 6, søker jeg å samle de identifiserte institusjonelle logikkene til en samlet logikk som respondentene identifiserer seg med, og se denne opp mot den overordnede, forebyggende hovedstrategien i forhold til hvordan det kan skape institusjonell kompleksitet i praksis, og hvordan institusjonen eventuelt endres gjennom den forebyggende hovedstrategien i praksis, gjennom det institusjonelle arbeidsperspektivet.

5.2 Kriminalitetshåndteringslogikken

Den første logikken jeg identifiserer i datamaterialet er den jeg velger å kalle kriminalitetshåndteringslogikken. Denne identifiseres i hovedsak som en del av det Thornton et. al (2012) kaller den profesjonsrettede institusjonelle ordenen. Den materialiseres i retning av hvordan kriminalitet håndteres i den daglige praksisen, gjennom tiltak, kontroll, oppsøkende politiarbeid, synlighet i problemområder og prioritering av beredskapsmessige gjøremål. Kunnskap står sentralt i kriminalitetshåndteringslogikken, som kjennetegnes ved hvordan praktisk kunnskap forvaltes, og er en logikk som bygger i stor grad på den yrkesmessige tilknytningen og erfaringen respondentene har i det å håndtere kriminalitet på en hverdagslig basis.

5.2.1 Forvaltning av kunnskap i kriminalitetshåndteringslogikken.

For å forklare forvaltningen av kunnskap i patruljetjenesten, bør derfor kunnskap defineres i tråd med gjeldende teori på politifeltet. Den mest brukte definisjonen, og som man også finner beskrevet i strategidokumentet «i forkant av kriminaliteten», er Finstads definisjon;

«Kunnskapsbasert politiarbeid blir i norsk politi beskrevet som systematisk og metodisk innhenting av relevant informasjon og kunnskap som analyseres med formålet å kunne treffe strategiske og operative beslutninger om forebyggende og bekjempende tiltak. Kunnskapsbasert politiarbeid innebærer at politiet skal gå vitenskapelig til verks ved å systematisere sine egne erfaringer og ved å forholde seg aktivt til, og anvende, andre typer kunnskap enn sin egen» (Finstad, 2000; se også, Handegård & Berg, 2020, s. 41; Politidirektoratet, 2020).

Kunnskap i politiet har mange dimensjoner, beskrevet i Handegård & Berg (2020), og den praktiske bruken av kunnskap er tett knyttet til det etterretningsstyrte paradigmet, beskrevet av respondent 6 – *Kunnskapsbasert politiarbeid kommer jo som en følge av blant annet etterretning og etterretningsstyrt politiarbeid.*

5.2.2 Kunnskap som erfaringsverktøy

I forvaltningen av kunnskap ute på patrulje, kan det derimot være en dreining mot å bruke kunnskap som et erfaringsverktøy for å være på rett sted til rett tid. I spørsmålet om hvordan kunnskap brukes ute på patrulje, illustrerer respondent 4 dette;

R.4 - [kunnskap] bruker jeg jo mye. Men det er jo veldig ofte når jeg prøver å styre de ressursene jeg har. Det er jo ikke sånn at selv om vi legger en plan før settet på parolen for hvordan vi skal gjøre det. Ett eksempel kan jo være i forhold til (type problemområde). Så vil det jo, i løpet av hvordan kvelden/natten normalt sett utvikler seg, ha flere sensorer ute som kommer med tilbakemeldinger. Det kan være fra innhentingsavsnittet på etterretning, eller fra en tilfeldig valgt patrulje, eller at vi ser at oppdragsmengden endrer seg. Det kommer jo stadig nye inputs inn da, i en sånn utvikling. Og da, på bakgrunn av det, så vil jo jeg kunne disponere de ressursene jeg har når jeg har den funksjonen som er opp mot (det spesifikke problemområdet) for eksempel, da. Så det blir en sånn fortløpende vurdering der hele veien. Så situasjonsbildet utvikler seg, kunnskapen utvikler seg, også må vi endre oss ut ifra det. Og det er litt sånn som.. også i forkant, som vi snakket om i stad, at vi kan jo legge en plan basert på det vi vet. Også viser det seg at vi vet noe annet når klokken er to timer nærmere, og at vi da endrer planen vår fordi vi tilpasser oss det vi ser ute. Og det tenker jeg er også er en kunnskapsbasert måte å jobbe på, selv om kunnskapen er superfersk vare og handler om snevre ting. Men det er likevel en sånn måte å jobbe på. Også er det jo ikke sånn at de tingene som gjør at vi plutselig må endres oss nødvendigvis er så overraskende. For vi vet jo at det kan skje, og vi vet jo hvorfor det skjer ofte, og hvordan det blir. Og det er jo basert på den kunnskapen vi har med oss fra før.

Respondenten forteller om hvordan kunnskap er «superfersk vare», men som også baserer seg på «hva vi vet fra før». I sitatet er det spesifikke problemet anonymisert, men det er gjentakende for patruljene på den aktuelle enheten. Det respondenten «vet fra før» er blant annet kunnskap som er distribuert gjennom resyméer som skrives for kunnskapsdistribusjon.

R.2 – Vi skriver jo i ...fra hvert eneste vaktsett. Dag, kveld, natt så skriver vi et eget resymé.

I – Mhm

R.2 – ...som handler om, på en måte, de observasjoner, den kunnskapen vi tilegner oss som er verdt å dele med andre. Den skrives inn i et resymé fra hvert eneste vaktsett. Og i tillegg til det, så skriver vi et eget – som er et mer omfattende resymé – et helgeresyké. Hvis du har nattevakter i helg, så er du ansvarlig for å skrive helgeresyké. Og det er mer sånne betraktninger og vurderinger, og anbefalinger til neste helgetjeneste. Og oppfølgingspunkter til neste gang noen har min rolle. Så for å få ...så informasjonen går videre.

I – Mhm

R.2 – Men det er jo klart at du får ikke skrevet ned alt, det er jo helt umulig. Så mye er jo i ens eget hode.

Respondenten beskriver her hvordan kunnskap om det som har skjedd skal være tilgjengelig for «neste gang noen har respondentens rolle», slik at man kan vurdere hvilke tiltak man kan iverksette for å håndtere nattevaktene i helgene, eller andre typer vakter hvor kriminalitet skjer i en slags iterativ prosess, ukentlig eller daglig.

5.2.3 En yrkesmessig profesjonalisme?

Slik formidling og utnyttelse av kunnskap kan være en form for høy rangering av erfaringsbasert kunnskap, hvor ferskhets er et viktig aspekt i det å håndtere det som kommer (H. I. Gundhus, 2013, se figur 2). Dette kan sees i sammenheng med Evetts (2009, se figur 1, s. 263) differensiering av de to idealtypiske profesjonalismebegrepene i det kunnskapsbaserte arbeidet i offentlige, menneskebehandling organisasjoner, nemlig organisatorisk profesjonalisme og yrkesmessig profesjonalisme. Førstnevnte er standardisering av kunnskapsprosesser, en rasjonell form for kunnskapsformidling, mens sistnevnte beror seg mer på det erfaringsmessige, en form for yrkesmessig kontroll av arbeidet som skal gjøres i praksis. Ett eksempel på dette gis av respondent 4 i den praktiske og hverdagslige bruken av kunnskap;

R.4 - På den aller enkleste måten, så er det når en av mine kjenner igjen han fyren som driver med sånn, fordi han har tatt han før. Så er kunnskapsbasert politiarbeid når han stopper han og sier at; «hvorfor er du ute med et skrujern i sekken», ikke sant? «Det har jo ikke du noen grunn til kl tre om natten, her er det jo masse sykler».. Så det er kunnskapsbasert det også, men det er på et sånt enkeltmannsnivå. Også har du jo organisasjonsmessig med KUBA og tiltakspakke og sånt.

Respondenten skiller altså her mellom det som er den yrkesmessige profesjonaliteten i den kriminalitetshåndterende logikken, og den standardiserte, «organisasjonsmessige» profesjonaliteten i form av KUBA (kunnskapsbasert politiarbeid)⁷. I det følgende sitatet utdyper respondent 4 dette skillet mellom den standardiserte og den yrkesrettede profesjonaliteten videre;

R.4 - Det vi har gjort nå, som jeg opplever, er jo at vi har satt det vi vet mye mer i system enn det vi har gjort før. Og det som er bra med det, er jo at vi da kan begynne å måle effekten av det vi holder på med. Så, i stedet for at hvorfor-spørsmålet er litt hengende i løse lufta, for det er litt synsende, så besvarer vi «hvorfor skal vi gjøre dette? Jo, det skal vi gjøre basert på..», ikke sant, for dette er den kunnskapen vi har – mye etterretning, mye statistikk, innspill fra medarbeidere og erfaringer derfra. Men det blir satt i system og forvaltet på en helt annen måte nå enn det ble før. Men, det er jo fortsatt en god del av de disponeringene jeg gjør som er basert på min kunnskap, og dermed også min erfaring. Sånn at, det er både den KUBA rammen med styring og veldig på etterretningshjulet, og det er bestillinger, tiltakspakker som er den ene biten av det. Og det andre er den kunnskapen som sitter i den enkelte tjenestemann og som vi fortsatt bruker.

---

⁷ (Se Justis- & beredskapsdepartementet, 2020, s. 62, pkt 12.1 for en nærmere beskrivelse av KUBA; se også Paulsen & Simensen, 2019, s. 176 for en prosessbeskrivelse av KUBA metoden)

Denne formen for erfaringskunnskap kan fremstå som viktig for å kunne håndtere kriminalitet som respondentene erfaringsmessig vet kommer til å oppstå i løpet av enkeltvakter, som tidligere nevnt, i en iterativ prosess. Respondent 3, i det følgende sitatet, snakker spesifikt om ordensforstyrrelser eller kriminalitet som kan oppstå i forbindelse med utelivsproblematikk, hvor forsøk på identifikasjon av potensielle personer, som kan utøve eksempelvis voldskriminalitet eller lignende, er gjeldende (Skolnick, 2005). Respondent 3 utdyper dette videre;

R.3 - Det er jo politierfaringen din som er med på å påvirke hvordan du løser hverdagen din. At man vet, erfaringsmessig – ok, er det natt til lørdag, natt til søndag, så vet man erfaringsmessig hvilke type oppdrag som kommer, hvor det skjer, hvem som er involvert som klientell og hvordan man skal løse det. Type (sted), for vår del da, som der vi har en del ansamlinger av folk. Jeg vil ikke definere det som et problemområde, men det er et område med mye folk, og mye rusa folk. For det er mye folk som både bruker narkotika og alkohol der.

Respondenten forklarer videre hvordan patruljene tar i bruk en rekke former for kontroll og håndtering av personer som opptrer på en måte som kan skape uorden og som gir frykt for kriminalitet. Bortvisning er derfor en av tiltakene, og «det er sånn man vet kommer. Også er det jo hva man tenker, hvordan man skal håndtere og gjøre noe med det» (Respondent 4).

Videre reflekterer respondenten på hva som er kunnskapsbasert politiarbeid i form av det å håndtere kriminalitet på en hverdagslig basis;

R.3 - Så, det kunnskapsbaserte politiarbeidet er jo den der at man bruker erfaringen man har tilegnet seg gjennom karrieren til å målrettet jobbe aktivt det man ser for seg det kommende vaktsettet, da (...) Du må ut i gata og jobbe og stå i det sammen med de andre. Da får du mest kunnskap og erfaring på «hva er det som funker.

5.2.4 Institusjonalisert konstruksjon av kunnskap i et risikoperspektiv?

I forvaltningen av kunnskap på praksisnivå kan det fremstå som at diskursen om risiko kommuniseres som et ledd i det å håndtere kriminalitet, og som, i tråd med Thornton et. al (2012, s. 2) sin definisjon på det institusjonelle logikkperspektivet, dermed organiserer tid (når på døgnet) og sted (hvor ressursene bør være på angitte tidspunkter). Diskurs er den institusjonaliserte konstruksjonen av kunnskap, ifølge Ericson & Haggerty (1997, s. 83, i tråd med Berger & Luckmanns sosiale konstruksjon av virkelighet). Det som konstrueres er representative rammeverk som gir basis for felles forståelse for hvilken type kunnskap som

kreves for å forbedre, endre eller motvirke representasjonene. Det virker til å være på samme linje som respondentene gir uttrykk for, gjennom kunnskap som brukes i praksis, men som kan endre seg over en kort tidsperiode og som gjør at de representative rammeverkene endres gjennom et endret situasjonsbilde.

Kunnskap, ifølge Ericson & Haggerty (ibid, s. 83-84), er det som er objektivert gjennom institusjonelle representasjoner, en ressurs som gir kapasitet for handling. Kunnskap er tolkning i kontekst og konseptualisering som former argumentet for handling og som gir mening. Det kan gi et endret retningsbilde i forhold til den konteksten som styrer praksisen, hvor eksempelvis dagvakter kan være annerledes enn kveldsvakter og nattevakter etc. Det kan være både erfaringskunnskap om hvor det kan oppstå kriminalitet, hvem som kan være aktuell i å utøve fremtidig kriminalitet, eller erfaringsmessig kunnskap om hvor det kan være smart å oppholde seg på et nærmere angitt tidspunkt, nærmest som en form for forutseende politi, noe som kan være med på å underbygge det institusjonelle rammeverket for hvordan kunnskap er retningsgivende i den daglige tjenesten;

R.2 – Jeg har jo veldig sans for sånn forutseende politiarbeid, altså sånn datamaskiner for å lage en analyse, men det vet jeg mange ikke har noe sansen for. Og jeg vet at det er en del i forskningsmiljøet som ser kritisk på det da. Men det er veldig positivt, og sånt. For det er det jeg føler at jeg gjør selv, jeg sa tidligere i dag, at det er flere medarbeidere som spør meg – men hvorfor visste du det? Hvordan ...når noe skjer ofte, så er jeg der allerede.

R.2 – 01 sier at, altså operasjonssentralen, vi trenger biler til sånn og sånn. Ja, så ofte, så sier jeg – men (patruljenr.), jeg er der allerede. Og hvordan visste du det? Nei, altså, jeg kjører ut, også ser jeg på himmelen, også lukter jeg, også hører jeg på lydene i byen, og ser jeg at – nå kommer det til å bli bråk her. Også drar vi dit, også begynner vi å jobbe. Og det er sånn vanskelig å forklare det. Jeg har jobbet med dette i (antall) år. Du skjønner, liksom, dynamikken i bybildet. Og når de fleste da jobber i to, tre, fire, fem år her, så vil de ikke opparbeide seg den kunnskapen, fenomenkunnskap, ikke sant? Sånn taus kunnskap er dette her, så.. Og systematisere dette her da, så at det kan bli ...da blir det kunnskap

Ericson & Haggerty (1997, s. 84) beskriver at slike representasjoner er kunnskap i alle kontekster, på den måten at det blir gitt en objektiv, virkelighetsmening som former handling, og som har sosiale konsekvenser. I følge Ericson & Haggerty (ibid) gjøres det derfor ikke forskjell på hva som er informasjon og hva som er kunnskap. Informasjon er kunnskap. På lik linje som respondent 2 reflekterer over;

R.2 – Men det er det der å kanalisere kunnskapen ...altså en ting er informasjon, men hva er informasjon og hva er kunnskap? Det blir systematisert.

Systematisering av informasjon og kunnskap er derfor viktig for å håndtere kriminalitet i den daglige praksisen. Politiet har derfor behov for kunnskap om forhold som skaper eller kan skape kriminalitet eller uønskede hendelser, for å kunne gjøre de riktige prioriteringene og sette inn effektive tiltak.

5.3 Etterretningslogikken

Etterretning utgjør en sentral del av dette kunnskapsgrunnlaget (Politidirektoratet, 2020, s. 12), og derfor er kapittel 5.3 viet større plass i analysekapittelet enn de andre identifiserte logikkene.

Som en videreføring av den kriminalitetshåndterende logikken, identifiseres det også en etterretningslogikk som er med på å organisere tid og sted (Thornton et al., 2012), og som gir mening i det å kontrollere kriminaliteten..

I motsetning til Ericson & Haggertys (1997) manglende institusjonelle distinksjon mellom informasjon og kunnskap, er derimot etterretningsfaget tydelig på hva som skiller informasjon fra kunnskap og etterretning (Collier, 2006; Gottschalk & Hansen, 2011; Ratcliffe, 2016). Funnene innenfor denne logikken viser derimot at denne distinksjonen kan være noe utfordrende i praksis, og fremstår som noe flytende og kompleks i forhold til beredskapsmessige prioriteringer som organiserer tid og sted, og som på mange måter reproducerer erfaringen om den praktisk orienterte «kriminalitetskrigeren» som er dedikert til å opprettholde orden og bekjempe kriminalitet (Finstad, 2018, s. 102; Loftus, 2009; Reiner, 2010, s. 119; Thornton et al., 2012).

Etterretningslogikken er, organisatorisk sett, påkalt av den markedsorienterte institusjonelle ordenen med standardisering, økt effektivitet og bedre offentlig tjenesteyting med smartere bruk av ressurser. Men den påkalles også av den profesjonsrettede ordenen, som et verktøy for å opprettholde ro og orden, og bygger opp om den yrkesmessige profesjonaliteten i diskursen om å kontrollere kriminaliteten. Den synes å videreføre politiets *historiske mønstre* som den håndhevende autoriteten i samfunnet (Evetts, 2009; Thornton et al., 2012).

5.3.1 Etterretning som styringsmodell

Etterretning i politiet er definert som «*en styrt prosess, bestående av systematisk innsamling, analyse og vurdering av informasjon om personer, grupper eller fenomener for å danne grunnlag for beslutninger*» (POD, 2020, s. 18). Denne definisjonen resonnerer med Ratcliffes

definisjon på etterretning som en styringsmodell for å effektivisere bruk av håndhevende og kriminalitetsreducerende tiltak på både strategisk og taktisk nivå (Ratcliffe, 2016, s. 66). Etterretning er et produkt for å gi beslutningsstøtte på alle nivåer i organisasjonen (POD, 2020) og er systematiske tiltak for at politiet skal opparbeide relevant kunnskap som grunnlag for både strategiske og operative beslutninger (Gottschalk & Hansen, 2011).

5.3.2 Etterretning som praktisk verktøy i den daglige kriminalitetshåndteringen

I denne avhandlingen tegnes et bilde av at etterretning nærmest utelukkende brukes som et planleggingsverktøy og støtte for operative og taktiske beslutninger for å håndtere den daglige tjenesten, avhengig av når på døgnet man har vakt, eller hvilken ukedag det er. For å planlegge brukes det derfor etterretningskontakter som spesifikt setter seg inn i det gjeldende etterretningsbildet, det Clark (2016, s. 27) omtaler som «current intelligence»;

R.3 – ...deres primæroppgave, det er jo å møte litt tidligere på jobb, lese seg opp på etterretningen. Og vi har jo intsum⁸, og vi har løpende paroler, og vi har indiciemeldinger og ...ja, PO, altså alt egentlig. Til å da komme med en etterretningspakke til den gjengen som sitter rundt bordet for det settet.

Videre er respondenten nøye med å påpeke at det ikke må bli for mye informasjon, slik at det på den måten oppstår en slags informasjonsoverlast, i tråd med Burcher & Whelans (2019, s. 147) funn.

R.3 – Det er viktig for meg at det ikke er sånn – man prater om all mulig slags informasjon, og [om] tusenvis av biler og folk, som du bare teppebomber [betjentene med]. Informasjon som gjør at når du går ut derfra, så er det ingen som sitter igjen med noe egentlig.

Og det kan gjøre det vanskeligere å håndtere den daglige praksisen, ettersom den innretter seg etter øyeblikksbilder;

R.2 – Så, det er så mye informasjon da, så at det er heller utfordringen å bearbeide og ta inn all informasjonen enn å, på en måte, rette oss på det, da. Så er det jo å få riktig informasjon og nå. Så akkurat det er en krevende jobb, å henge med i alt som skjer. For det ...ting endrer seg hele tiden, og man må følge med.

---

⁸ Intsum (intelligence summary) leveres på ukentlig basis. Løpende parole er et jevnlig (tidvis daglig) oppdatert PDF dokument for Oslo PD med aktuell informasjon om personer, grupper eller fenomener for informasjonsdeling. PO=politiets operative logg hvor oppdrag loggføres i sanntid, samtidig som systemet er søkbart for informasjon om hendelser som har skjedd. Indiciemeldinger referer til input av informasjon i etterretningsregisteret som et ledd i innhentingsdelen av etterretningshjulet.

Derfor blir etterretning noe spesifikt;

R.3 – Så for min del har det vært veldig sånn spesifikt. Jeg vil ha etterretning inn mot dette settet. Er det kveldsvakt lørdag? Ja vel, da vil jeg ha det som er rettet mot kveldsvakt lørdag. Eller, så kan det være dagvakt onsdag. Ja vel, hva er det nå på dagsettet? Så at det ...da ...det vet de, så de møter før og de leverer den.

Det kan derfor tyde på at etterretning sees på som et kriminalitetshåndteringsverktøy hvor det ikke gjøres forskjell på hva som er informasjon, hva som er kunnskap og hva som til slutt er etterretning.

5.3.3 DIKI-kontinuumet og etterretningens kommunikative dimensjon

Ratcliffe (2016, s. 71) viser til DIKI kontinuumet (Data – Information – Knowledge – Intelligence) i det etterretningsstyrte politiarbeidet og forklarer forskjellene mellom data, informasjon, kunnskap og etterretning.

Data er observasjoner om kriminalitet, uorden eller risiko. Ifølge etterretningsdoktrinen (POD, 2020, s. 21) er data «råinformasjon» som ikke er satt i kontekst. Når data bearbeides og settes i sammenheng, blir dette til informasjon.

Informasjon er derfor data med større relevans og mening. (Ratcliffe, 2016, s. 72). Når informasjon blir koblet til interpretasjon (tolkning), kontekst og refleksjon, i en kognitiv prosess, kan man derfor si at informasjon blir til kunnskap (Collier, 2006; Gottschalk & Hansen, 2011).

Kunnskap genererer en forståelse av fenomenet, mens etterretning er ment til å generere handling (Ratcliffe, 2016). For å bruke ordene til Collier (2006, s. 110), kan informasjon, etterretning og deretter handling oversettes i en kommunikativ dimensjon. Informasjon er spørsmålet om *hva?* Kontekstualisering av data til informasjon kan fortelle hva dette handler om, eller hva som er problemet.

Spørsmålet man kan stille seg etter at informasjonen er kontekstualisert og bearbeidet er *hva så?* i forhold til hvilken betydning dette vil ha for utøvelse av tjenesten, eller hvordan informasjonen vil påvirke håndteringen av problemet.

Handlingen refererer derfor til spørsmålet om *hva nå?* Hva bør gjøres, om i det hele tatt noe, for å håndtere problemet. Er det et problem? Hvordan skal man i tilfelle gå frem for å håndtere

problemet, og hvem skal gjøre hva? Spørsmålet om *hva nå?* er derfor en beslutningsprosess for handling, som både kan foretas på et strategisk, operativt eller taktisk nivå (POD, 2020).

Men tidshorisont og omskiftelige miljøer er også en faktor som spiller inn for når en beslutning må tas (Hulnick, 2006; Jackson, 2010; Sheptycki, 2013, s. 101). Det kan derfor handle om å ivareta det presserende, det som oppstår «her-og-nå», det man kan gjøre noe med og som kan gi en effekt.

R.3- Definer, vi har et problem, og så kan vi sitte sammen rundt bordet der nede, eller med andre seksjoner og bare – ok, vi har et problem. Hva er problemet? Hvordan skal vi løse det? Også, ok, da iverksetter du. Også kjører vi – ok, har vi en liten kjapp evaluering etterpå, fikk vi noe ut av det? Har vi lyktes med noe? Og har vi fått til en endring, da.

I – Ja.

R.3 – At man har lyktes med at det har produsert ...hvis det ...ja, det var noen ungdom som stjal (en spesifikk gjenstand) en periode, for eksempel, som for å være helt konkret da. Og da la vi på tiltak i forhold til å stoppe med det, også ble det stille. Og det har vært stille nå lenge. Så den gjengen der har jo sluttet med det, da. Så da har man lyktes. Men det er jo sånn man gjør, når en ser og erfarer en eller annen oppsving i kriminalitetsbildet der. Vi har et problem, det må vi løse. Samfunnet forlanger at vi gjør noe med det, også setter vi på hodene våres sammen i ulike seksjoner, også lager vi tiltak – ut og jobbe, også ser vi etterpå. Det er lett å måle mange ganger og, sånn sett, for det at man ser jo at straff... bare uttak av strasak, så ser du jo... har jo hatt en effekt der. Klart, det vil jo alltid være mørketall, men man får i hvert fall en indikasjon.

Det kan derfor være det konkrete, det målbare som styrer hvordan respondenten håndterer kriminaliteten i enheten. Og etterretning kan derfor være styrende «*i relativt stor grad*» (Respondent 2).

5.3.4 Den dynamiske og pragmatiske dimensjonen i etterretning

Dynamikken i det etterretningsstyrte politiarbeidet er også av betydning for beslutninger på respondentenes ledelsesnivå, her illustrert av respondent 6 i forhold til de prioriteringer som må gjøres fra vaktsett til vaktsett;

R.6 – Nei, det er jo ... Nå jobber vi jo litt langsiktig mot ting, men det kan jo være så enkelt som at, skjer det en stygg voldshendelse på (stedsnavn) i dag, det vet jeg jo om når jeg kommer på kveldsvakten i morgen, så har vi kanskje mer fokus der den kvelden enn på (annet stedsnavn), enkelt og greit. Fersk oppdatert etterretningsinformasjon gjør at du kan endre de overskuddsbilene du har til å ha annet områdefokus enn kanskje det som var tiltenkt da. Så det endrer seg jo. Om ikke fra dag til dag, så endrer det seg i hvert fall for en periode. Det kan jo hende, som jeg sa, fra dag til dag, hvis det er noe spesielt som skjer, at du må sette inn fokuset der. Så er det spesielle, forskjellige tiltak

du kan sette inn da, det er jo... Det kommer jo an på hva som er formålet med den nye informasjonen, om det skal bygges sak eller om vi bare skal være der for å vise oss fram.

Denne formen for etterretningsbruk kan indikere at etterretning har en pragmatisk dimensjon, oversatt fra det greske ordet *pragma*, som betyr handling. Vanligvis er det forklart som evnen til å handle, i motsetning til å bruke tid på å evaluere i forkant av handlingen (James, 2016, s. 97). Og den pragmatiske holdningen til etterretning kan også være retningsgivende for eventuelle konsekvenser av kriminalitet, større hendelser og hvor tidshorisonten er kort. Dette kan gjøre den analytiske etterretningen til et tvetydig begrep som ikke nødvendigvis resonnerer med den kriminalitetshåndterende logikken. I den følgende, lengre dialogen mellom respondent 5 og forsker, kommer dette tydelig frem.

R.5 – Nei, det som er utfordringen med etterretning er at ofte, så prater man ofte om ting som har skjedd, i stedet for ting som kan skje. Og det synes jeg kanskje er det største «drawback'et», og sånn har det vært i (antall) år, og det sliter vi fortsatt med. Så det å faktisk ta en konflikt, eller et miljø eller hva som helst, og tenke hvilke konsekvenser dette vil få for alt vi gjør i morgen og tiden fremover, i stedet for å... Det som har skjedd, har skjedd. Vi må vite hvilke konsekvenser ting får, hva kan vi gjøre med det som har skjedd for at det ikke skal skje igjen. Og da er vi inne på forebyggende igjen, forhindre at det skjer på nytt igjen. Der er vi alt for dårlig, synes jeg.

I – Ja, beskriv.

R.5 – Nei, det er jo det at vi ligger i etterkant hele tiden. Vi får sjelden, når vi har hatt større hendelser, hurtig informasjon. For alt skal bearbeides veldig godt, og det er et litt tungrodd system for å få informasjon hurtig ut. For man skal være så innmari sikker på at det er riktig det som blir sagt, men det er ikke alltid det trengs. Av og til så holder det bare med å få en retning å gå i.

I – Ja

R.5 – Og får man en tidlig nok retning, så tror jeg vi kan få hurtigere opplysninger som er riktige. Også kan vi få feil opplysninger, så da får vi sjekke ut det, da.

I – Mhm

R.5 – Men, vi er for lite fremadrettet i etterretningen. Eller, den er fremadrettet, men den kommer for sent, særlig etter større hendelser, som kan være med å påvirke eller forhindre at den utvikler seg.

I – Mhm. Ja, for i det tidsaspektet. Hva er ditt tidsaspekt der?

R.5 – Nei, det er jo både langt og kort. Men i en akutt hendelse, så er det jo veldig kort. Da ønsker jeg jo informasjon så hurtig som mulig. Men det er jo også opp imot, når vi skjønner at ting begynner å eskalere, så er det jo greit. Du har ikke da tre minutter på deg, du har kanskje to dager. Men da må informasjonen komme i løpet av to dager, og gjerne så fort som mulig da også.

I – Mhm

R.5 – For jo tidligere vi er ute, jo større er kanskje sannsynligheten, for da klarer vi å påvirke og treffe de riktige.

I – Mhm

R.5 – Så, det er det å klare å få ut «need-to-know» så hurtig som mulig, så får «nice-to-know» komme etter hvert.

Etterretning kan dermed få en beredskapsdreining som handler om å håndtere det akutte, det som kan oppstå i løpet av kort tid som følge av hendelser som *har* skjedd, og som kan ha følger for den umiddelbare fremtid. Respondenten snakker om forskjellen mellom «need-to-know» i motsetning til «nice-to-know» i den korte tidshorisonen, mens etterretningsdoktrinen (POD, 2020, s. 20) differensierer mellom «need-to-share» og «responsibility-to-share», altså i betydningen av hvem etterretningsproduktene skal være tilgjengelig for, og når.

5.3.5 En beredskapsdreining i etterretningsarbeidet

Det er kanskje ingen tvil om at patruljefeltet trenger hurtig informasjon for å håndtere kriminalitet som oppstår, eller som kan oppstå i nær fremtid. Og innenfor denne beredskapsmessige dreiningen er analyse av innsamlet informasjon noe som kan virke som en brems på det handlingsorienterte, pragmatiske politiet. Det utfordrer det «ordentlige politiarbeidet», noe som kan kobles sammen med begrepet «praktisk politiarbeid» i et autonomt perspektiv (Finstad, 2000; Granér, 2014, s. 143). Det kan også korrelere med tidligere forskning, gjengitt i Hestehave (2018, s. 71), hvor manglende bruk av analyse er mer eller mindre konsekvent i beslutningsprosessen på respondentenes ledelsesnivå. Det kan komme som følge av manglende forståelse for analysen som gjøres (Burcher & Whelan, 2019), men også som følge av spenningen og dilemmaet mellom det praktiske og handlingsorienterte på den ene siden, og det analytiske, abstrakte og samlede analysen på den andre (H. I. Gundhus, 2013).

5.3.6 Etterretning og det institusjonaliserte risikoperspektivet – en faktor for kortsiktighet?

Den taktisk rettede etterretningen er drevet av en nødvendighet for rask respons innenfor politiet, og er, som tidligere skrevet, det Clark (2016, s. 27) omtaler som «current intelligence». For det meste befinner patruljefeltet seg i den taktiske delen av det Clark omtaler som «konfliktspekteret» (ibid 2016, s. 18, se figur 2.1) og handler om kritisk ledelse og umiddelbar handling. Og når det kommer til prioriteringer, ser man hvordan etterretningslogikken kan støtte opp under kriminalitetshåndteringslogikkens forvaltning av kunnskap, noe som kan gå på

bekostning av den langsiktige strategien som Clarke (2016, s. 18, figur 2.1) kaller «prevent», eller forebygge.

I – Så du vil si at etterretning er veldig dynamisk?

R.6 – Ja, det er det jo. Noe er jo langsiktige mål, sånn som KUBA prosjektene. Så har vi jo ferskvare som gjør at vi må endre både områder, strategi og tiltak.

I – Hvordan veier du de to opp mot hverandre?

R.6 – Jeg veier det som haster, som er viktigst. Hvis det er noe som har skjedd som... Det er en høy trussel, kall det det, i et miljø, som vi har i disse dager med (sted), så veier jeg det som viktigere enn det langsiktige KUBA prosjektet. Det har jeg, med mannskapene, hva som haster mest og hva som er farligst da.

Det kan altså virke som at den langsiktige KUBA strategien (kunnskapsbasert politiarbeid) blir nedprioritert i form av respondentens *risikopersepsjon* om hva som haster i forbindelse med en forhøyet trussel, eller etter hva som er farligst, på lik linje som respondent 5 i sitatene på s. 59-60.

Det dynamiske etterretningsbildet, som tilsynelatende styrer respondent 6 sine trusselvurderinger, kan derfor føre til kortsiktighet i prioriteringer. Det kan virke som at det er en medvirkende faktor som er med på å styre beslutninger fra vaktsett til vaktsett, i kontrast til langsiktig jobbing opp mot målet om langvarig kriminalitetsreduksjon i prioriterte områder. Det dynamiske etterretningsbildet kan derfor virke til å styrke respondentenes autonomi i den kortsiktige og taktiske beslutningsprosessen, men gå på bekostning av det overordnede og styrende elementet i etterretning som styringsmodell i det kunnskapsbaserte politiarbeidet.

5.3.7 Etterretning som «harpun» i en markedsorientert effektivitetstankegang

Etterretning kan også gi retning for graden av kriminalitetshåndtering. Etterretning har, i økende grad, blitt identifisert som sentral i gjennomføringen av effektivt politiarbeid (Innes & Sheptycki, 2004, s. 5). Gjennom den markedsorienterte institusjonelle ordenen (Thornton et al., 2012), og den moderne, styringsrasjonelle NPM tankegangen i det sentraliserte politiet (Christensen et al., 2018; se også H. I. Gundhus, 2018, s. 164 om det "spissede" politiet), forsøker det etterretningsstyrte politiarbeidet å ha en større vektlegging på håndhevelse gjennom prioritering av høykriminalitetsområder, høykriminalitetsindivider -og grupper (Ratcliffe, 2016, s. 66). I den taktiske ledelsen av patruljene (ibid s. 66, i Ratcliffes definisjon på ILP) blir det derfor satt søkelys på å rette blikket mot det mest presserende, det som gir størst effekt på kriminalitetens «her-og-nå». Ved å bruke etterretning «*skyter du ikke bare en hvit pil*

oppi lufta, men du handler etter kunnskap om noe» (Respondent 1), nettopp ved å «pinpointe, mer konkret hvor ting skjer, hvem som gjør det, hva slags type kriminalitet» (Respondent 1). Respondenten bruker videre metaforen om håven, om hvordan denne kan brukes mer treffsikkert.

R.1 - Når skjer dette, tid på døgnet? Hvor skjer det, og av hvem? Fordi at, hvis man skal ta noen på fersk gjerning, så er det ikke bare å slenge ut håven, den må slenges ut på rett sted.

Man kan derfor hevde at politiblikket fungerer nærmest som en harpun, som tilsynelatende er mer treffsikkert i håndteringen av «de riktige fangene» (H. I. Gundhus, 2018, s. 166). Den instrumentelle tilnærmingen til det straffeorienterte gir derfor det proaktive arbeidet en anledning til å dyrke den lovhåndhevende og autorative politirollen ved å «*slenge ut håven*» der hvor den identifiserte risikoen er størst, og kan derfor måle suksess i forhold til hvor effektivt det er i å få tilgang til problembefolkningen eller trøblete individer for videre administrasjon av myndighetene, som en form for portåpnere til samfunnets repressive reaksjoner i en institusjonell forbindelse til staten (Finstad, 2018; H. I. Gundhus, 2018; Mazerolle & Ransley, 2006). Som respondent 2 sier;

R.2 - Jeg ser omtrent at vi gjør det mer og mer her og nå. Går på enkeltpersoner, fremfor samfunnet som helhet da.

En slik måte å organisere erfaring på i etterretningsbruken, er det Innes & Sheptycki (2004, s. 10) kaller *criminal intelligence*, som gir innsikt i identiteter og aktiviteter i relasjon til spesifikke individer, eller grupper av individer, ofte ifølge med tips og informasjon fra personer involvert i de samme kriminelle miljøene, men også fra «utenforstående» personer. Det kan derfor stå i kontrast til *crime intelligence* som søker å gi innsikt i relasjon til spesifikke typer kriminalitet, høykriminalitetsområder eller en serie av kriminalitet i spesifikke områder, som baserer seg på en kombinasjon av politiets, og samhandlingsaktørers informasjon. Flere av respondentene uttrykker seg i relasjon til Innes & Sheptycki's *criminal intelligence* konseptualisering av etterretningsbruk;

R.4 - Altså, det vi gjør er i hvert fall at vi tilegner oss kunnskap om persongalleriet vårt. Og det øker jo personkunnskapen. Og det gjør at vi leverer et bedre produkt fordi kunnskapen vår er høyere.

R.5 - I hverdagsbildet, så er det jo viktig det å vite hvilke områder som er aktuelle, hvilke personer som er mest gjeldende.

R.6 - Til å vite hvor problemene er, hvem vi kan jobbe målrettet mot for å bygge sak.

R.3 - Også går man ut, også ser man at man får fangst på det man har satt da.

R.6 - kontrollene vi har, spesielt på nattestid, er jo gjerne tilknyttet steder hvor vi vet det er mye kriminalitet, hvor det er mye kjentfolk.

5.3.8 Etterretning – et tvetydig begrep?

Det kan derfor argumenteres, i tråd med Kleiven (2007), at det foreligger en viss diskrepans mellom etterretning som en styringsmodell og etterretning som et praktisk verktøy, herunder som et beredskaps -og kriminalitetshåndteringsverktøy. Kleiven argumenterer for, med utgangspunkt i den britiske NIM-modellen (National Intelligence Model), som kan sammenlignes med den norske etterretningsdoktrinen, at modellen var ment som et styringsverktøy for enhetlig politipraksis med felles språk. Det manglet derimot en felles forståelse av hva etterretning er. Derfor ble intensjonen om en proaktiv polititjeneste i praksis et avvergingsverktøy mot kriminalitet og kriminell atferd, i kontrast til heller å påvirke og endre den kriminelle atferden (Harfield & Kleiven, 2008). Og etterretning er et begrep det er vanskelig å oversette.

R.4 – Etterretning er sånn samlebegrep, det er ingen som helt vet hva det er for noe egentlig.

R.2 – Den etterretningsinformasjonen ja, da er det sånn ...da ...for meg betyr det, det er ting som står i indicia og etterretningsprodukter som innhenting⁹ har gjort for oss.

R.6 – Noen ganger har vi aksjoner, vi har mange biler og vi kan jobbe målrettet opp mot tips som vi har funnet fra indicia, personkunnskap som mannskapene har og få dratt opp saker, sånn sett.

Den noe vage og ambivalente forståelsen av hva etterretning er, og hva den kan brukes til, kan derfor stå i fare for å trekke forebygging i retning av kriminalitetsbekjempelse (H. I. Gundhus, 2018, s. 154).

---

⁹ Innhenting refereres her til innhentingsavsnittet, som er et eget avsnitt med ansvar for å innhente informasjon i det etterretningsstyrte politiet, jfr. Etterretningshjulet (POD, 2020, s. 26, se figur 4)

5.3.9 Det paradoksale i etterretningslogikken

Etterretningslogikken kan derfor underbygge den markedsorienterte institusjonelle ordenen, om hvor effektive politiet er i å håndtere det oppdukkende og akutte i de institusjonelle omgivelsene. I et institusjonelt perspektiv handler det om de institusjonelle omgivelsenes forventinger om at politiet håndterer det akutte, og legitimitet blir derfor en handelsvare som måler politiets effektivitet i å håndtere det daglige kriminalitetsbildet. Det kan også, paradoksalt nok, påvirke den langsiktige strategien om å bruke etterretning som noe mer enn en kortsiktig beslutningsstøtte. Etterretning kan derfor skape en beredskapsdiskurs på patruljefeltet, noe som resonnerer med den yrkesmessige profesjonaliteten innenfor det «praktiske politiarbeidet» (Evetts, 2009). Og dersom

«årsaksinformasjon utelates, kan fort de forebyggende tiltakene dessuten trekkes i en kortsiktig, personorientert og dermed straffesaksorientert retning. Fokuset blir da atter liggende på kjenninger, og kriminalitetsforebygging får en slagside mot reaktiv forebygging, altså å hindre gjentakelse av kriminelle handlinger. I ytterste konsekvens vil etterretningsproduktene kun understøtte reaktivt politiarbeid og da er forebyggingsintensjonen kommet i bakgrunnen» (Paulsen & Simensen, 2019, s. 177).

Noe som også kan stride mot politimeldingens klare formål om effektiv forebygging, nemlig at «man identifiserer de bakenforliggende årsakene til kriminalitet og sikrer at det er en kobling mellom disse årsakene og tiltak» (Justis- & beredskapsdepartementet, 2020, s. 62).

Forebyggende intensjon er derfor et nøkkelkonsept for å forstå den neste identifiserte institusjonelle logikken i patruljens utøvelse av den forebyggende hovedstrategien, nemlig den forebyggende logikken.

5.4 Forebyggingslogikken

I innledningskapittelet skriver jeg at forebygging handler om å være i forkant, å forhindre at noe negativt skjer, og viser til betydningen av det *synlige* og *uniformerte* politiet i opprettholdelsen av orden i samfunnet.

Forebyggingslogikken kan derfor være påkalt av den samfunnsinstitusjonelle ordenen (Thornton et al., 2012), som et samfunnsmessig, gjensidig ønske om fravær av kriminalitet, tillit, trygghet og som bygger på felles verdier. Det kan kontekstualiseres i betydningen av å ha

en effekt på kriminaliteten, og på hvordan intensjonell handling styrer den personlige ekspertise og forståelse innenfor det forebyggende arbeidet.

5.4.1 Utvikling av forebyggingsbegrepets institusjonelle betydning

Forebygging som begrep og assosiasjoner til dette begrepet, i respondentenes svar under, kan differensieres mellom den «tradisjonelle» forebyggeren, og den «nye» måten å tenke forebyggende på, samt å være i forkant av kriminaliteten;

R.3 – Nei, jeg tenker forebygging, så tenker jeg jo å prøve å hindre at kriminaliteten skjer da, sånn i hovedsak.

R.6 – Ja, det jeg assosierer med det begrepet, for å ta det først, det er å være føre var.

R.5 – Å være i forkant for å forhindre at det skjer. Det er min assosiasjon til forebyggende ... så enkelt.

R.1 – Når du putter på kriminalitetsforebyggende arbeid, så første ... når du bare sier assosierer, så tenker jeg i videre spekter. Da tenker jeg egentlig på alle nivåer og forhindre at kriminalitet skjer, uavhengig av alder og kjønn og etnisitet og demografi og geografi og alt dette her.

R.2 – Når jeg tenker forebyggende, så tenker jeg den vanlige patruljetjenesten, og ikke nødvendigvis sånn som, med hermetegn, bare forebyggende gjør. Og de tenker skoler og barn og unge.

R.4 – Ja, altså, det første som slår meg når vi snakker om kriminalitetsforebygging, eller forebygging da, det er jo uniformert politi, politibamsen Eddie og skolebesøk, ikke sant? Det er jo den klassiske forebyggeren ... det andre er jo hva politiet kan gjøre for å konkret forebygge kriminalitet nå, ikke sant?.

Å forebygge innebærer som regel noe positivt, noe fremtidsrettet, ettersom det er å forhindre en negativ utvikling eller at et problem oppstår (Sahlin, 2000). Forståelsen av forebygging i politiet kan derfor ha utviklet seg videre fra det å kun gjelde barn og unge, til å omfatte og gjennomsyre hele organisasjonen;

R.4 – Man kan kalle det en sånn fellesbetegnelse på nesten all aktivitet vi gjør, da.

R.2 – Men jeg har, i alle år, både personlig og her på jobben, så har vi hatt et mye bredere fokus på kriminalitetsforebyggende arbeid. Og der har vært tydelig fra mine ledere, både nåværende og tidligere leder, og fra min side og, at vi ser på det forebyggende arbeidet mye bredere, så. Jeg nevnte en del sånne (steds)utfordringer, kompliserte problemstillinger som vi har i vår krets. Og vi har en forebyggende tilnærming til de og. Så vanlig patruljetjeneste skal være, og er mener jeg, gjennomsyret av en forebyggende rød tråd. Så vi gjør veldig mye, blant annet i forhold til (et spesifikt problem). Og det er i et forebyggende perspektiv, altså for å bryte inn i mønstre som vi kjenner, og som vi har dokumentert fra tidligere.

I sitatene ovenfor leser vi at forebygging av kriminalitet og uorden har utviklet seg fra det «tradisjonelle» og smale perspektivet som tidligere ble assosiert med barn og unge, til å fungere som en rød tråd i alle aspekter av politiarbeidet, herunder på patrulje. Forebygging er helt avgjørende for å ivareta tryggheten i samfunnet, ifølge Politimeldingen (Meld.st. 29, Justis- & beredskapsdepartementet, 2020, s. 7). Og relasjonsbygging i lokalsamfunnet er en del av denne trygghetsdiskursen;

I – Du har kanskje vært litt innom det, men hva legger du i det å forebygge?

R.1 – Ja, bortsett fra det åpenbare som jeg har nevnt i forhold til det å forhindre at noe skjer, så tenker jeg at forebygge også er snakk om, ..., altså relasjonsbygging. Og jeg tenker at du er helt avhengig av å ha relasjoner, gode relasjoner helst, hehe, med samfunnet og publikum for øvrig.

R.5 – Men målet vårt er hele tiden det å være trygghetsskapende, og det å få pratet med flest mulig. Også de som er utsatte.

5.4.2 Forebyggingens konkretiseringsdiskurs

Men hva konkret gjøres i det praktiske forebyggingsarbeidet på patrulje?

R.4 – Særlig fokus, for eksempel på å kontrollere områder hvor vi har hatt ...og da tenker jeg på områder hvor vi har hatt store utfordringer. For eksempel kan det være, som har vært en trend i sommer og høst, elektriske sparkesykler og rødlyskjøring med dem. Fordi skadepotensialet er stort, så prøver vi å forebygge det med å ha målrettet kontroller. Det kan være at vi sørger for å være tilstede på steder og områder hvor vi vet at unge gjengmiljøer er i konflikt, ved å være synlig, og helt målrettet kontroll av kjøretøy som vi vet disponeres av miljøer som vi vet har et voldspotensial, og har et ønske om, ved bruk av vold, å overta for eksempel narkotikamarkedet.

Forebygging retter seg altså mot det konkrete, det håndterbare hvor tilstedeværelse i lokalmiljøet beror seg på et trygghetsskapende perspektiv, men også på et avskrekkende perspektiv (deterrence);

R.6 – Ja, det kommer jo an på hvor og hvem som er til stede, og hva hensikten er. Men man ønsker jo også at mannskapene skal ut av bilen. Ikke bare kjøre rundt, men også gå ut på områder hvor det er befolket. Gjennom [kjøpe]senteret, (sted) for å bruke det som et eksempel, snakke med nærmiljøet, skape tillit og trygghet, ikke bare sose rundt. Det er også et ønske, som man ber mannskapene om.

I – Mhm. Så du vil si at, hvis jeg forstår deg rett da, at tillit og trygghet er et ledd i den forebyggende biten?

R.6 – Ja, det kan du godt si, på en måte. Det skaper jo en trygghet blant borgerne at vi er til stede for mange. Også skaper du jo en visshet for de som driver med kriminalitet når de ser mye politi, at det er lettere å bli oppdaget. Kanskje man også forhindrer kriminalitet på den måten.

R.4 – For å sette det på det aller, aller enkleste. Når det er en uniformert politibil i (gate), og han som snakker i mobiltelefon legger ned mobiltelefonen sin, så har jo politiet allerede forebygget noe, selv om det ikke... altså, et potensial som veldig mye egentlig passer inn i det. Det er bare det at det tradisjonelle begrepet må være større enn det da, tenker jeg.

Det kan derfor, i denne avhandlingen, identifiseres en konkretiseringsdiskurs i det forebyggende aspektet, hvor det er effekten av tiltakene som fremheves. Særlig gjelder dette i forbindelse med, for eksempel, politiarbeid på stedet (PPS), en av de standardiserte effektiviseringstiltakene i reformen, og som skal gi forbedret publikumsopplevelse gjennom et mer synlig og tilgjengelig politi (Myhrer, 2018; POD, 2016), og hvordan dette kan være med på å forebygge kriminalitet. Men også hvordan alle tiltak politiet gjennomfører har en forebyggende effekt;

R.3 – hmmm... Ja, du kan jo si det, politiarbeid på stedet er jo... Du har jo åstedsarbeid, da, som gjør at vi gjerne oppklarer saker, som igjen genererer at de som har gjort det blir tatt, også kan det ha en forebyggende effekt i det, da, i den sekvensen der. Også har du vel ...tenker på politiarbeid på stedet, for vår del. Det blir jo veldig ofte at vi jobber med å innhente informasjon på stedet, det er jo det vi driver med.

I – Hva tenker du da, om kriminalitetsforebygging som primærstrategi?

R.6 – Jeg tenker at det går litt i hvordan hverdagen vår er også. Altså synlig patrulje er jo i seg selv en forebyggende effekt hvis du er ute og kjører uniformert politi.

R.4 – Det er jo veldig lite aktivitet som ikke har en eller annen form for forebyggende effekt, hvis man tror på f.eks. at synlig politi forebygger og avverger kriminalitet, da. Og det er jo grunnkjernen av det vi driver med. Vi kjører jo rundt i Oslo, og så responderer vi på ting. Og når vi ikke gjør det ...og dette er jo ikke noe vi har funnet på, dette har vi jo alltid gjort i de drøye (antall) årene jeg har vært med på dette, så har vi jo alltid gjort dette. Hvor kjører vi hen? Jo, vi kjører jo til de stedene, og er til stede, der hvor vi – basert på egen erfaring eller noe annet, som man kan avverge kriminalitet, da.

Statistiske patruljer (som tilstedeværelse i høykriminalitetsområder) har derimot, ifølge Sorg et.al (2013), en økonomisk kostnadsside ved seg, og er kun en kortsiktig løsning for kriminalitetsreduksjon gjennom avskrekking, som ikke nødvendigvis tar hensyn til de

underliggende årsakene til hvorfor akkurat *det* området er et arnested for kriminalitet (se også Ratcliffe, 2016, s. 55).

Og skillelinjene mellom det som er *forebygget* og det som har en *forebyggende effekt* kan også være utfordrende;

I – Nei. For, jeg satt akkurat og tenkte på et spørsmål som jeg da kom på. Men jeg vet ikke helt om.. Du får prøve, så godt du kan. Men du snakker en del om forebyggende effekt...

R.4 – ...Ja.

I – ...også snakker du om noe som da er forebygget.

R.4 – Ja.

I – Er det noe forskjell der?

R.4 – ehh.. Ja, dette er noe terminologi som vi ikke bruker så ofte, og da blir omgangen med ord kanskje litt tilfeldig. Men, noe som er forebygget er mer konkret enn forebyggende effekt. Jeg kan prøve å eksemplifisere for deg. Vi har kunnskap, eller jeg får informasjon fra etterretning som gjør at vi sammen blir enige om noen rammer for det oppdraget vi skal utføre på det settet, fordi at vi skal forhindre noe spesielt – ref, det er en pågående konflikt, vi vet at de vil skyte hverandre og det skal vi prøve å unngå. Ok, og da er det litt sånn. Da sier jeg nesten at, hvis ikke vi gjør noe med det, så kommer de til å skyte hverandre, det er utgangspunktet vårt. Også kjører vi ut, og gjør en jobb som er å forebygge voldsutøvelse. Også kjører vi inn igjen åtte timer etterpå, også er det ingen som har skutt på hverandre eller knivstukket hverandre. Ja, da har det hatt, altså da har vi forebygget noe. Altså, da har det vært en forebygget hendelse, i bestemt form, ikke sant? Da har vi vært ute og forebygget det.

I – Mhm

R.4 – Men, en forebyggende effekt, det er mer en sånn.. Det er kanskje ikke helt konkret på ting, men litt sånn dytte-borti-med-fingeren greie. Det å stå med en uniformert politibil i (en spesifikk park) da, eller i (en belastet gateadresse), det har en forebyggende effekt. Fordi de slåss kanskje ikke, eller knivstikker hverandre eller selger narkotika rett foran bilen din ... Da har du en forebyggende effekt, men du har jo ikke forebygget noe. Det er ikke noe konkret du har avverget eller stoppet.

5.4.3 En nytolkning av forebyggingsbegrepet mot kriminalitetsbekjempelse?

Forebygging som begrep og handling kan derfor, som tidligere nevnt, skape en konkretiseringsdiskurs i praksis. Men som også tidligere nevnt, har det muligens skjedd en glidning i betydningen av å forebygge, nemlig det å bekjempe kriminalitet. En slik forskyvning kan muligens bero på en ny tolkning av forebyggingsbegrepet, en tolkning som spinner ut fra en effekttankegang (Sahlin, 2000, s. 11). Dette kan eksemplifiseres ved respondentenes

tolkning av forskjellen mellom begrepene *kriminalitetsforebygging* og *kriminalitetsbekjempelse*;

R.1 – Nei, altså, jeg tenker at kriminalitetsbekjempelse ... nå bare smatter jeg litt sånn på ordet hva som popper inn i hjernen min med en gang, da.

I – Mhm

R.1 – så tenker jeg at det er, på en måte, paraplyordet her, det er paraplyen. Også er forebygging en av metodene, tenker jeg ... det er i hvert fall sånn jeg tenker umiddelbart da. Kriminalitetsbekjempelse, det er den store paraplyen som utgjør forskjellen for at jeg valgte å bli politi. Ellers så kunne jeg ha blitt noe annet her i verden, hvis ikke, på en måte, kriminalitetsbekjempelse var det som tronet øverst for meg.

R.3 – første så jeg tenker på i hvert fall, at kriminalitetsbekjempelse, da er du litt på den der å prøve å ta gjerningspersonen, som allerede har gjort noe, mens forebyggende biten er å prøve å få gjerningspersonen aldri å gjøre det, da. Men jeg skjønner jo når jeg hører ordet nå og, så er det jo veldig likt da. Så jeg tror ikke det er så veldig langt mellom de to. Det kan godt være at den kriminalitetsbekjempelse er akkurat det samme som kriminalitetsforebygging. Det kan jo egentlig være det.

R.6 – Ja, altså forebygging i den forstand... Bekjempelse, forebygging, det.. Hvis du tenker på avdekking og forebygging, så ville det nok vært et greiere skille. Bekjempelse og forebygging spiser hverandre kanskje fort opp, egentlig. Vi bekjemper jo kriminalitet ved å forebygge. Da forhindrer du, samtidig som... Det er nok mer fokus på kanskje å bygge sak hvis du skal konkret inn mot det å bekjempe ned kriminaliteten. Men, for meg går det litt i hverandre. Hvis du er mer over på kriminalitetsavdekking, så blir det mer målrettet. Bekjempelse og forebygging kan godt være mye av det samme, i mitt hode.

Og tvetydigheten i forebyggingsbegrepet er derfor påtalende i motsetning til konkretiseringsdiskursen og politiets bestrebelser for å håndtere kriminalitet og opprettholde orden, «nettopp fordi at det er litt lite målbart. Hvor gode er vi egentlig? Hvor godt stykke forebyggende arbeid har jeg gjort i dag? Det er ingen som har sagt det til meg at i dag har du gjort et skikkelig bra forebyggende arbeid» (Respondent 1).

5.4.4 Forebygging som intensjonelle handlinger

Derfor kan det hevdes at forebyggingslogikken kontekstualiseres i retning av å være intensjonell, et formålsbasert tiltak i alle ledd, og som påvirkes av den yrkesrelaterte og institusjonelle rollen som politiet innehar i samfunnet. Det kan derfor kobles en logisk sammenheng mellom intensjon og virksomhet. Det dreier seg om de intensjoner som så å si er *innebygd* i virksomheten, og som gjør den til en bestemt type meningsfull aktivitet (Guneriussen, 1999, s. 120). Konkretiseringen og kontekstualiseringen av den forebyggende virksomheten kan derfor bli målt i form av instrumentell suksess, hvor «hva virker» spørsmålet

tas for gitt, i motsetning til en normativ suksess som er mer prosessuelt fokusert enn målrettet (H. I. Gundhus, 2018, s. 160). Hvis vi går tilbake til Giertsens (1994) utsagn i kapittel 1 i denne avhandlingen, er det kanskje nettopp slik at alle kan legge sin intensjon i forebygging, nettopp fordi begrepet i seg selv er uklart.

Som avsnittsledere på patrulje, vil også den forebyggende strategien ha innvirkning på deres prioriteringer, beslutninger og håndtering av den daglige kriminaliteten.

5.5 Generalistlederlogikken

Generalisten i politiet har vært gjenstand for mange diskusjoner i forhold til spesialisten, spesielt i etterkant av politireformens retorikk om «robuste» fagmiljøer for å håndtere fremtidens kriminalitetsutfordringer (Justis- & beredskapsdepartementet, 2020, s. 9). Generalisten har, siden politirolleutvalgets utmeisling av de ti grunnprinsippene for politiet, beholdt sin unike posisjon gjennom utviklingen av politiet, fra den desentraliserte til den sentraliserte styringsmodellen, og bygger på prinsippet om at politifolk skal utdannes som generalister, hvor generalistkompetansen også skal være en del av det direkte forebyggende arbeidet. Men det påpekes også at prinsippet om generalisten i politiet må tolkes i lys av samfunnsutviklingen (Justis- & beredskapsdepartementet, 2020; Justisdepartementet, 2005, 2015; NOU, 1981; NOU, 2013).

Generalisten er, ifølge Birkeland (2007, s. 37), en person som *forstår* sin egen virksomhet i relasjon til den sosiale virkeligheten han eller hun arbeider i. Som tittelen i analysekapittelets pkt. 5.5 indikerer, reflekteres det at avsnittslederjobben på patrulje oppleves som en generalistlederstilling, i form av en veldig bred portefølje av arbeidsoppgaver i jobben, reflektert av respondent 4;

R. 4 – Det gjør jo ofte at det er vanskelig å bli kjempegod på alt. Så det er jo en sånn generalistlederstilling vil jeg si da, på mange måter.

I – Ja. Ja, det var jo en fin benevnelse på det.

R.4 – Ja, jeg har ikke brukt det ordet før, synes det var ganske godt faktisk.

I – Hehehe.

Generalistlederlogikken påkalles både av den markedsorienterte institusjonelle ordenen, hvor det foreligger en effektivitets -og ressursutnyttelseslogikk i form av politiets funksjon som beredskapsstat. Men den påkalles også av den samfunnsinstitusjonelle ordenen, i form av en

humanistisk logikk hvor yrkesmessig diskresjon i praksisutførelse overgår den langsiktige strategien i form av å være publikums fremste linje i deres beskyttelses -og trygghetsbehov (Thornton et al., 2012; Wathne, 2020).

5.5.1 Patrulje som en «sekkepost» for all virksomhet som drives i politiet

Etter reformen oppleves det, av respondent 3, at patrulje har blitt en «sekkepost» for all virksomhet som drives i politiet, fra det beredskapsmessige, til det forebyggende og relasjonelle, til etterforskning, og i ytterste konsekvens – den skarpe enden av politiets gjøremål;

R.3 – Så, favner ganske vidt egentlig. Vi har jo blitt sånn superpotet, som jeg pleier å si, nede på patruljeseksjonen i forhold til at vi har, liksom, PLIVO¹⁰ i ene enden også har du PPS'en i den andre enden. Og innimellom der er jo alt mulig vi skal drive med, fra ute og forebygge, være til stede i aktuelle områder, prate med publikum, følge opp ungdom og skarpe oppdrag og, ja, håndtere det hendelsesstyrte som kommer. Og KUBA og den biten der. (...) Så vi er blitt en sånn sekkepost, da. Vi favner liksom alt. Og når folk ikke vet hvor de skal gå, så kommer de hit som regel, da.

Denne arbeidshverdagen beskrives nærmest unisont mellom respondentene, hvor oppdukkende mål og hendelsesstyrte oppgaver styrer hverdagen;

R.1 – Også er det at man blir litt spist opp av de faste ting som skjer, ting som skjer i aktivitetskalenderen, ting som skjer i PO i (enheten), ting som venter på at vi skal utføre.

R.2 – Og særlig etter politireformen, så er det veldig mye å gjøre. Og du føler at du blir rivd i mange kanter, da, hele tiden ... Det er jo ting som avsnittsleder blir nedtyngt med å gjøre.

R.4 – Ja, porteføljen er veldig, veldig bred, og det er det som er snedig med denne stillingen her. Det er jo at den går fra å være en helt vanlig personalansvar-jobb og sørge for at ferien går i orden, til å i ytterste konsekvens også lede skarpe operative oppdrag. Eller, ikke i ytterste konsekvens, jeg gjør det stadig vekk.. Så porteføljen er veldig, veldig bred.

R.6 – Også er det ofte at vi ikke rekker å ha parole, og da blir det litt flytende, for man må bare ut på oppdrag. Men klart at, vi i (enheten) er jo... mye av bemanningen vi har hatt frem til nå er jo veldig hendelsesstyrt. Så vi kan legge gode planer, men så blir det ikke noe av, for å si det sånn da.

---

¹⁰ PLIVO står for Pågående Livstruende Vold og er en metodisk tilnærming for operative patruljer i håndtering av pågående og potensielt livstruende voldshandlinger.

5.5.3 Organisert anarki i beslutningstaking – et «her-og-nå» perspektiv

Det kan fremstå som en form for organisert anarki, hvor det er en strøm av beslutninger som skal gjøres i praksis. Det kjennetegnes ved at det skjer så mye samtidig, at muligheter for å skaffe seg oversikt og styre eller påvirke beslutningsprosessens forløp og utfall er sterkt begrenset (Jacobsen & Thorsvik, 2013, s. 338). Beslutningene beror seg i all hovedsak på det oppdukkende, det operative, det «her-og-nå» som må prioriteres. Beslutningene kan derfor bli, i all hovedsak, kortsiktige, og kan gå utover den langsiktige og strategiske retningen, slik som avsatte patruljer til rene forebyggende oppgaver;

R.4 – Men på dag og kveldstid bruker vi jo en tredjedel av mannskapene våre nettopp for å sette de i den funksjonen, og da må vi jo ha en tanke om hva vi skal bruke de til. Og der har det nok vært syndet mye, fordi det har blitt spist opp av alt det andre vi skal gjøre. Og da havner, på en måte, den rene forebyggende aktiviteten bakerst i rekka.

R.2 – Men... men, det er en sånn ...det er liksom et mantra, det er daglig drift og oppdukkende problemstillinger man ...man tenker på i hverdagen, og ikke tid til også trekke seg litt tilbake og tenke over det vi gjør nå, ta en pust i bakken.

«Mantraet», som respondent 2 beskriver, kan derfor bero seg på en oppfattelse av at patrulje er den påvirkende faktoren for det som skjer fra vaktsett til vaktsett, for å håndtere oppdukkende oppdrag, kriminalitet eller uorden som vil ha ringvirkninger for det videre arbeidet i organisasjonen. Som respondent 2 utdyper;

R.2 – Det er utrolig mange forskjellige som har, på en måte, et sugerør ned i patruljetjenesten, eller som ønsker å styre oss i forskjellige retninger. Så etterretning er en av disse drivkreftene. Også har vi jo alltid den ...dette hendelsesstyrte ligger jo og lusker bak hele tiden, altså at når ting skjer, så ...hvis noen andre sier hopp, så må vi hoppe. Vi må håndtere sånne oppdukkende mål.

Ressursstyring som beslutningsgrunnlag kan derfor bli styrende for den forebyggende tjenesten i forhold til hvorvidt det å jobbe forebyggende preger beslutninger på patrulje.

R.5 – Det kommer helt an på hvor mye mannskaper man har tilgjengelig. Er vi short på patruljer, så preger det egentlig ingenting, for da får vi ikke gjort det. Men er vi godt med folk, så er det alltid noen som får være i områder som vi vet er belastet, det er viktig.

5.5.4 Beslutninger på bakgrunn av det institusjonaliserte risikoperspektivet?

Som følge av at ressursbruken i politiet må effektiviseres (Justis- & beredskapsdepartementet, 2020, s. 20), kan derfor risikopersepsjonen begrense respondentenes oppfølging av overordnede føringer og strategi, i form av KUBA tiltak, ved vektlegging av en konsekvenslogikk dersom politiet ikke skulle være til stede i andre områder hvor risiko -og trusselnivået er høyest, i tråd med Hellesø-Knutsens (2013) funn;

R.6 – Jeg har et eksempel nå hvor vi har noen i en (konflikt) nå, som er ganske betent i (et spesifikt område), for å bruke det som et eksempel. Nå er det så ille at der kan man frykte at det er fare for livet for enkeltinvolverte. Det er klart at, det å trygge de, være i nærområdet der, synlighet i det området er viktigere enn det å være i KUBA områdene for å være til stede der, da. I en periode. Så er det i og for seg det samme vi gjør da, å forhindre at noe skal skje. Men da er det viktigere. Farenivået er kanskje høyere en periode nå, et annet sted da.

I – Mhm. Så du vil si at du, slik jeg forstår deg, retter oppmerksomheten mot det som har høyest risiko?

R-6 – Ja.

I – Ja.

I likhet med etterretningslogikken og kriminalitetshåndteringslogikken, gir generalistlederlogikken tilsynelatende en lignende effekt når det gjelder beslutninger ut fra et risikoperspektiv. KUBA tiltakene, som er en del av den langsiktige, overordnede strategien fra øverste ledelseshold, for å håndtere og redusere kriminalitet i de prioriterte høykriminalitetsområder, kan derfor bli nedprioritert på bekostning av det hendelsesstyrte, det akutte og oppdukkende, og «som noen bør gjøre noe med nå» (Bittner, 2005).

Dette kan komme av den humanistiske logikktilnærmingen (Wathne, 2020) hvor politiets hovedansvar er å ivareta publikums trygghet, som samfunnets forsvarslinje mot uønskede, og potensielt kriminelle hendelser, hvor handlingsrommet for «gatebyråkraten» følges av den profesjonelle diskresjonen og autonomien i det daglige (Lipsky, 2010 i Granér & Kronkvist, 2014).

Når beslutninger i de omskiftelige miljøene på patrulje, på respondentenes nivå, må tas, gjøres det i form av det som kan ligne på «søppelbøtte»-modellen, i det jeg tidligere omtalte som i et organisert anarki ("søppelbøtte"-modellen omtales også i Jacobsen & Thorsvik, 2013, s. 338). Resonnementet om «frakobling» mellom formelle strukturer og faktisk atferd (Bromley & Powell, 2012), som Meyer og Rowan (1977) omtaler som rasjonaliserte myter, er nært beslektet

til «søppelbøtte»-modellen, ifølge Røvik (2007, s. 37). På denne måten kan det strukturelle formålet med å jobbe etter en forebyggende strategi være overordnet all virksomhet på patrulje, men også underordnet i form av risikopersepsjon, daglige utfordringer i de institusjonelle omgivelsene og politiets profesjonskulturelle «sense of mission» og fokuseringen på å oppnå resultater i en myriade av arbeidsoppgaver på patrulje (H. I. Gundhus, 2013).

5.6 Oppsummering av analysekapittelet

I dette kapittelet har jeg identifisert fire institusjonelle logikker som representerer det Thornton et al. (2012), samt Thornton & Ocasio (1999 i Scott, 2014; Villani & Phillips, 2013) omtaler som referanserammer for respondentenes meningsskaping i praksis, innenfor den forebyggende hovedstrategien. Meningsskaping, følge Colville et.al. (2012), handler om hvordan aktører gjør det som er komplekst eller tvetydig, til noe enklere, mer oversiktlig og sammenhengende, slik at de vet hvordan de skal handle. Meningsskaping kan derfor forenkle tjenesteutførelsen i den forebyggende hovedstrategien, men kan også føre til at den forebyggende praksisen i patrulje tolkes i retning av beredskap og kortsiktig håndtering av det daglige kriminalitetsbildet, ut ifra hva som har en umiddelbar og tidsnærværende effekt. Oppsummert (s. 75) tyder funnene på at følgende bestanddeler, innenfor hver av de fire institusjonelle logikkene, er gjeldende;

Kriminalitetshåndteringslogikken	<ul style="list-style-type: none"> - Forvaltning av kunnskap som erfaringsverktøy. - Institusjonell konstruksjon av kunnskap som former handling (Ericson & Haggerty, 1997; Berger & Luckmanns sosiale konstruksjon av virkelighet i Scott, 2014).
Etterretningslogikken	<ul style="list-style-type: none"> - Kriminalitetshåndterings -og beredskapsverktøy. - Pragmatisk orientering til etterretning. - Vektlegging på «criminal intelligence» og «current intelligence» i et konfliktspekter (Clark, 2016; Innes & Sheptycki, 2004).
Forebyggingslogikken	<ul style="list-style-type: none"> - Konkretiseringsdiskurs. - Nytolkning av forebyggingsbegrepet mot kriminalitetsbekjempelse (H. I. Gundhus, 2018; Sahlin, 2000). - Forebygging som intensjonelle handlinger i lys av konkretiseringsdiskursen (Guneriusen, 1999).
Generalislederlogikken	<ul style="list-style-type: none"> - Organisert anarki i beslutningstaking – «søppelbøtte»-modellen (Jacobsen & Thorsvik, 2013). - Kortsiktige beslutninger i et risikoperspektiv.

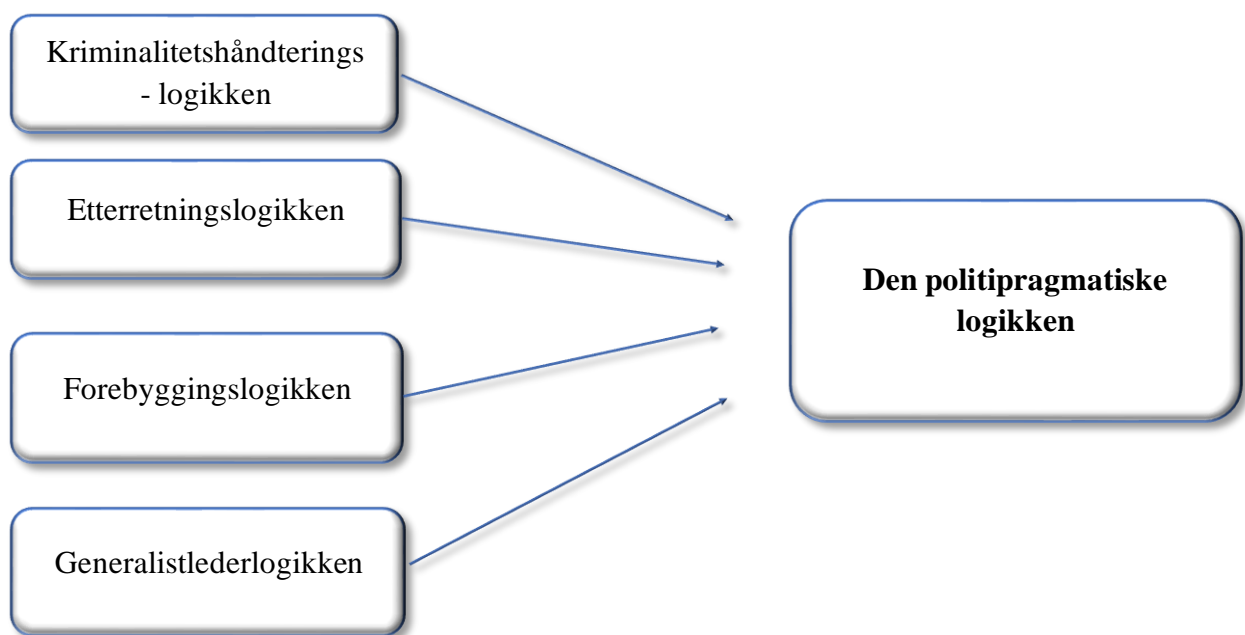
I det neste kapitlet vil jeg diskutere analysens funn i lys av hvordan den forebyggende hovedstrategien som virksomhetsstyring versus praksis kan skape institusjonell kompleksitet og hvordan institusjonell praksis, sett fra patruljefeltet, eventuelt gir endring av institusjonen gjennom det institusjonelle arbeidsperspektivet.

Kapittel 6 – Diskusjon

6.1 Den politipragsmatiske logikken

De fire institusjonelle logikkene, oppsummert i kapittel 5, gir samlet sett et bilde av hvordan den forebyggende hovedstrategien utøves i praksis på patrulje, gjennom det institusjonelle logikkperspektivet. Jeg vil derfor, i dette kapittelet, konseptualisere de fire institusjonelle logikkene i en samlet logikk som jeg velger å kalle **den politipragsmatiske logikken**¹¹.

Figur 1

Videre i dette kapittelet vil jeg drøfte hvordan, og i hvilken grad det oppstår institusjonell kompleksitet mellom den overordnede hovedstrategien og utøvelse av hovedstrategien i praksis på patrulje. I tillegg vil jeg drøfte i hvilken grad institusjonen endres på bakgrunn av den forebyggende hovedstrategien i politiet, for å besvare problemstillingen om hvordan den forebyggende hovedstrategien utøves i praksis på patrulje, fra et institusjonsteoretisk perspektiv. Deretter vil jeg forsøke å sette dette inn i en overordnet modell, som et resultat på drøftelsen.

¹¹ Den politipragsmatiske logikk – pragmatisk, i «Store Norske Leksikon», er å være fleksibel, praktisk eller tilpasningsdyktig og tilbyr løsninger på problemer som vil være nyttig og hensiktsmessig, men ikke nødvendigvis følge overordnede prinsipper og regler. Det resonnerer med begrepet «praktisk politiarbeid» og en «mekanisk-intuitiv» tilnæringsmåte (i Granér, 2014, s. 143 & 146).

6.2 Den styringsinstrumentelle logikken

I teorikapittelet viser jeg til det analytiske nivået i det institusjonelle logikkperspektivet. Jeg skriver også hvordan forskning på perspektivet har tatt utgangspunkt i ulike institusjonelle logikker som stammer fra forskjellige institusjonelle ordener i det Thornton et. al. (2012) kaller det interinstitusjonelle systemet.

I teorikapittelet operasjonaliserer jeg derfor den forebyggende hovedstrategien som en **styringsinstrumentell logikk**, ut fra en markedsledelseslogikk som bygger på effektivitets- og standardiseringsprinsipper i virksomhetsstyringen av politiet. Å operasjonalisere den forebyggende hovedstrategien som den styringsinstrumentelle logikken er også etter inspirasjon fra Høyer et. al (2018) sin vurdering om hvordan det kan oppstå kontraproduktive effekter med mer instrumentell styring for å bøte på kultur, holdning og ledelsesutfordringer i den nye politiorganisasjonen, og hvor stat og marked er vevd sammen i retning av en markedslogikk, beskrevet i innledningen av denne avhandlingen. Johannessen (2015) omtaler den instrumentelle styringen som den juridisk-byråkratiske praksisen, og knyttes til ideen om instrumentell rasjonalitet i organisasjoner. I møte med det Johannessen (ibid) kaller den militær-operative praksisen, oppstår det spenninger mellom byråkratene og de operative, og kan dermed sees i sammenheng med denne avhandlingens konseptualisering av den politipragsmatiskke logikken opp mot den operasjonaliserte styringsinstrumentelle logikken på et overordnet nivå.

6.3 To motstridende dimensjoner som gir institusjonell kompleksitet?

På lik linje som kunnskap og kultur har blitt delt opp i to forskjellige, og til tider motstridende dimensjoner (se f.eks. Handegård & Berg, 2020; Holgersson, Gottschalk & Dean, 2008; Reuss-Ianni, 1993), tyder mine funn på den samme motstridende dimensjonen når det kommer til forebygging som virksomhetsstrategi vs. praksis på patrulje.

På den ene siden kan begge logikkene, i samsvar med Pache & Santos (2013b, s. 5) sine funn om overholdelse av flere institusjonelle logikker, både virke side om side, men også virke institusjonelt motstridende.

I forebyggingens konkretiseringsdiskurs virker både den politipragsmatiskke logikken og den styringsinstrumentelle logikken side om side, i forståelse av politiets mål om effektivitet og konkrete handlinger som gir forebyggende effekt. Men, i lys av Evetts (2009) idealtypiske skille mellom den organisatoriske profesjonaliteten og den yrkesmessige profesjonaliteten, tyder

mine funn på at det er den sistnevnte profesjonaliteten som styrer respondentenes handlingsvalg i den forebyggende praksisen.

Jeg vil derfor hevde at forskjellen mellom de to institusjonelle logikkene ligger i rasjonalitetstankegangen rundt risikoperspektivet i de institusjonelle omgivelsene. På den ene siden kreves det en økende byråkratisk og standardisert styring og kontroll av praksis for å håndtere, og forebygge kriminalitet eller risiko for kriminalitet i et langsiktig perspektiv.

Men praksisnivået kan også motarbeide den rasjonelle byråkratiske styringen med et desentralisert beslutningshierarki som respons på dynamiske endringer i de institusjonelle omgivelsene, noe som kan medføre en kortsiktighet i hovedstrategiens praksisutførelse. Dermed kan det gi grunnlag for institusjonell kompleksitet mellom den styringsinstrumentelle logikken på den ene siden, og den politipragmatiske logikken på den andre, og som styrer respondentenes praksis på patrulje.

6.4 Institusjonell kompleksitet i praksis

Institusjonell kompleksitet hevder jeg oppstår i vakuemet mellom den langsiktige og strategiske kriminalitetsreduksjonen på den ene siden, og den kortsiktige, institusjonaliserte risikopersepsjonen som styrer respondentenes fortolkning av prioriteringer i praksis, på den andre.

Mine funn kan dermed tyde på at praksis blir, i tråd med Greenwood et. al. (2011), et resultat av de potensielt motstridende interaksjonene mellom den styringsinstrumentelle logikken, og den politipragmatiske logikken. Ett eksempel er kunnskap som ideal i strategidokumentet som former den forebyggende hovedstrategien (Politidirektoratet, 2020) i kontrast til den praktiske forvaltningen av kunnskap som erfaringsverktøy i håndteringen av kriminalitetsutfordringer.

Et annet eksempel er etterretningens pragmatiske og tidsnærværende preg som støtter opp om den institusjonaliserte risikopersepsjonen på daglig basis, i kontrast til etterretning som styringsverktøy for langsiktig kriminalitetsreduksjon.

På bakgrunn av dette vil jeg hevde at forebygging i praksis får en konkretiseringsdiskurs, noe håndfast som kan gi effekt «der og da», en intensjonell handling om å forhindre noe negativt i løpet av en relativt kort tidshorisont. Forebyggingsbegrepets tvetydighet mener jeg derfor kan gi rom for en nytolkning av forebyggingsbegrepet i retning av kriminalitetsbekjempelse, i tråd

med Sahlin (2000) og Gundhus (2018) sine vurderinger. Denne tvetydigheten gir også respondent 1 uttrykk for;

R.1 – Ja, altså, jeg kjenner jo at det blir litt sånn svevende kanskje, på noe av dette her, fordi at jeg tenker at det med forebygging, det er så.. På vår seksjon, så blir det ofte veldig konkret.

Slike konflikter og overlappende press (herunder den institusjonaliserte risikopersepsjonen vs. langsiktig styring og planlegging), som kommer fra begge de institusjonelle logikkene, hevder jeg, ut i fra analysens funn, gir en fortolkende og strategisk tvetydighet for respondentene på patrulje, i tråd med argumentet til Lounsbury & Boxenbaum (2013), referert til i teorikapittelet.

Det kan dermed oppstå en institusjonell kompleks situasjon hvor den byråkratisk-instrumentelle styringen, gjennom en generisk strategi for å være i forkant av kriminaliteten i et langtidsperspektiv, skaper tvetydighet i den daglige, institusjonaliserte praksisen. Respondentene må derfor håndtere den institusjonelle kompleksiteten som oppstår når praksis utøves.

6.4.1 Hvordan håndteres den institusjonelle kompleksiteten?

I teorikapittelet viser jeg til hvordan aktører forholder seg til ulike institusjonelle logikker, og hvordan aktører erfarer institusjonelle logikker gjennom det organisatoriske feltet de er en del av, herunder patruljefeltet. Graden av de profesjonelle normene (f.eks. Evetts, 2009 og organisatorisk profesjonalisme), representert ved den styringsinstrumentelle logikken, blir styrket av de institusjonelle påvirkningene (f.eks. samfunnets krav til beskyttelse og trygghet) som definerer normative regler i den profesjonelle atferden, hvor langsiktighet i det forebyggende arbeidet standardiseres og styres i retning av kriminalitetsreduksjon. De profesjonelle normene kan, for eksempel, korrelere med Finstads (2018) beskrivelse av politiets rolle som *portvoktere* og *portåpnere* til straffeapparatet, henvist til i teorikapittelet.

I analysen viser derimot mine funn at den politipragmatiske logikken gir en yrkesmessig styrt profesjonalisme som jeg vil hevde styrker politiets institusjonelle rolle som portvoktere mot det risikofylte, det handlingsnære som gir en beredskapsdreining i det forebyggende arbeidet.

I likhet med den styringsinstrumentelle logikken, påvirkes den politipragmatiske logikken av de eksterne, institusjonelle omgivelsene som omgir respondentene i praksis (f.eks. lokalbefolkningens krav til trygghet i en tid hvor kriminalitet er i stadig utvikling), men som

jeg vil hevde differensieres gjennom et «her-og-nå» perspektiv, i kontrast til et langsiktig perspektiv. I avhandlingens analyse viser mine funn at respondentens posisjon i det organisatoriske feltet dermed styrker deres tilknytning til den politipragmatiske logikken, og som dermed styrer deres handlinger i den daglige praksisen.

6.4.2 En «identifisert» tilknytning til den politipragmatiske logikken

I tråd med Pache & Santos (2013b) argumentasjon vil jeg derfor hevde at respondentene relaterer seg til den politipragmatiske logikken som en *identified* logikk, eller en logikk som respondentene identifiserer seg med, og som dermed gir respondentene en emosjonell og ideologisk tilknytning til logikken, slik som respondent 1 uttrykker, nemlig at «*kriminalitetsbekjempelse, det er den store paraplyen som utgjør forskjellen for at jeg valgte å bli politi*».

6.4.3 En «kjent» tilknytning til den styringsinstrumentelle logikken

Den styringsinstrumentelle logikken, hvor forebygging standardiseres og effektiviseres i form av være kunnskapsbasert og etterretningsstyrt i et langsiktig perspektiv, vil jeg derfor argumentere for er en logikk som er *familiar* eller kjent for respondentene, og som ligger som et bakenforliggende teppe, men som ikke er automatisert i praktisk handling. Funnene i analysen vil jeg hevde viser dette, blant annet i form av hvordan kunnskap forvaltes som et erfaringsverktøy i praksis, vs. kunnskap som ideal i strategidokumentet, selv om analysen også viser at begge deler tilstrebes.

Den styringsinstrumentelle logikken vil jeg hevde er kjent for respondentene i form av å heve legitimiteten, men som ikke er en «tatt-for-gitt» logikk, og heller ikke en logikk som respondentene identifiserer seg med.

6.4.4 Den fortolkende delen av institusjonell kompleksitet i praksis

Til en viss grad finner jeg, i likhet med Pache & Santos (2013b), at graden av overholdelse mellom den styringsinstrumentelle logikken og den politipragmatiske logikken fungerer som et logikkstyrende mellomledd i praksis, i tråd med Scott (2000, i Thornton et al., 2015) sin antakelse om at logikker kan virke side-om-side. Men, som funnene tyder på, differensieres den når det kommer til strategiens langsiktige perspektiv, i kontrast til hvordan det institusjonelle risikoperspektivet i praksis styrer beslutningstaking i et kortsiktig perspektiv. Dette viser seg

for eksempel i form av en «forebyggende effekt»-tankegang som intensjonelle handlinger for å underbygge målet i den styringsinstrumentelle logikken om reduksjon av kriminalitet, men som får et kortsiktig preg som omhandler praksis «her-og-nå», fra vaktsett til vaktsett. Eller fra uke til uke.

Organisasjonens *struktur* har derfor betydning for den fortolkende delen av institusjonell kompleksitet, hvor beslutninger i organisasjonen, på respondentenes nivå, bringer med seg deres fortolkninger av prioriteringer og ønskelige utfall.

I likhet med Greenwood et. al.(2011) sitt konsept om “bærere” av institusjonelle logikker, vil jeg derfor hevde at respondentene gir en stemme til den politipragmatiske logikken, hvor praksis blir tolket, gitt mening og representert innenfor respondentene strukturelle posisjon i organisasjonen, som avsnittsledere på «gatenivået». De blir ledere av «førstelinjeforsvaret» for de institusjonelle omgivelsene, mot den risikoen som patruljenivået møter på en hverdagslig basis, og som jeg vil argumentere for styrer deres beslutninger i et dynamisk situasjonsbilde (ref. generalistlederlogikken).

Gjennom analysens funn kan det tyde på at det daglige, institusjonelle presset som møter respondentene hvert vaktsett, gjør at langsiktighet underordnes den institusjonelle risikopersepsjonen om hva som haster, i en beredskapsmessig kontekst. Det kan derfor gi, på lik linje som Bullock (2013), et kontrasterende bilde av patruljerende politi som «tilstedeværende og trygghetsskapende politi for publikum» på den ene siden av det forebyggende aspektet (den styringsinstrumentelle logikken), og «kriminalitetskrigeren» som kjemper mot det risikofylte på den andre (den politipragmatiske logikken).

6.4.5 Identitet som et organisatorisk filter for å håndtere kompleksitet?

Identitet som politi (jfr. respondent 1 sitt utsagn over) vil jeg derfor hevde er et organisatorisk filter for å håndtere institusjonell kompleksitet. Det kan være med på å skape et kollektiv innenfor det organisatoriske feltet hvor de sosiale aspektene i det å være patruljerende politi utgjør den institusjonelle identiteten.

Funnene i analysen kan dermed tyde på at identitet som et organisatorisk filter kan være med på å forme patruljefeltet i retning av kriminalitets*bekjempelse* i møte med institusjonell kompleksitet hvor de identifiserte logikkene i analysen gir retning når handlinger vurderes og selekteres. Dette vises også tydelig hos respondentene i forbindelse med etableringen av KUBA (kunnskapsbasert politiarbeid), her referert ved respondent 2;

R.2 – mitt avsnitt jobber jo nå etter KUBA, kunnskapsbasert politiarbeid, som er på en måte, i hermetegn, noe nytt. Men så er det jo ikke noe nytt egentlig da, det er bare en litt annen måte å systematisere ting på.

6.5 Det institusjonelle arbeidsperspektivet og endring av institusjonen

I de foregående delkapitlene viser jeg til hvordan den politipragsmatiskke logikken både gir muligheter, men også begrenser respondentenes handlinger i dannelsen, reproduksjonen og transformasjonen av det organisatoriske feltet de er en del av. Det gir derfor, i tråd med Ocasio et. al (2017), et nedenfra perspektiv i forskningen, fra patruljens praksisnivå.

I tillegg argumenterer jeg for hvordan den politipragsmatiskke logikken former praksis som respondentene erfarer og identifiserer seg med, gjennom det Ocasio et. al (ibid) kaller sosiale nettverk og som former aktørers interesser og preferanser.

6.5.1 Begrensninger i det institusjonelle endringsperspektivet

I denne delen av diskusjonen, om hvordan det eventuelt oppstår en institusjonell endring i organisasjonen, fra patruljens perspektiv, gjennom den forebyggende hovedstrategien, har jeg tatt utgangspunkt i det institusjonelle arbeidsperspektivet. Å bruke det institusjonelle arbeidsperspektivet som verktøy er hensiktsmessig for å undersøke hvordan aktører i en relativt homogen gruppe, slik som patruljefeltet, er med på å drive den institusjonelle endringen i utviklingen av den nye politiorganisasjonen, innenfor den virksomhetsoverskridende hovedstrategien om å forebygge kriminalitet i praksis.

Men det legger også begrensninger på drøftingen, ettersom min forskning ikke tar for seg andre yrkesgrupper innad i politiorganisasjonen som et sammenligningsgrunnlag, for eksempel samhandling med juristutdannede, sivilister i politiet etc. Til dette kreves det mer forskning innenfor det institusjonelle logikkperspektivet i politiorganisasjonen for å kunne legge til rette for ytterligere fundament i broen mellom det institusjonelle logikkperspektivet og det institusjonelle arbeidsperspektivet, som vist til i teorikapittelet.

Formålet med å ta i bruk det institusjonelle arbeidsperspektivet i denne forskningen er derfor å se videre på hvordan den forebyggende praksisen, gjennom den politipragsmatiskke logikken, fører til en institusjonell endring som en del i å besvare den overordnede problemstillingen om hvordan den forebyggende hovedstrategien utøves i praksis, fra et institusjonsteoretisk perspektiv.

I det institusjonelle endringsperspektivet vil jeg derfor diskutere to av de tre typene av institusjonelt arbeid, vist til i teorikapittelet, nemlig det symbolske og det materialistiske perspektivet.

6.5.2 Det symbolske aspektet i institusjonell endring

Som beskrevet i teorikapittelet, bygger det symbolske aspektet på den sosialkognitive interaksjonismen etter spesielt Berger & Luckmanns arbeider (Hampel et al., 2017).

I denne avhandlingen vil jeg hevde at den politipragmatiske logikken trekker kriminalitetsforebygging i en kriminalitetsbekjempende retning, gjennom en institusjonalisert risikopersepsjon hvor den institusjonelle konstruksjonen av kunnskap om det som skjer «her-og-nå» former handling i praksis. Funnene i analysen tyder på at det er en handling for å håndtere kriminalitet ved å bruke kunnskap som erfaringsverktøy, eller etterretning som praktisk verktøy i en iterativ prosess. Det kan derfor være med på å forme det symbolske aspektet av det patruljerende politiet (slik som «forebyggende intensjonalitet» i den daglige kriminalitetshåndteringen, eller i form av identitet i rollen som politi) til å påvirke institusjonen, innenfor det institusjonelle arbeidet.

Jeg vil hevde at det fører i retning av en mer rendyrket beredskapsorganisasjon hvor tradisjonelt «tatt-for-gitte», og etablerte praksiser blir lagt til rette for, slik som å håndtere beredskap og kriminalitet fra vaktsett til vaktsett, eller fra uke til uke.

På lik linje som at Finstads (2018, s. 102) beskrivelse av «den praktisk orienterte kriminalitetskrigeren» ikke er en tankekonstruksjon, finner jeg, i likhet med Smets & Jarzabkowski (2013), at en slik «tatt-for-gitt» praksis ikke er tankeløst og ubevisst, i forståelse av at det «bare» er en automatisert handling. Jeg vil hevde at det er en dimensjon av gjenkjennelse i spesifikke situasjoner, herunder det dynamiske situasjonsbilde som møter avsnittslederne på daglig basis.

Jeg vil også hevde at praksisen er et element i utvelgelsen av «riktig» institusjonell atferd i retning av å være de institusjonelle omgivelsenes «sisteskanse» i kampen mot kriminalitet og uønskede hendelser, for å opprettholde samfunnets trygghetsfølelse, uavhengig av organisasjonens samhandlingsstruktur (interne og eksterne) i det kunnskapsbaserte politiarbeidet, gjengitt i strategidokumentet «I forkant av kriminaliteten» (se Politidirektoratet, 2020, s. 6).

Det kan derfor også gi et element av svar på «hvem er vi» eller «hvem er jeg» i institusjonen (Albert & Whetten, 1985 i Hampel et al., 2017) i form av respondent 1's grunnlag for hvorfor vedkommende valgte å bli politi, gjengitt i delkapittelet over.

6.5.3 Det materialistiske aspektet i institusjonell endring

I det materialistiske aspektet i institusjonelt arbeid trekker aktører veksel på å tolke de materielle og teknologiske sidene av det institusjonelle arbeidet, hvor institusjonell informasjon er tilgjengelig for å styre beslutninger.

I analysen viser jeg til hvordan generalistlederlogikken fører til kortsiktighet når det kommer til beslutninger og prioritering, med bakgrunn i det jeg finner som en institusjonalisert risikopersepsjon. I analysen viser jeg også til hvordan beslutningene beror seg på de ressurser som er tilgjengelig og de siste tids hendelser i forhold til prioritering for hvert vaktsett, som i mange tilfeller står i kontrast til det langsiktige, forebyggende perspektivet.

Det materielle aspektet, i denne sammenhengen, kan derfor være etterretningslogikkens pragmatiske orientering til etterretning og vektleggingen av det Innes & Sheptycki (2004) omtaler som «criminal intelligence», eller Clarks (2016) «current intelligence» perspektiv.

Funnene i analysen tyder på at bruken av etterretning som et praktisk verktøy, i tråd med Kleivens (2007) funn, gir respondentene et større handlingsrom for fortolkning, men muliggjør også en reproduksjon av institusjonell informasjon som former beslutningene i praksis. Utfordringen kan derfor være at det etterretningsstyrte politiarbeidet, som i utgangspunktet er en «top-down» styringsmodell (Ratcliffe, 2016, s. 65), dermed får et større preg av en «bottom-up» modell hvor det institusjonelle risikoperspektivet styrer både produksjon og reproduksjon av informasjon og prioriteringer på praksisnivået.

6.6 Oppsummering av diskusjonskapitlet – en kontekstuell modell

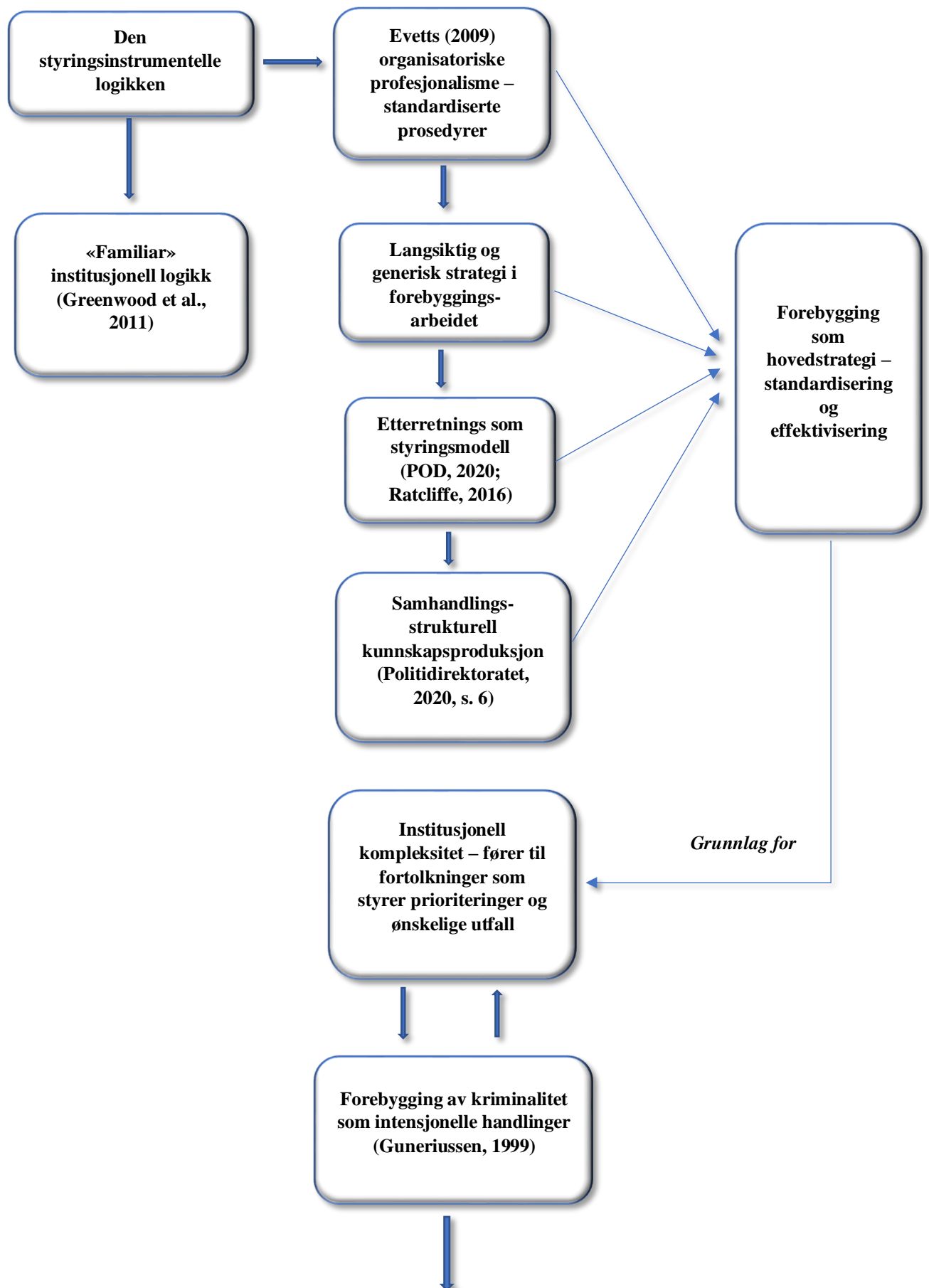
Diskusjonskapittelet kan oppsummeres med modellen i figur 2 og 3 (s. 87-88), for å sette den forebyggende hovedstrategien i kontekst til den institusjonelle utøvelsen av hovedstrategien i praksis.

Den styringsinstrumentelle logikken, som jeg argumenterer for er en «kjent» logikk for respondentene, utgjøres av de fire bestanddelene i midten, og som er den forebyggende hovedstrategiens instrumentelle styringsintensjon. I diskusjonen drøfter jeg hvordan dette kan

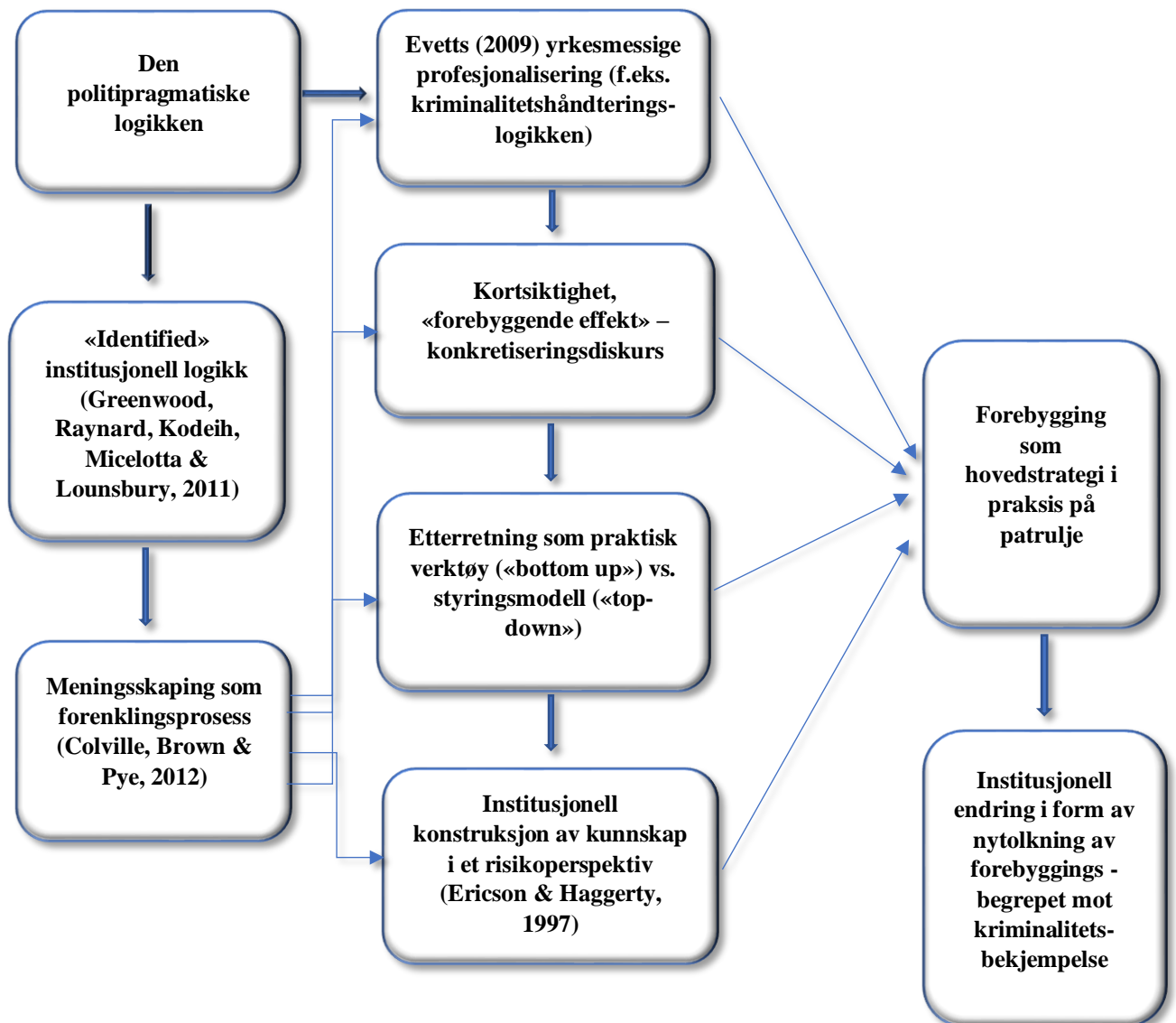
gi grunnlag for institusjonell kompleksitet i utøvelsen av den forebyggende hovedstrategien i praksis på patrulje. Jeg argumenterer for at dette kan føre til fortolkninger som dermed styrer prioriteringer og ønskelige utfall, noe som gjør at forebygging av kriminalitet er intensjonelle handlinger som gir en vekselvirkning (pil opp og ned) på fortolkningene og prioriteringene.

Den politipragmatiske logikken, i figur 3, vil jeg derfor hevde er den logikken respondentene identifiserer seg med, og som forenkler strategien i en meningsskapende prosess i praksis. I kontrast til den styringsinstrumentelle logikken, viser boksene i midten hva som utgjør den forebyggende hovedstrategien i praksis, og som jeg dermed hevder gir en nytolkning av forebyggingsbegrepet i retning mot kriminalitetsbekjempelse i et institusjonelt endringsperspektiv.

FIGUR 2

Figur 3

Kapittel 7 – Konklusjon

Oppfatningen om forebygging i praksis er, som vist gjennom denne avhandlingen, en fellesbetegnelse på nesten all aktivitet som politiet utfører, og har utviklet seg videre fra den tradisjonelle oppfatningen om forebygging som et smalt område forbeholdt barn og unge. I utvidelsen av forebyggingsbegrepet, innenfor den forebyggende hovedstrategien, har jeg også vist til hvordan patruljefeltet, i et institusjonelt perspektiv, fortolker forebyggingspraksisen i en kriminalitetsbekjempende retning, gjennom å ta i bruk det institusjonelle logikkperspektivet, definert som de sosialt konstruerte, historiske mønstre av kulturelle symboler og materielle praksiser som gir *mening* for individer og organisasjoner i deres daglige aktiviteter, som organiserer tid og sted og reproducerer deres erfaringer (Thornton et al., 2012, s. 2).

Jeg vil derfor argumentere for at forebyggingsbegrepet er institusjonalisert (se Scott, 2014, s. 147-150) i en risikovurderende og beredskapsmessig retning hvor tvetydigheten i begrepet legger til rette for at forebygging av kriminalitet er intensjonelle handlinger innenfor et kortsiktig, kriminalitetshåndterende og dynamisk perspektiv. Det vanskeliggjør dermed det langsiktige perspektivet i forebyggingsarbeidet og gir en institusjonell endring i retning av en mer rendyrket kriminalitetsbekjempelse.

Gjennom avhandlingen har jeg konseptualisert *den politipragmatiske logikken* og beskrevet hvordan denne differensierer seg fra den institusjonelle logikken jeg har operasjonalisert som *den styringsinstrumentelle logikken*, samt hvordan det dermed gir grunnlag for institusjonelle kompleksitet i utøvelsen av den forebyggende hovedstrategien i praksis på patrulje. Den politipragmatiske logikken argumenterer jeg for er den logikken respondentene identifiserer seg med.

Gjennom det institusjonelle arbeidsperspektivet viser jeg videre til hvordan det symbolske aspektet er med på å endre det institusjonelle arbeidet i retning av økt risikopersepsjon i den daglige tjenesten, ut fra det sosialkognitive aspektet (ref. Berger & Luckmann) om at risiko er det styrende perspektivet som gir retning for respondentene i det å håndtere kriminalitet innenfor den forebyggende hovedstrategien.

Forebyggingsbegrepet blir i så måte et konkretiseringsbegrep som er intendert til å gi en tidsnærværende effekt. Det står derfor i kontrast til forebygging som en langsiktig strategi for å gjøre politiet i stand til å være «i forkant av kriminaliteten».

Videre, i det materialistiske aspektet, blir derfor det institusjonaliserte risikoperspektivet en reproduserende informasjonsfaktor i bruken av etterretning som praktisk verktøy for å håndtere kriminalitet på daglig basis.

7.1 Forslag til hvordan den forebyggende hovedstrategien kan videreutvikles

I arbeidet med avhandlingen har jeg funnet noen områder ved den forebyggende hovedstrategien som kan videreutvikles.

Under dybdeintervjuet med respondent 3 kom det frem refleksjoner om hvordan politiet burde jobbe i etterretningssporet. Respondenten snakket om hvordan Indicia (politiets etterretningssystem) kunne ligne en avisforside i det man åpnet programmet, med det respondenten kalte for «highlights», eller høydepunkter, fra hva som *hadde* skjedd. Respondenten reflekterte videre om åpningssiden heller burde bestått av informasjonsbehov, det som i etterretningsdoktrinen omtales som IB. Dette mente respondenten var nødvendig for å samle informasjon, som igjen ville oppfylle intensjonen om å være i forkant av kriminaliteten. Respondenten mente at hen, på den måten, også kunne styre sine ressurser på en mer hensiktsmessig måte, i motsetning til å kun styre ressursene etter hva som allerede *hadde* skjedd.

Refleksjonene underbygger et godt poeng i det å jobbe med etterretning som styringsmodell. Men, som denne avhandlingen har vist, er det et stort behov for å heve den generelle kompetansen på etterretningsarbeidet for å sikre en helhetlig forståelse for etterretningsfaget, og hvordan den er intendert til å fungere som et verktøy i det forebyggende arbeidet i politiet.

I det videre arbeidet med den forebyggende hovedstrategien bør derfor ledere på det nederste nivået, og som er strategiens beslutningstakere i praksis, prioriteres i ledelsesutviklingen fremover. Dersom forebygging som hovedstrategi skal være noe mer enn symbolsk styring, bør man prioritere kompetanseheving innenfor både etterretning og forebygging hos denne ledergruppen, nettopp for å sikre en enhetlig forståelse i patruljedelen av organisasjonen. Men også fordi denne ledergruppen har det spisse ansvaret i førstelinjen, ute på «gata», som de institusjonelle omgivelsenes referansepunkt i politiets forebyggende innsats i praksis.

7.2 Forslag til videre forskning på politiet som institusjon

Denne avhandlingen er et lite bidrag i retning av å studere politiet som institusjon, en forskningsmessig teoretisk retning innenfor polisiær virksomhet som har vært lite utdypet i norsk sammenheng. Det trengs derfor mer forskning gjennom, for eksempel, det institusjonelle logikkperspektivet, for mer inngående studier av politiet som en hybrid organisasjon hvor flere yrkesgrupper samhandler innad i organisasjonen, men også hvordan samhandling med eksterne aktører påvirker, eller blir påvirket av, politiinstitusjonen. I tillegg trengs det mer forskning innenfor det institusjonelle arbeidsperspektivet for å kunne gi mer kunnskap om hvordan praksis blir fortolket i den nye politiorganisasjonen og hvordan den også endres i fremtiden, fra et institusjonelt perspektiv.

I denne avhandlingen har jeg konseptualisert *den politipragmatiske logikk* gjennom å analysere det empiriske materialet ved hjelp av det institusjonelle logikkperspektivet, noe som kan være en begynnelse i det å utvide den institusjonsteoretiske retningen i studier av politiet som institusjon.

Gjennom å studere institusjonelle logikker i praksis, kan man også få et innblikk i hvordan meningsskaping og forenklingsprosesser påvirker praksisen fra ulike hold, identifisere ulikheter i en samhandlingsstrukturell kunnskapsproduksjon med interne og eksterne samarbeidspartnere og på den måten få bedre innsikt i hvordan organisasjoner i sin helhet, eller innenfor organisatoriske felt lærer av hverandre, men også påvirker hverandre i en sosialkognitiv retning. Det kan gjøre det enklere å justere praksis i ønsket retning ved å ta på alvor de institusjonelle perspektivene innenfor organisatorisk læring, erfaring, verdier, kultur og holdninger.

Kapittel 8 – Litteraturliste

- Arnulf, J. K. (2012). *Hva er Ledelse*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Ashforth, B. E. & Gibbs, B. W. (1990). The Double-Edge of Organizational Legitimation. *Organization Science*, 1(2), 177-194. doi: 10.1287/orsc.1.2.177
- Birkeland, Å. (2007). Politigeneralisten, den moderne staten og politiets legitimitet - *Noen refleksjoner omkring generalistens plass i politiet*. I H. O. Gundhus, P. Larsson & T.-G. Myhrer (Red.), *Forskningskonferansen 2007 - Polisær virksomhet, hva er det - hvem gjør det?* (s. 31-49). Oslo: Politihøgskolen.
- Bittner, E. (2005). Florence Nightingale in pursuit of Willie Sutton: a theory of the police. I T. Newburn (Red.), *Policing: Key Readings* (s. 150-173). London: Willan Publishing.
- Bjørgero, T. & Myhrer, T.-G. (2015). Forskningsetisk veileder for Politihøgskolen. *PHS*(2 utgave).
- Bjørkelo, B. & Gundhus, H. O. (2015). Å forbedre en etat: Om læring gjennom eksisterende systemer i politiorganisasjonen. *Magma: Tidsskrift for økonomi og ledelse*.
- Bland, N., Calder, A. a. & Fyfe, N. (in press). Public policy reform and police prevention practice: a journey upstream? *Policing: A Journal of Policy & Practice*.
- Braun, V. & Clarke, V. (2013). *Successful Qualitative Research: A Practical Guide for Beginners*. London: SAGE.
- Brodeur, J.-P. & Dupont, B. (2006). Knowledge Workers or "Knowledge" Workers? *Policing and Society*, 16(1), 7-26. doi: 10.1080/10439460500399304
- Bromley, P. & Powell, W. W. (2012). From Smoke and Mirrors to Walking the Talk: Decoupling in the Contemporary World. *Academy of Management Annals*, 6(1), 483-530. doi: 10.5465/19416520.2012.684462
- Brown, J. (1996). Police research: Some critical issues. I B. L. I F. Leishman, & S.P. Savage (red.) (Red.), *Core Issues in Policing* (s. 177-190). London:: Longman.
- Bukve, O. (2016). *Forstå, forklare, forandre : om design av samfunnsvitskaplege forskingsprosjekt*. Oslo: Universitetsforl.
- Bullock, K. (2013). Community, intelligence-led policing and crime control. *Policing & Society*, 23(2), 125-144. doi: 10.1080/10439463.2012.671822
- Burcher, M. & Whelan, C. (2019). Intelligence-Led Policing in Practice: Reflections From Intelligence Analysts. *Police Quarterly*, 22(2), 139-160. doi: 10.1177/1098611118796890
- Busch, T. & Ramstad, L. S. (2006). Modernisering av offentlig sektor: Endring, legitimitet og løse koblinger. *Beta*, 20(1), 51-63. doi: 10.18261/ISSN1504-3134-2006-01-04 ER
- Cankaya, S. (2017). The racialization of ethnic minority police officers and researchers: on positionality and (auto)ethnographic fieldwork. *European Journal of Policing Studies*, 5(Special Issue [1]), 119-132.
- Carter, J. G. (2016). Institutional Pressures and Isomorphism: The Impact on Intelligence-Led Policing Adoption. *Police Quarterly*, 19(4), 435-460. doi: 10.1177/1098611116639536
- Christensen, T., Lægreid, P. & Rykkja, L. H. (2018). Reforming the Norwegian police between structure and culture: Community police or emergency police. *Public Policy and Administration*, 33(3), 241-259. doi: 10.1177/0952076717709523
- Clark, R. M. (2016). *Intelligence analysis : a target-centric approach* (5th rev. ed. utg.). Los Angeles, Calif: CQ Press.
- Collier, P. M. (2006). Policing and the Intelligent Application of Knowledge *Public Money and Management*, 26:2, 109-116.
- Colville, I., Brown, A. D. & Pye, A. (2012). Simplexity: Sensemaking, organizing and storytelling for our time. *Human Relations*, 65(1), 5-15. doi: 10.1177/0018726711425617
- Deephouse, D. L., Bundy, J., Tost, L. P. & Suchman, M. C. (2017). Organizational Legitimacy: Six Key Questions. I R. Greenwood, C. Oliver, T. B. Lawrence & R. E. Meyer (Red.), *The SAGE*

- Handbook of Organizational Institutionalism* (2. utg., s. 27-55). Los Angeles / London / New Delhi / Singapore / Washington DC / Melbourne: Sage Publications Ltd.
- DiMaggio, P. J. & Powell, W. W. (1983). The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*, 48(2), 147-160. doi: 10.2307/2095101
- Eidet, T. (2019). *Politiets etterretningsregister Indicia: en upålitelig ryktebørs eller en troverdig kilde til det kunnskapsbaserte politiarbeidet?* (Master i etterforskning). Politihøgskolen, Oslo
- Emsley, C. (2012). The birth and development of the police. I T. Newburn (Red.), *Handbook of Policing* (2. utg., s. 72-90). New York: Routledge publishing.
- Ericson, R. V. & Haggerty, K. D. (1997). *Policing the risk society* (Clarendon studies in criminology). Oxford: Clarendon Press.
- Evetts, J. (2009). New Professionalism and New Public Management: Changes, Continuities and Consequences. *Comparative Sociology*, 8(2), 247-266. doi: <https://doi.org/10.1163/156913309X421655>
- Fangen, K. (2010). *Deltagende observasjon* (2. utg. utg.). Bergen: Fagbokforl.
- Fekjær, S. B. (2013). *Hvordan bli en lykkelig masterstudent? : masteroppgavehåndbok*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Filstad, C. (2020). *Politiledelse og Ledelse av Nærpolitireformen - Forskning, diskusjoner og refleksjoner*. Politihøgskolen, Oslo: PHS Forskning.
- Finstad, L. (2000). *Politiblikket* ([En Pax-bok]). Oslo: Pax.
- Finstad, L. (2018). *Hva er politi* (Politi, Bind 67). Oslo: Universitetsforl.
- Friedland, R. & Alford, R. R. (1991). Bringing society back in: Symbols, practices, and institutional contradictions. I W. W. Powell & e. Paul DiMaggio (Red.), *The New Institutionalism in Organizational Analysis* (s. 232-263). Chicago: University of Chicago Press.
- Giertsen, H. (1994). Forebygging av kriminalitet; altfor bredt og altfor smalt. *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskap*, 81(3). doi: <https://doi.org/10.7146/ntfk.v81i3.71350>
- Gottschalk, P. & Hansen, M. L. (2011). *Etterretningsprosessen : fra strategi til implementering*. Oslo: Unipub.
- Granér, R. (2014). Selvstendige sheriffer eller lojale byråkrater - om patruljerende politis yrkeskultur. I P. Larsson, H. O. I. Gundhus & R. Granér (Red.), *Innføring i politivitenskap* (s. 134-153). Oslo: Cappelen Damm AS.
- Granér, R. & Kronkvist, O. (2014). Kontroll av og i politiorganisasjonen. I P. Larsson, H. O. I. Gundhus & R. Granér (Red.), *Innføring i politivitenskap*. Oslo: Cappelen Damm AS.
- Greenwood, R., Raynard, M., Kodeih, F., Micelotta, E. R. & Lounsbury, M. (2011). Institutional Complexity and Organizational Responses. *Academy of Management Annals*, 5(1), 317-371. doi: 10.5465/19416520.2011.590299
- Gundhus, H. I. (2013). Experience or Knowledge? Perspectives on New Knowledge Regimes and Control of Police Professionalism. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 7(2), 176-192. doi: 10.1093/police/pas039
- Gundhus, H. I. (2018). Smart politiarbeid? Når skillene mellom etterretning, forebygging og etterforskning viskes ut. I A. Rønne & H. Stevnsborg (Red.), *Ret SMART: om smart teknologi og regulering* (s. 145-170). København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag : 2018.
- Gundhus, H. O. (2018). Reflexivity and theorizing: Conceptualizing the police role in migration control. I A. Fili, S. Jahnsen & R. Powell (Red.), *Criminal Justice Research in an Era of Mass Mobility* (s. 173-185): Routledge.
- Gundhus, H. O. I. (2014). Forebyggende politiarbeid - i spennet mellom kriminalitetskontroll og trygghet. I P. Larsson, H. Gundhus & R. Granér (Red.), *Innføring i politivitenskap* (s. 178-204). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Guneriussen, W. (1999). *Aktør, handling og struktur : grunnlagsproblemer i samfunnsvitenskapene* (2. utg. utg.). Oslo: Tano Aschehoug.

- Guttormsen, G. (2015). *Vi knuser ikke tall, vi knuser følelser: en casestudie om håndtering av institusjonell kompleksitet i den frivillige organisasjonen 4H* (Master i endringsledelse). University of Stavanger, Norway. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/298591>
- Hampel, C. E., Lawrence, T. B. & Tracey, P. (2017). Institutional Work: Taking Stock and Making It Matter. I R. Greenwood, C. Oliver, T. B. Lawrence & R. E. Meyer (Red.), *The SAGE Handbook of Organizational Institutionalism* (2nd Edition. utg., s. 558-591). Los Angeles / London / New Delhi / Singapore / Washington DC / Melbourne: Sage Publications Ltd.
- Handegård, T. L. & Berg, C. R. (2020). Kunnskapsbasert politiarbeid – kunnskap til å stole på? *Nordic Journal of Studies in Policing*, 7(1), 39-60. doi: 10.18261/issn.2703-7045-2020-01-06
- Harfield, C. & Kleiven, M. E. (2008). Intelligence, Knowledge, and the Reconfiguration of Policing. I C. Harfield, A. Macvean, J. G. Grieve & D. Phillips (Red.), *The Handbook of Intelligent Policing* (s. 239-255). Oxford: Oxford University Press.
- Hellesø-Knutsen, K. (2013). *Jakten på risiko: vurderinger, følelser og valg hos patruljerende politi* (PhD). Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Stavanger. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/174725>
- Hestehave, N. K. (2016). Det forutsigende politi? Udfordringer og muligheter. I K. V. Rønn (Red.), *Efterretningsstudier*. København: Samfundslitteratur.
- Hestehave, N. K. (2018). Predicting crime? On challenges to the police in becoming knowledgeable organizations. I N. R. Fyfe, H. O. I. Gundhus & K. V. Rønn (Red.), *Moral issues in intelligence-led policing* (s. 62-81). London & New York: Routledge publishing.
- Heyer, G. d. (2021). Police strategy development: the New Zealand police prevention strategy. *Police Practice & Research*, 22:1, 127-140. doi: DOI: 10.1080/15614263.2020.1786688
- Holgersson, S., Gottschalk, P. & Dean, G. (2008). Knowledge Management in Law Enforcement: Knowledge Views for Patrolling Police Officers. *International Journal of Police Science & Management*, 10(1), 76-88. doi: 10.1350/ijps.2008.10.1.76
- Holstein, J. A. & Gubrium, J. F. (2003). Active interviewing. I I. J. F. G. J. A. H. (Red.) (Red.), *Postmodern interviewing* (s. S. 67-81). London: Sage.
- Hulnick, A. S. (2006). What's wrong with the Intelligence Cycle. *Intelligence and National Security*, 21(6), 959-979. doi: 10.1080/02684520601046291
- Høyer, H. C., Madsbu, J. P. & Tranøy, B. S. (2018). 22.juli-rapporten: Et egnet styredokument for Nærpolitireformen? I V. L. Sørli & P. Larsson (Red.), *Politireformer - Idealer, realiteter, retorikk og praksis* (s. 111-135). Oslo: Cappelen Damm AS.
- Innes, M. & Sheptycki, J. W. E. (2004). From Detection to Disruption: Intelligence and the Changing Logic of Police Crime Control in the United Kingdom. *International Criminal Justice Review*, 14(1), 1-24. doi: 10.1177/105756770401400101
- Jackson, P. (2010). On uncertainty and the limits of intelligence. I L. K. Johnson (Red.), *The Oxford handbook of national security intelligence*. Oxford: Oxford University Press.
- Jacobsen, D. I. & Thorsvik, J. (2013). *Hvordan organisasjoner fungerer*. Bergen: Vigmostad & Bjørke AS.
- James, A. (2016). *Understanding police intelligence work* (Key themes in policing). Bristol: Policy Press.
- Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tufte, P. A. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg. utg.). Oslo: Abstrakt.
- Johannessen, L., Rafoss, T. W. & Rasmussen, E. B. (2018). *Hvordan bruke teori? : nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Oslo: Universitetsforl.
- Johannessen, S. O. & Glomseth, R. (2015). *Politiledelse*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Johansen, C. B. & Waldorff, S. B. (2017). What are institutional logics—and where is the perspective taking us? I G. Krücken, C. Mazza, R. E. Meyer & P. Walgenbach (Red.), *New themes in institutional analysis*: Edward Elgar Publishing.
- Justis- & beredskapsdepartementet, o. (2020). *Meld. St. 29 (2019-2020) Politimeldingen - et politi for fremtiden*. Oslo. Hentet fra

- <https://www.regjeringen.no/contentassets/3fab938bb49b434f946bdd0b6fe6db13/no/pdfs/stm201920200029000dddpdfs.pdf>
- Justisdepartementet. (2005). *St.meld.nr. 42 - Politiets rolle og oppgaver*. Oslo. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/91efc535022e4649821a8d81b31d54e4/no/pdfs/stm200420050042000dddpdfs.pdf>
- Justisdepartementet. (2015). *Endringer i politiloven mv. (trygghet i hverdagen - nærpolitireformen) (Prop. 61 LS (2014-2015))*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/0f5847ca5bae4b2996b6441423e5ea09/no/pdfs/prp201420150061000dddpdfs.pdf>
- Kelling, G. L. & Moore, M. H. (2005). The evolving strategy of policing. I T. Newburn (Red.), *Policing; Key readings* (s. 88-109). Collumpton, Devon: Willan Publishing.
- Kleiven, M. E. (2007). Where's the Intelligence in the National Intelligence Model? *International Journal of Police Science & Management*, 9(3), 257-273. doi: 10.1350/ijps.2007.9.3.257
- Knutsson, J. & Søvik, K.-E. (2005). *Problemløst politiarbeid i teori og praksis* (PHS forskning (trykt utg.)), Bind 2005:1). Oslo: Politihøgskolen.
- Kraatz, M. S. & Block, E. S. (2017). Institutional Pluralism Revisited. I R. Greenwood, C. Oliver, T. B. Lawrence & R. E. Meyer (Red.), *The SAGE Handbook of Organizational Institutionalism* (s. 532-558). London: Sage Publications Ltd.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2017). *Det kvalitative forskningsintervjuet* (3. opplag. utg.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Kåsin, K. (2017). *Nærpolitireformen-En videreføring av NPM reformtradisjon i Norge Politimedarbeidere i en instrumentell eller institusjonell reform? (Master's thesis)* (MA). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-62658>
- Larsson, P. (2017). From integration to contact: A Community policing reform? *Nordisk politiforskning*(Nr. 2 - 2017), 170-186. doi: <http://dx.doi.org/10.18261/ISSN.1894-8693-2017-02-05>
- Larsson, P., Gundhus, H. I. & Granér, R. (Red.). (2014). *Innføring i politivitenskap*: Universitetsforlaget.
- Lie, E. M. (2015). *I forkant : kriminalitetsforebyggende politiarbeid* (2. utg. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Loftus, B. (2009). *Police culture in a changing world* (Clarendon studies in criminology). Oxford: Oxford University Press.
- Lounsbury, M. & Boxenbaum, E. (2013). Institutional Logics in Action. I M. Lounsbury & E. Boxenbaum (Red.), *Institutional Logics in Action, Part A* (Bind 39 Part A, s. 3-22): Emerald Group Publishing Limited.
- Mazerolle, L. & Ransley, J. (2006). The case for third-party policing. I D. Weisburd & A. A. Braga (Red.), *Police Innovation; Contrasting Perspectives* (s. 191-207). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- McPherson, C. M. & Sauder, M. (2013). Logics in Action: Managing Institutional Complexity in a Drug Court. *Administrative Science Quarterly*, 58(2), 165-196. doi: 10.1177/0001839213486447
- Meyer, J. W. & Rowan, B. (1977). Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony. *American Journal of Sociology*, 83(2), 340-363. doi: 10.1086/226550
- Myhrer, T. G. (2018). Politiarbeid på stedet: Styrker og svakheter. *Tidsskrift for strafferett*, 18(4), 316-326. doi: 10.18261/issn.0809-9537-2018-04-07
- NESH. (2016). Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi. *De nasjonale forskningsetiske komiteene*.
- Nesteng, S. M. (2019). *Politipatruljen om tiltak og mål i Nærpolitireformen: En kvalitativ analyse av politibetjentes opplevelser og erfaringer (Master's thesis)* (MA). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-75176>
- Newburn, T. (2012). *Handbook of policing* (2. utg.). New York: Routledge publishing.
- Nilssen, V. L. (2012). *Analyse i kvalitative studier : den skrivende forskeren*. Oslo: Universitetsforl.
- NOU. (1981). *Politiets rolle i samfunnet : (politierollemeldingen)* (Norges offentlige utredninger (tidsskrift : trykt utg.)), Bind NOU 1981:35). Oslo: Universitetsforlaget.

- NOU. (2013). *Ett politi - rustet til å møte fremtidens utfordringer : politianalysen*. (NOU 2013:9). Oslo: Departementenes servicesenter, Informasjonsforvaltning. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/5e2a1012dbc7449e8f57813e7822252b/no/pdfs/nou201320130009000dddpdfs.pdf>
- Ocasio, W., Thornton, P. H. & Lounsbury, M. (2017). Advances to the Institutional Logics Perspective. I R. Greenwood, C. Oliver, T. B. Lawrence & R. E. Meyer (Red.), *The SAGE Handbook of Organizational Institutionalism* (2nd edition. utg., s. 509-532). Los Angeles / London / New Delhi / Singapore / Washington DC / Melbourne: Sage Publications.
- Olsvik, E. H. (2013). *Vitenskapsteori for politiet : tenkemåter for kunnskapsstyrt politiarbeid*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Pache, A.-C. & Santos, F. (2013a). Inside the Hybrid Organization: Selective Coupling as a Response to Competing Institutional Logics. *Academy of Management Journal*, 56(4), 972-1001. doi: 10.5465/amj.2011.0405
- Pache, A.-C. & Santos, F. (2013b). Embedded in Hybrid Contexts: How Individuals in Organizations Respond to Competing Institutional Logics. I M. Lounsbury & E. Boxenbaum (Red.), *Institutional Logics in Action, Part B* (Bind 39 Part B, s. 3-35): Emerald Group Publishing Limited.
- Paulsen, J. E. & Simensen, T. K. (2019). Generalistens rolle i etterretningsstyrt politiarbeid. *Nordisk politiforskning*, 6(2), 169-181. doi: 10.18261/issn.1894-8693-2019-02-07 ER
- POD. (2016). *Handlingsplan for løft av etterforskningsfeltet*. Oslo: Politidirektoratet. Hentet fra <https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/03-strategier-og-planer/handlingsplan-for-loft-av-etterforskningsfeltet.pdf>
- POD (Producer). (2018). Nye arbeidsmetoder i politiet. Hentet fra <https://www.youtube.com/watch?v=9afFKT1aAX4>
- POD. (2020). *Etterretningsdoktrine for politiet, v. 1.2*. Hentet fra <https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/03-strategier-og-planer/etterretningsdoktrine.pdf>
- Politidirektoratet. (2017). *Politiet mot 2025*. Oslo: Politidirektoratet. Hentet fra <https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/03-strategier-og-planer/politiet-mot-2025--politiets-virksomhetsstrategi.pdf>
- Politidirektoratet. (2018). *Kriminalitetsforebyggende som politiets primærstrategi*. Oslo: Politidirektoratet. Hentet fra <https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/03-strategier-og-planer/kriminalitetsforebygging-politiets-primarstrategi.pdf>
- Politidirektoratet. (2020). *I FORKANT AV KRIMINALITETEN - Forebygging som politiets hovedstrategi (2021 - 2025)*. Oslo: Politidirektoratet. Hentet fra <https://www.politiet.no/globalassets/05-om-oss/03-strategier-og-planer/i-forkant-av-kriminaliteten.pdf>
- Politi-loven. (1995). *Lov om politiet*. Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1995-08-04-53/KAPITTEL_1#KAPITTEL_1
- Rachlew, A. (2010). Å forske på sine egne; Metodiske og etiske utfordringer knyttet til forskning på egen profesjon. I T. Myklebust & G. Thomassen (Red.), *Arbeidsmetoder og metodearbeid i politiet: Forskningskonferansen 2010* (s. 127 - 151). Oslo: Politihøgskolen.
- Ratcliffe, J. H. (2016). *Intelligence-led policing* (2nd ed. utg.). Abingdon: Routledge.
- Reay, T. & Jones, C. (2016). Qualitatively capturing institutional logics. *Strategic Organization*, 14(4), 441-454. doi: 10.1177/1476127015589981
- Reiner, R. (2010). *The politics of the police* (4th ed. utg.). Oxford: Oxford University Press.
- Reiner, R. & Newburn, T. (2008). Police research. I R. D. King & E. Wincup (Red.), *Doing Research on Crime and Justice* (s. 343-375). Oxford: Oxford University Press.
- Reuss-Ianni, E. (1993). *Two cultures of policing : street cops and management cops* (Paperback ed. utg.). New Brunswick: Transaction Publishers.
- Runhovde, S. R. (2020). Mind the Gap! Decoupling Between Policy and Practice in the Policing of Illegal Wildlife Trade. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*. doi: <https://doi.org/10.1177%2F0306624X20967953>

- Runhovde, S. R. & Skjevrek, P. E. (2018). *Kriminalitetsforebygging på norsk: En kunnskapsoversikt: Politihøgskolen*.
- Røvik, K. A. (2007). *Trender og translasjoner : ideer som former det 21. århundrets organisasjon*. Oslo: Universitetsforl.
- Sahlin, I. (2000). *Brottsprevention : som begrepp och samhällsfenomen*. Lund: Arkiv förlag.
- Sand, I.-J. (2015). Rettsstat, demokrati og kompleksitet. I S. O. Johannesen & R. Glomseth (Red.), *Politiledelse* (s. 109-128). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Sanders, C. B., Weston, C. & Schott, N. (2015). Police Innovations, 'Secret Squirrels' and Accountability: Empirically Studying Intelligence-led Policing in Canada. *The British Journal of Criminology*, 55(4), 711-729. doi: 10.1093/bjc/azv008
- Scott, W. R. (2014). *Institutions and organizations : ideas, interests, and identities* (Institutions and organisations, 4th ed. utg.). Thousand Oaks, Calif: Sage.
- Seo, M.-G. & Creed, W. E. D. (2002). Institutional Contradictions, Praxis, and Institutional Change: A Dialectical Perspective. *Academy of Management Review*, 27(2), 222-247. doi: 10.5465/amr.2002.6588004
- Sheptycki, J. (2013). To go beyond the intelligence cycle of intelligence-led policing. I M. Phythian (Red.), *Understanding the intelligence cycle*. London: Routledge.
- Skilbrei, M.-L. (2019). *Kvalitative metoder : planlegging, gjennomføring og etisk refleksjon* (1. utgave. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Skolnick, J. (2005). A sketch of the policeman's "working personality". I T. Newburn (Red.), *Policing; Key readings* (s. 264-280). London: Willan Publishing.
- Smets, M. & Jarzabkowski, P. (2013). Reconstructing institutional complexity in practice: A relational model of institutional work and complexity. *Human Relations*, 66(10), 1279-1309. doi: 10.1177/0018726712471407
- Sorg, E. T., Haberman, C. P., Ratcliffe, J. H. & Groff, E. R. (2013). Foot Patrol in Violent Crime Hot Spots: The Longitudinal Impact of Deterrence and Posttreatment Effects of Displacement. *Criminology*, 51(1), 65-101. doi: 10.1111/j.1745-9125.2012.00290.x
- Stave, H. (2015). Ledelse av forebyggende arbeid. I S. O. Johannesen & R. Glomseth (Red.), *Politiledelse* (s. 341 - 360). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Swidler, A. (1986). Culture in Action: Symbols and Strategies. *American Sociological Review*, 51(2), 273-286. doi: 10.2307/2095521
- Sørli, V. L. & Larsson, P. (2018). *Politireformer : idealer, realiteter, retorikk og praksis*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Terpstra, J. (2020). Police reform as institutional change: Symbols and dilemmas. *International Journal of Law, Crime and Justice*, 60, 100359. doi: <https://doi.org/10.1016/j.ijlcrj.2019.100359>
- Terpstra, J. & Salet, R. (2019). The contested community police officer: An ongoing conflict between different institutional logics. *International Journal of Police Science & Management*, 21(4), 244-253. doi: 10.1177/1461355719889465
- Thornton, P. H., Ocasio, W. & Lounsbury, M. (2012). *The Institutional Logics Perspectiv - A New Approach to Culture, Structure, and Process*. England: Oxford University Press.
- Thornton, P. H., Ocasio, W. & Lounsbury, M. (2015). The Institutional Logics Perspective. I R. Scott & S. Kosslyn (Red.), *Emerging Trends in the Social and Behavioral Sciences* (s. 1-22): Wiley.
- Tjora, A. H. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Vabo, S. I. & Røiseland, A. (2008). Governance på norsk. Samstyring som empirisk og analytisk fenomen. *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 24(1-02), 86-107.
- Vestby, A. (2012). *Politi og sted.: Integrasjon, samarbeid og styring*. Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-31448>
- Villani, E. & Phillips, N. W. (2013). *Beyond institutional complexity: The case of different organizational successes in confronting multiple institutional logics*. Paper presentert på 35th DRUID Celebration Conference, Barcelona, Spain. Retrieved from http://druid8.sit.aau.dk/acc_papers/eesnlnejbp1pp7q5026jfxgfveqy.pdf

- Wathne, C. T. (2015). *Som å bli fremmed i eget hus - Politiets opplevelse av mening og motivasjon i lys av nye styringssystemer* (PhD Doktorgrad). UIO, Oslo
- Wathne, C. T. (2020). New Public Management and the Police Profession at Play. *Criminal Justice Ethics*, 39(1), 1-22. doi: 10.1080/0731129X.2020.1746106
- Wegner, R. B. (2007). *Politistrategi : belyst gjennom praktisk politiarbeid*. Oslo: Universitetsforl.
- Yin, R. K. (2018). *Case study research and applications : design and methods* (Sixth edition. utg.). Los Angeles, California: SAGE.
- Ørn, M. (2012). "Den som har begge bena på jorda, står stille": en studie av hvorfor politiet viderefører det straffeforfølgende paradigmet for å redusere distribusjonen av narkotika i Norges tre største byer og hvordan videreføringen påvirker det forebyggende paradigmet (Master i politivitenskap). Politihøgskolen. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/174791>

Kapittel 9 – Vedlegg

Vedlegg 1 – Meldeskjema til NSD

Meldeskjema 938933

Sist oppdatert

16.09.2020

Hvilke personopplysninger skal du behandle?

- Navn (også ved signatur/samtykke)
- Lydopptak av personer
- Bakgrunnsopplysninger som vil kunne identifisere en person

Type opplysninger

Du har svart ja til at du skal behandle bakgrunnsopplysninger, beskriv hvilke

Profesjonell yrkesbakgrunn, veien til stillingen, antall år i politiet. Dette blir derimot ikke brukt i avhandlingen som kan identifisere respondentene.

Skal du behandle særlige kategorier personopplysninger eller personopplysninger om straffedommer eller lovovertrædelser?

Nei

Prosjektinformasjon

Prosjekttittel

Kriminalitetsforebyggende primærstrategi i patruljetjenesten. En kvalitativ studie i idealer og realiteter.

Prosjektbeskrivelse

Formålet med prosjektet er å undersøke hvordan den nye primærstrategien om kriminalitetsforebygging i alle virksomhetsområder, som er vedtatt i POD's planleggings -og strategidokumenter for politiet frem mot 2025, virker i praksis i patruljetjenesten. Hvordan jobbes det med denne primære strategien, og hvordan utføres den i praksis? Hvordan legges det til rette for å jobbe på denne måten, og hvordan forstår og tolker patruljer kriminalitetsforebygging i sin daglige patruljetjeneste? Problemstillingen for prosjektet er "på hvilken måte forstår og tolkes den kriminalitetsforebyggende primærstrategien av avsnitsledere på patruljeavsnitt, og hvordan utøves den i praksis?" Studien er kvalitativ, og empiri innhentes ved intervjuer av avsnitsledere på patruljeavsnitt. Denne empirien vil være grunnlag for å diskutere problemstillingen og forskningsspørsmålene sett opp mot eksisterende teori og forskning på feltet.

Begrunn behovet for å behandle personopplysningene

For å plassere intervjuobjektene i en profesjonell setting, hva som er årsaken til at de jobber patrulje, hvor lenge de har jobbet operativt og hvor mye erfaring de har med å jobbe kriminalitetsforebyggende.

Ekstern finansiering

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Erik Reikrås, erik.reikraas@hotmail.com, tlf: 90207469

Behandlingsansvar

Behandlingsansvarlig institusjon

Politihøgskolen

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Siv Rebekka Runhovde, siv.rebekka.runhovde@phs.no, tlf: 99425246

Skal behandlingsansvaret deles med andre institusjoner (felles behandlingsansvarlige)?

Nei

Utvalg 1

Beskriv utvalget

Avsnittsledere på patruljeseksjoner i Oslo Politidistrikt

Rekruttering eller trekking av utvalget

Utvalget rekrutteres via eget nettverk ved å kontakte seksjonsledere på patruljeseksjonene i Oslo PD med forespørsel om tillatelse til å forespørre avsnittsledere til deltakelse i forskingsprosjektet. Deretter vil jeg avtale nærmere med avsnittsledere om intervju, i samråd med seksjonslederne.

Alder

25 - 60

Inngår det voksne (18 år +) i utvalget som ikke kan samtykke selv?

Nei

Personopplysninger for utvalg 1

- Navn (også ved signatur/samtykke)
- Lydopptak av personer
- Bakgrunnsopplysninger som vil kunne identifisere en person

Hvordan samler du inn data fra utvalg 1?

Personlig intervju

Grunnlag for å behandle alminnelige kategorier av personopplysninger

Samtykke (art. 6 nr. 1 bokstav a)

Informasjon for utvalg 1

Informerer du utvalget om behandlingen av opplysningene?

Ja

Hvordan?

Skriftlig informasjon (papir eller elektronisk)

Tredjepersoner

Skal du behandle personopplysninger om tredjepersoner?

Nei

Dokumentasjon

Hvordan dokumenteres samtykkene?

- Manuelt (papir)

Hvordan kan samtykket trekkes tilbake?

Ved å ta kontakt pr. tlf. med veileder eller student, som står oppført som kontaktpersoner på informasjonsskrivet.

Hvordan kan de registrerte få innsyn, rettet eller slettet opplysninger om seg selv?

Dersom en respondent ønsker å få innsyn i sine egne opplysninger, rettet eller slettet opplysninger, kan vedkommende ta kontakt med veileder eller student på telefon eller epost som ligger vedlagt informasjonsskrivet. I tillegg er personvernombudet for behandlingsinstitusjonen oppført med telefonnummer og epostadresse på informasjonsskrivet.

Totalt antall registrerte i prosjektet

1-99

Tillatelser

Skal du innhente følgende godkjenninger eller tillatelser for prosjektet?

Behandling

Hvor behandles opplysningene?

- Maskinvare tilhørende behandlingsansvarlig institusjon
- Ekstern tjeneste eller nettverk (databehandler)

Hvem behandler/har tilgang til opplysningene?

- Prosjektansvarlig
- Student (studentprosjekt)
- Databehandler

Hvilken databehandler har tilgang til opplysningene?

One Drive

Tilgjengeliggjøres opplysningene utenfor EU/EØS til en tredjestat eller internasjonal organisasjon?

Nei

Sikkerhet

Oppbevares personopplysningene atskilt fra øvrige data (koblingsnøkkel)?

Ja

Hvilke tekniske og fysiske tiltak sikrer personopplysningene?

- Opplysningene anonymiseres fortløpende
- Adgangsbegrensning
- Andre sikkerhetstiltak

Hvilke

Lydfiler lagres på skylagringstjeneste tilhørende behandlingstinstitusjonen med passordbeskyttelse, i henhold til gjeldende regler for behandlingstinstitusjonen.

Varighet

Prosjektperiode

24.08.2020 - 28.06.2021

Skal data med personopplysninger oppbevares utover prosjektperioden?

Nei, data vil bli oppbevart uten personopplysninger (anonymisering)

Hvilke anonymiseringstiltak vil bli foretatt?

- Lyd- eller bildeopptak slettes
- Personidentifiserbare opplysninger fjernes, omskrives eller grovkategoriseres
- Koblingsnøkkelen slettes

Vil de registrerte kunne identifiseres (direkte eller indirekte) i oppgave/avhandling/øvrige publikasjoner fra prosjektet?

Nei

Tilleggsopplysninger

Studien tar sikte på å foreta en tematisk analyse av meningsinnhold i intervjuene som omhandler generelle temaer. Personopplysninger, eller opplysninger som kan være med på å identifisere respondentene, er ikke en del av studien, og anonymisering blir foretatt i kodingen av svarene. Det er meninger om temaer jeg er interessert i.

Vil du delta i forskningsprosjektet

Kriminalitetsforebyggende primærstrategi i patruljetjenesten. En kvalitativ studie i idealer og realiteter.

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan avsnittsledere på patrulje tolker primærstrategien om kriminalitetsforebygging og hvordan denne strategien utøves i praksis. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Forskningsprosjektet er en masteravhandling ved masterstudiet i Politivitenskap ved Politihøgskolen. Formålet med prosjektet er å undersøke hvordan den nye primærstrategien om kriminalitetsforebygging i alle virksomhetsområder, som er vedtatt i POD's planleggings- og strategidokumenter for politiet frem mot 2025, virker i praksis i patruljetjenesten. Hvordan jobbes det med denne primære strategien, og hvordan utføres den i praksis? Hvordan legges det til rette for å jobbe på denne måten, og hvordan forstår og tolker patruljer kriminalitetsforebygging i sin daglige patruljetjeneste. Studien er kvalitativ, og empiri innhentes ved intervjuer av avsnittsledere på patruljeavsnitt. Denne empirien vil være grunnlag for å diskutere problemstillingen og forskningsspørsmålene sett opp mot eksisterende teori og forskning på feltet.

Forskningens formål er også å bidra med ny kunnskap på feltet som kan være med på å løfte dette arbeidet videre innad i politietaten. Det er derfor et formål at forskningsresultatet blir kjent i og utenfor politietaten, og at den kan brukes i undervisning eller andre forskningsprosjekter for videre utvikling.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Politihøgskolen er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Som et ledd av en virksomhetsovergrepene strategi i politietaten, er ledere tette på det utøvende leddet nøkkelpersoner for implementering og utøvelse av en strategi i praksis. Som nærmeste leder for det utøvende leddet, er det derfor interessant å vite mer om deres arbeid for å gjennomføre og lede en slik prosess på praksisfeltet, og hvordan de selv tolker og forstår den nye primærstrategien.

Utvalget vil derfor bestå av til sammen seks (6) avsnittsledere på patrulje i Oslo Politidistrikt, der kriminalitetsutfordringene er størst i landet og oppdragsmengden, samt variasjoner i oppdrag er store. Utvalget på seks avsnittsledere er foretatt for å kunne gi gode nok data til å generalisere studien, og dermed ha forskningsmessig gyldighet.

Du blir derfor spurt om du ønsker å delta på dette forskningsprosjektet for å dele dine erfaringer som avsnittsleder på patrulje i en tid der politietaten gjennomgår store endringer i arbeidsmetodikk og utførelse. Dine svar er et viktig bidrag for politiets utvikling av kriminalitetsforebygging innenfor en av de seks prioriterte områdene for politiet frem mot 2025.

Hva innebærer det for deg å delta?

Metoden for innhenting av materiale vil være intervjuer på ca. 1 til 1,5 time basert på en intervjuguide som er utviklet av forskeren på prosjektet for å belyse forskningsspørsmålene. Opplysningene som samles inn vil være dine tanker, tolkninger og meninger om de hovedtemaene som tas opp gjennom intervjuet, og vil danne grunnlag for analyse i forskningsarbeidet videre.

Intervjuene vil bli tatt opp på lyd for transkribering og bearbeiding i forskningen, lagres i en sikker skylagring på forskningsinstituttets servere og deretter slettes når svarene er transkribert. Det vil også bli tatt notater under intervjuene. Disse notatene vil også bli lagret på en sikker måte for å sikre anonymisering.

Intervjuene vil foregå som en uformell samtale mellom forsker og respondent, en såkalt ustrukturert intervjuform. Vi vil gjennomgå temaer som på forhånd er planlagt av meg og svarene vil utelukkende bestå av dine tanker og tolkninger. Vi er altså ikke ute etter ett svar, men mange ulike synspunkter og tolkninger rundt temaer som er skissert ovenfor.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Den som vil ha tilgang på opplysninger i forbindelse med forskningen ved Politihøgskolen er meg som forsker, og veileder på prosjektet Siv Rebekka Runhovde.

Opptak av intervjuer vil gjennomføres ved bruk av lydopptak på diktafon og opptaket lagres på Politihøgskolens One-Drive server for sikker lagring. Tilgang til intervjuopptakene vil da kun være tilgjengelig fra Politihøgskolens servere, og det kan kun benyttes ved hjelp av brukernavn og passord fra Politihøgskolen. Når intervjuene er ferdig transkribert (skrevet inn), vil opptakene slettes på Politihøgskolens One-Drive system.

Navn og kontaktopplysninger vil jeg erstatte med en kode for å differensiere intervjuene fra hverandre. Jeg vil derfor ha oversikt over hvem som har gitt svarene, men det vil ikke fremkomme som følge av de lagrede dataene. Opptakene og transkriberingen vil derfor lagres som f.eks. «intervju 1», «intervju 2» osv...

Dine svar vil selvsagt ikke kunne føres tilbake til deg, ettersom respondentene i studien vil være anonymisert. Dersom noen av dine svar blir brukt direkte i forskningsavhandlingen, vil disse svarene være anonymisert på en slik måte at svarene ikke kan føres tilbake til deg som person. Det er derfor viktig å presisere at studien ikke har som formål å ta utgangspunkt i svar som kan være identifiserende. Dersom noen eksempler under intervjuene kan fremstå identifiserende, vil disse eksemplene bli anonymisert før publisering av endelig avhandling.

Avhandlingens formål opp imot personvern er også diskutert med personvernombud ved Politihøgskolen avdeling Oslo, og godkjent 07.09.20.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er ved sommeren 2021. Ved prosjektslutt vil alle personopplysninger og opptak slettes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Politihøgskolen har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Politihøgskolen ved veileder Siv Rebekka Runhovde tlf. 99425246, eller epost; siv.rebekka.runhovde@phs.no eller ved masterstudent Erik Reikrås tlf. 90207469, epost; erik.reikraas@hotmail.com / erik.reikras@phs.no.
- Vårt personvernombud: Ivar Flø, tlf. 90633797 eller epost; ivar.jan.flo@phs.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Erik Reikrås / Siv Rebekka Runhovde
(Forsker/veileder)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Kriminalitetsforebyggende primærstrategi i patruljetjenesten, en kvalitativ studie om idealer og realiteter*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3 – Intervjuguide

Del 1 – formalia og praktisk informasjon

- **Informasjon om intervjuet**
  - Opptak og håndtering av opptaket
  - Skriftlig samtykke/frivillig deltakelse. Kan trekke samtykke når som helst.
  - Konfidensiell behandling av data
  - Oppgavens problemstilling og formål.
  - Intervjuform og praktisk informasjon vedrørende gjennomføring av intervjuet
  - Kontaktinformasjon

Del 2 – Bakgrunnsinformasjon

- Navn/alder/Kjønn
- Yrkesmessig bakgrunn
  - Hvor mange år har du jobbet i politiet?
  - Din vei til stillingen som avsnittsleder på patrulje?
  - Dine arbeidsoppgaver som avsnittsleder?
  - Annen utdanning/kursing?

Del 3 – Kriminalitetsforebygging

- Basert på dine erfaringer, hvordan vil du beskrive begrepet kriminalitetsforebyggende politiarbeid? Hva assosierer du med begrepet kriminalitetsforebygging?
- Hva legger du i det å forebygge?
- Kan du komme med noen eksempler på når du har utøvd kriminalitetsforebyggende arbeid i din arbeidshverdag?
- Hvor mye preger målet om å jobbe kriminalitetsforebyggende dine beslutninger i jobben som avsnittsleder på patrulje? Kan du komme med noen eksempler?
- Etter din mening, hva er forskjellen på kriminalitetsbekjempelse og kriminalitetsforebygging, eller er det noen forskjell?
- I hvor stor grad har du som avsnittsleder på patrulje fått informasjon om den nye primærstrategien om "kriminalitetsforebygging i alle virksomhetsområder"?
- Hvordan tolker du denne primærstrategien, som avsnittsleder på patrulje? Hva innebærer den for deg i din rolle som avsnittsleder?
- Har den nye primærstrategien om kriminalitetsforebygging endret arbeidet for dere på patrulje, og i så fall hvordan?

Del 4 – Rutiner for vaktsettet

- Hva er en god arbeidsvakt for deg, resultatmessig?
- Hva vil du ønske å oppnå i løpet av et vaktsett?
- Har du noen eksempler på et godt vaktsett, hva dere oppnådde og hvordan du la til rette for det?
- Hvordan planlegger du for hvert vaktsett, basert på den kriminalitetsforebyggende primærstrategien?

Del 5 – Politiarbeid på stedet

- I hvilken grad opplever du at politiarbeid på stedet bidrar til å forebygge kriminalitet? Kan du komme med noen eksempler?
- Hvordan tenker du at politiarbeid på stedet skal bidra til det kriminalitetsforebyggende arbeidet? Er dette noe du snakker om med mannskapene dine?

Del 6 – Kunnskapsbasert politiarbeid

- Hva er kunnskapsbasert politiarbeid for deg?
- På hvilken måte jobber du for å tilegne deg ny kunnskap?
- Hvordan tilegner du deg denne kunnskapen når du er ute på patrulje? Kan du komme med eksempler?
- På hvilken måte bruker du kunnskapen du tilegner deg ute på patrulje? Kan du komme med eksempler?

Del 7 – Etterretningsstyrt politiarbeid

- Beskriv på hvilken måte du bruker etterretning i forbindelse med jobben som avsnittsleder?
- I hvor stor grad er etterretning førende for jobben dere gjør på patrulje?
- Hvordan blir etterretning tilgjengelig for dere på patrulje? Og i hvilken grad bruker du etterretning for å planlegge vaktsettet? Kom gjerne med eksempler.
- Hva konkret bruker dere etterretning til i patruljesammenheng?